

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích
Zemědělská fakulta
Katedra cestovního ruchu

Studijní program: 6208 T Ekonomika a management
Studijní obor: obchodně podnikatelský obor

Klášter Plasy jako kulturně historická atraktivita v cestovním ruchu

Vedoucí diplomové práce:
PhDr. Zdeněk Vybíral PhD.

Autor:
Lucie Marcellová

2006

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

Jméno a příjmení: **Lucie Marcellová**

Studijní program: M 6208 Ekonomika a management

Studijní obor: Obchodně podnikatelský obor

Název tématu: **Klášter Plasy jako kulturně historická atraktivita v cestovním ruchu**

Zásady pro vypracování:
(v zásadách pro vypracování uveďte cíl práce a metodický postup)

Cíl práce:

Zhodnocení přínosu a využití kulturně historických památek kláštera Plasy pro cestovní ruch v regionu. Charakteristika kulturního významu, ekonomického zabezpečení, a perspektiv dalšího rozvoje památky.

Metodický postup:

1. Shromáždění a studium odborné literatury
2. Získání informací o hospodaření a marketingové strategii hradu, o jeho návštěvnosti, o spolupráci s dalšími subjekty v regionu
3. Na základě získaných dat zhodnotit dosavadní úroveň rozvoje cestovního ruchu v lokalitě
4. S využitím hodnocení doporučit možnosti zlepšení

Rámcová osnova:

1. Úvod, 2. Literární přehled, 3. Řešení problematiky, 4. Metodika, 5. Provedení analýzy, 6. Diskuse, 7. Závěr, 8. Resumé, 9. Použitá literatura, 10. Přílohy.

Prohlášení:

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci na téma „Klášter Plasy jako kulturně historická atraktivita v cestovním ruchu“ vypracovala samostatně na základě vlastních poznatků a za odborného vedení vedoucího diplomové práce PhDr. Zdeňka Vybírala PhD. Veškerá použitá literatura a jiné podkladové materiály jsou uvedeny v seznamu použité literatury.

V Táboře, dne 18. dubna 2006

.....*Lucie Marcellová*.....
Lucie Marcellová

V Českých Budějovicích dne 12. 3. 2004

Vedoucí katedry

doc. Ing. Marie Hesková, CSc.

Děkanka

doc. Ing. Magdalena Hrabánková, CSc.

JIHOČESKÁ UNIVERZITA
V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH
studijní obor
VANČUROVA 2904 390 01 TÁBOR

Konzultant:

Vedoucí diplomové práce: PhDr. Zdeněk Vybrál

Datum zadání diplomové práce: 2. 3. 2004

Termín odevzdání diplomové práce: 30. 4. 2006

Seznam odborné literatury:

Zetek, F. J.: Popis politického okresu Kralovického. Kralovice: 1932
Kočka, V.: Dějiny politického okresu Kralovického. Kralovice: 1930
Mrkvička, J.: Plasy. Plzeň: 1964
Kolektiv: 850 let plaského kláštera (1145-1995). Mariánská Týnice: 1995

Rozsah průvodní zprávy: 60 – 70 stran

Rozsah grafických prací: dle potřeby

Poděkování:

Ráda bych touto cestou chtěla poděkovat všem, kteří mi ochotně poskytli podklady a cenné rady potřebné pro vypracování této diplomové práce. Především bych chtěla poděkovat vedoucímu mé diplomové práce PhDr. Zdeňku Vybíralovi PhD., správci Kláštera Plasy Mgr. Pavlu Duchoňovi, zaměstnancům Městského úřadu v Plasích a Národního památkového ústavu v Plzni za jejich ochotu a trpělivost.

Obsah

1. ÚVOD.....	1
2. CÍL, STRUKTURA A METODIKA PRÁCE	3
2.1. Cíl.....	3
2.2. Struktura práce	3
2.3. Metodika	4
3. PLZEŇSKÝ KRAJ	6
3.1. Plzeň	7
3.1.1. Historie a současnost.....	8
3.1.2. Památky.....	9
3.2. Severní Plzeňsko.....	10
3.2.1. Historický vývoj.....	10
3.2.2. Přírodní charakteristika	11
3.3. Město Plasy	12
3.3.1. Historie.....	12
3.3.2. Současnost.....	13
3.3.3. Mikroregion Dolní Střela	14
3.3.4. Významné osobnosti v Plasích.....	15
4. LOKALIZAČNÍ PODMÍNKY.....	17
4.1. Přírodní podmínky a atraktivita.....	17
4.1.1. Přírodní podmínky	17
4.1.2. Chráněné oblasti a atraktivita.....	18
4.2. Kulturně-historické atraktivita v Plasích.....	18
4.2.1. Klášter Plasy.....	18
4.2.2. Technické památky na území Plas	20
4.3. Turistika.....	21
4.3.1. Cyklotrasy	21
4.3.2. Pěší turistika	23
4.3.3. Vodácká turistika	23
4.4. Atraktivita v okolí	24
4.4.1. Mariánská Týnice.....	24
4.4.2. Město Kralovice	24
4.4.3. Manětín	25
4.4.4. Rabštejn nad Střelou.....	26
4.4.5. Kaceřov	27
4.4.6. Krašov	27
4.4.7. Býkov	28
4.4.8. Chyše.....	28
4.4.9. Odlezenské jezero	29
4.4.10. Hromnické jezírko	29
4.4.11. Skalní útvary.....	29

4.5.	Společensko-kulturní, sportovní akce.....	31
4.5.1.	Společensko-kulturní akce	31
4.5.2.	Sportovní akce.....	33
5.	REALIZAČNÍ PODMÍNKY	35
5.1.	Doprava.....	35
5.1.1.	Silniční doprava	35
5.1.2.	Železniční doprava	36
5.1.3.	Letecká doprava	36
5.2.	Ubytování.....	37
5.2.1.	Ubytování v soukromí.....	37
5.2.2.	Ubytovny.....	37
5.2.3.	Rekreační zařízení a kempy	38
5.3.	Stravování.....	39
5.4.	Společensko-kulturní zařízení	42
5.4.1.	Městská knihovna Plasy	42
5.4.2.	Kino.....	43
5.4.3.	Galerie a výstavy.....	43
5.5.	Sportovní zařízení	43
5.6.	Další zařízení cestovního ruchu.....	45
5.6.1.	Informace pro turisty	45
5.6.2.	Bankovní a finanční instituce	46
5.6.3.	Obchodní a ostatní služby	46
6.	CISTERCIÁCKÝ KLÁŠTER PLASY.....	47
6.1.	Cisterciáci.....	47
6.2.	Historie kláštera	50
6.3.	Provoz kláštera	53
6.4.	Prohlídková trasa.....	53
6.4.1.	Ostatní služby.....	55
6.5.	Využití objektu	56
6.5.1.	Prohlídkové trasy	56
6.5.2.	Kulturní využití	60
6.5.3.	Využití mimo sezonu	64
6.6.	Návštěvnost	64
6.6.1.	Profil návštěvníka.....	72
6.7.	Propagace.....	72
6.7.1.	Internet	73
6.7.2.	Informační tabule	74
6.7.3.	Ostatní média	74
6.7.4.	Veletrhy.....	75
6.8.	Spolupráce	76
6.9.	Legislativa a management	77

6.10.	Ekonomické zajištění	79
7.	ZHODNOCENÍ PROVOZU OBJEKTU A NÁVRHY NA ZLEPŠENÍ	81
7.1.	Návrhy na zlepšení	84
7.1.1.	Zavedení souhrnné ceny za všechny (popř. některé) prohlídkové okruhy	84
7.1.2.	Nabídka packagů	84
7.1.3.	Zlepšení propagace a zvýšení celkové informovanosti	85
7.1.4.	Zlepšení vzhledu kláštera a jeho okolí	86
7.1.5.	Zlepšení kvality poskytovaných služeb	86
7.1.6.	Zvýšení a rozvinutí spolupráce	88
7.1.7.	Vytvoření pracovního místa na pozici projektový manager	89
7.1.8.	Zlepšení infrastruktury cestovního ruchu	89
7.1.9.	Snaha o zapojení kláštera do projektu Hradní stezky (Burgenstrasse)	90
7.1.10.	Vytvoření produktu Barokní perly	90
7.1.11.	Možnosti využití nevyužívaných prostor v areálu kláštera	92
8.	MOŽNOSTI FINANCOVÁNÍ	94
8.1.	Společný regionální operační program (SROP)	94
8.2.	Finanční mechanismus Evropského hospodářského prostoru a Norska	95
8.3.	Programy Ministerstva kultury ČR	95
8.4.	Programy kraje a spoluúčast města	96
9.	ZÁVĚR	97
	SUMMARY	101
	SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	102
	SEZNAM GRAFŮ A TABULEK	109
	SEZNAM PŘÍLOH	110

1. Úvod

Lidé stále více touží po poznávání nových zemí, kultur a zvyklostí, cestují do exotických krajů daleko od svých domovů nebo jen vyhledávají nová místa k odpočinku, rekreaci a zotavení. Tím se neodmyslitelnou součástí jejich života stává cestovní ruch – poměrně nové odvětví národního hospodářství, jehož možnosti a plný přínos není zatím v České republice zcela efektivně využíván.¹

V současné době více jak polovina občanů České republiky tráví svoji dovolenou mimo trvalé bydliště, ať už vyjíždějí do ciziny nebo si oblíbili klidné prostředí rekreačních oblastí v naší zemi. Největší nárůst výjezdů občanů ČR do zahraničí nastal po roce 1990, kdy se pro občany ČR naskytla možnost cestovat do cizích zemí a strávit tam svou dovolenou. Přes trvalý zájem našich občanů o trávení dovolené v zahraničí si udržuje významný podíl trávení dovolené v rámci domácího cestovního ruchu, tzn. cestování domácích návštěvníků na území dané země.²

S tím souvisí i využití historických atraktivit v cestovním ruchu³, které jsou nejpodstatnější nabídkou pro území České republiky. Památky jsou naším mořem či velehorami a jejich zachovalost je jedním z předpokladů rozvoje cestovního ruchu a zájmu turistů o destinace⁴. I jednodenní návštěvy, které u atraktivit cestovního ruchu převažují, zapojují objekt do cestovního ruchu. V dnešní době se památky nevyužívají pouze kvůli prohlídkám jejich interiérů, ačkoli to je stále jejich hlavním posláním, ale prostory jsou pronajímány firmám či umělcům, aby zde mohli uskutečnit své prezentace, firemní akce, koncerty nebo výstavy. Komerční využívání památek je v dnešní době obvyklé na většině památkových objektů u nás. Je to zatím jediná možnost, jak získat potřebné finanční prostředky nejen na provoz atraktivity, ale hlavně na její údržbu a potřebné opravy. Hlavním úkolem všech správců kulturních památek je, aby byl historický odkaz zachován i pro generace další.

Z funkcí, kterou cestovní ruch v životě lidí plní, stojí za zmínku především rozvoj vlastní osobnosti - lidé si obohacují své znalosti o nové informace o jiných národech, kulturách, zvycích či náboženstvích. Tyto poznatky dávají člověku jiný pohled na svět, odstraňují strach z cizích kultur a přispívají k jejich větší toleranci a pochopení. Rozvoj

¹ V.Hrala, Geografie cestovního ruchu, Praha 2002, str. 9.

² Mag Consulting, Domáci versus zahraniční dovolená, COT Business, č. 3, Praha 2004, str. 26.

³ Dle M. Páskové, J. Zelenky, Výkladový slovník cestovního ruchu, vydalo Ministerstvo pro místní rozvoj, Praha 2002, str. 150: Jednou z forem je i kulturní cestovní ruch, jehož účastníci jsou motivováni poznáním kulturního dědictví a kultury dané země a jejich rezidentů.

⁴ M. Hesková, Cestovní ruch, Jindřichův Hradec 1997, str. 23.

cestovního ruchu nepochybně znamená i zvýšení pracovních příležitostí, růst příjmů a následný ekonomický rozvoj. Investice do cestovního ruchu jsou účinným nástrojem k vytváření nových pracovních míst v mnoha dalších odvětvích ekonomiky, např. v komerční komunikaci, dopravě, informační technologii, či v rozvoji venkova. K rozvoji cestovního ruchu a následnému ekonomickému rozvoji v oblasti přispívá i vybraná atraktivita, Klášter Plasy, která se nachází v Plzeňském kraji.

Většina návštěvníků si pod pojmem Plzeňský kraj vybaví Plzeň a její proslulé pivo, závod Škoda a někteří i nedotčenou přírodu Českého lesa, Šumavy a řeku Berounku. Plzeňský kraj však svým návštěvníkům může nabídnout daleko více. Oblast severního Plzeňska leží ve stínu města Plzeň. Avšak tato oblast má mnoho atraktivit, ať už přírodních či kulturně historických, kterými se může pyšnit. Klášter je v dané lokalitě nejvýznamnějším objektem v rámci cestovního ruchu. Nachází se v malebné a velice klidné krajině vhodné pro odpočinek a rekreaci. Proto se stává cílem mnohých turistů, kteří zde tráví dovolenou nebo i těch, kteří pouze projíždí. V historii se nemalou měrou zasloužil o rozvoj měst a vesnic v této oblasti.

2. Cíl, struktura a metodika práce

2.1. Cíl

Cílem práce je zhodnotit postavení zvoleného objektu v rámci kulturního bohatství České republiky, zejména podrobit analýze možnosti jeho využití pro rozvoj cestovního ruchu v regionu. Základní prvky analýzy se týkají jeho postavení v rámci regionu, skladby návštěvnosti a úrovně poskytovaných služeb. Analýza je zaměřena na produkty, které klášter nabízí svým návštěvníkům, formy propagace a organizace, se kterými klášter spolupracuje, aby se mohl uplatnit v oblasti cestovního ruchu. Dalším úkolem je zhodnotit ekonomické hospodaření objektu a jeho využití i mimo hlavní turistickou sezónu.

Stěžejním cílem je i vypracování návrhů, které povedou ke zvýšení jeho atraktivity a tím přilákání většího počtu turistů. Zároveň se práce zabývá myšlenkou účelného rozšíření služeb poskytovaných ve městě Plasy. V neposlední řadě je úkolem práce alespoň načrtnout možnosti realizace uvedených návrhů a způsobu jejich financování.

2.2. Struktura práce

Diplomová práce je strukturovaná do devíti kapitol. Kapitoly číslo 1 a 2 zahrnují formulace cílů práce a popisují metody, kterými bylo těchto cílů dosaženo.

Cílem třetí kapitoly je poskytnout celkový obraz Plzeňského kraje. Autorka zde popisuje hlavní město tohoto kraje, jeho historii a památky. Dále se zde zaměřuje na vymezení oblasti severního Plzeňska a udává základní informace o městě Plasy. Historie města Plasy je úzce spojena s historií kláštera a může se pochlubit i významnými osobnostmi. V současnosti je také centrem mikroregionu Dolní Střela.

Čtvrtá kapitola vytváří podrobný obraz lokalizačních podmínek města Plasy. Plasy jsou situovány v údolí řeky Střely, kde se kromě chráněných krajinných oblastí nachází i řada přírodních památek. Turisté mohou také využít systém cyklotras. Plasy a přilehlé okolí disponuje velkým množstvím kulturně historických i přírodních atraktivit, může nabídnout řadu kulturních a sportovních událostí. Kromě toho v Plasích fungují spolky, které nabízejí místním občanům rozmanité možnosti využití volného času.

Následující pátá kapitola shrnuje podmínky využívání území pro cestovní ruch a rekreaci, které tvoří realizační faktory. Analýza se týká dopravy, ubytovacích a stravovacích zařízení. Popsány jsou zde také další zařízení využívaná v cestovním ruchu, jako jsou např. společensko-kulturní a sportovní zařízení.

Šestá kapitola popisuje cisterciácký Klášter Plasy. Seznamuje s historií kláštera a se

současným stavem. Zaměřuje se na využití objektu a jeho návštěvnost v předcházejících letech, propagaci a spolupráci s ostatními subjekty v okolí. Dále kapitola charakterizuje klášter z hlediska provozně technického a ekonomického, služby poskytované v klášteře, dobu a průběh prohlídky, návštěvnost prohlídek, formy propagace a způsoby financování jeho provozu.

V sedmé kapitole jsou uvedeny návrhy na zlepšení současné situace, které by přilákaly větší počet turistů. V závislosti na tomto se také v další kapitole snaží nastínit možnosti financování některých návrhů, zejména ze státního rozpočtu formou programů Ministerstva kultury a fondů Evropské unie. Devátá závěrečná kapitola shrnuje dosažené cíle a návrhy.

2.3. Metodika

K napsání práce byly použity informace z různých zdrojů. Pro charakteristiku kraje bylo čerpáno z dostupné literatury. Aktuální data týkající se statistických údajů pochází ze zdrojů Českého statistického úřadu a internetových stránek Plzeňského kraje. Některé informace byly získány z rozvojové koncepce cestovního ruchu, která byla vytvořena pro Plzeňský kraj a z výročních zpráv Národního památkového ústavu, územního odborného pracoviště v Plzni. Čerpáno bylo také z dostupných knižních titulů a článků uveřejněných v odborných časopisech a publikacích zabývajících se oblastí cestovního ruchu.

Pro získání některých informací byla použita terénní forma sběru dat. Sběr dat byl uskutečňován řízenými rozhovory s odpovědnými pracovníky. Za tímto účelem byla oslovena Správa kláštera Plasy, Národní památkový ústav v Plzni, Městský úřad v Plasích, Městská knihovna v Plasích a Informační centrum Zlatého slunce v Plzni.

K získání informací o objektech v okolí, o lokalizačních a realizačních podmínkách přispěl osobní rozhovor se starostou města Plasy, Miloslavem Hurtem, a tajemníkem města Plasy, Josefem Domabylem. Ti také poskytli propagační materiály města Plasy i mikroregionu Dolní Střela. Pro ověření aktuálnosti těchto údajů posloužily internetové stránky města Plasy a příslušných organizací. Za účelem zmapování vybavenosti města infrastrukturou cestovního ruchu (stravovací, ubytovací zařízení, dopravní obslužnost apod.) došlo k osobní návštěvě těchto zařízení, tzn. byla opět použita terénní forma sběru dat.

Informace týkající se historie kláštera byly shromážděny z dostupné literatury. Při popisu prohlídkových tras byly použity průvodcovské texty, které poskytla správa objektu. Nejdůležitější informace byly získány za přispění Správy Kláštera Plasy. Většina údajů

týkající se provozu, návštěvnosti a organizace kláštera pocházejí z jeho interních zdrojů. Tyto informace byly získány během osobního rozhovoru a písemnou komunikací elektronickou poštou s kastelánem, panem Pavlem Duchoňem.

V oblasti hospodaření a propagace národní kulturní památky byli dotazováni pracovníci Územního odborného pracoviště Národního památkového ústavu v Plzni. Konkrétní informace týkající se legislativy byly čerpány z příslušných zákonů a souvisejících předpisů.

Pro vyhodnocení návštěvnosti kláštera byla použita komparativní metoda, kdy byl porovnáván počet návštěvníků kláštera s počtem návštěvníků ostatních památkových objektů ve správě NPÚ, územního odborného pracoviště v Plzni.

K doplnění statistických údajů byl v průběhu sezony 2005 proveden vlastní marketingový výzkum⁵. Spočívá ve specifikaci, shromažďování, analýze a interpretaci informací, které slouží jako podklad pro rozhodování v procesu marketingového řízení.⁶ Jako forma bylo zvoleno dotazníkové šetření. V dotazníku byly použity otevřené i uzavřené otázky. Stanoveným vzorkem populace byli návštěvníci kláštera. Dotazníky se nacházely v prostorách chodby před pokladnou kláštera. Celkem bylo vyplněno 140 dotazníků. Vzor dotazníku je uveden v příloze. V dotazníkovém šetření se zjišťovalo, za jakým účelem návštěvníci kláštera nejčastěji navštěvují, jak hodnotí úroveň služeb, popř. odkud se o klášteře dozvěděli. Výsledky šetření posloužily k posouzení využitelnosti kláštera jako atraktivity v cestovním ruchu v regionu.

⁵ Podrobněji se problematikou marketingového výzkumu věnuje: E. Stehlík a kol., *Základy marketingu*, Praha 1999, str. 63-91.

⁶ K. Zbořil, *Marketingový výzkum, Metodologie a aplikace*, Praha 1998, str. 7.

3. Plzeňský kraj

Plzeňský kraj jako vyšší územně-správní celek začal fungovat k 1.1. 2000. Skládá se ze sedmi bývalých okresů zaniklého Západočeského kraje, tj. Domažlicko, Klatovy, Plzeň-jih, Plzeň-sever, Plzeň-město, Rokycany a Tachov. Podle současného územně-správního členění se kraj dělí na 15 tzv. malých okresů. Nejdelší hranici má na jihozápadě se Spolkovou republikou Německo. Dále sousedí s Karlovarským, Ústeckým, Středočeským a Jihočeským krajem.⁷

Přírozenou hranici na jihu tvoří Šumava, na kterou na severozápadě navazuje Český les. Plzeňská kotlina je na jihovýchodě lemována Švihovskou vrchovinou a na severozápadě Plaskou pahorkatinou. Severovýchodní část kraje vyplňují Brdy a Křivoklátská vrchovina a severozápadní část Žihelská pahorkatina a Manětínská vrchovina. Centrální část je tvořena soutokem čtyř řek Mže, Radbuzy, Úhlavy a Úslavy. Charakteristickým prvkem krajiny je skalnaté údolí řeky Berounky a hluboké údolí řeky Střely.

Svou rozlohou 7 561 km² je třetím největším krajem v České republice, avšak počtem obyvatel (549 978⁸) se řadí na deváté místo v ČR. Hustota osídlení je v porovnání s českým průměrem nízká. Dosahuje pouhých 72,8 obyvatel/1 km².

Rozložení obyvatel je značně nerovnoměrné. Více než jedna třetina obyvatelstva kraje je koncentrována do města Plzně, průmyslového a správního centra regionu. Kraj se vyznačuje vysokým počtem malých sídel s nerovnoměrným rozmístěním. Chybí zde města střední velikosti.

Kraj patří mezi průměrně ekonomicky rozvinuté kraje. Na tvorbě HDP České republiky se podílí cca 5,5 %⁹. Podle tvorby HDP na obyvatele zaujímá druhé místo v rámci České republiky, a to především díky vysoké ekonomické výkonnosti města Plzně.

Plzeňský kraj¹⁰ zaujímá strategickou polohu ve spojení východu a západu Evropy. Plzeňskem procházejí důležité tranzitní trasy – dálnice Praha-Rozvadov-Norimberk i mezinárodní železnice ve směru do Německa. Významný dopravním uzlem je samotné město Plzeň. Velkým nedostatkem silniční sítě je nedokončený dálniční obchvat města.

⁷ Pro kapitolu, pokud nebude uvedeno jinak, byly použity informace z Z. Procházka, Plzeňský kraj, Průvodce po České republice, Praha 2004, str. 38, 39; Program rozvoje cestovního ruchu v Plzeňském regionu, Ostrava 2002; http://www.czso.cz/xp/redakce.nsf/i/charakteristika_plzenskeho_kraje; www.plzensky-kraj.cz/article.asp?itm=4415.

⁸ Stav k 31.3. 2005 <http://www.plzensky-kraj.cz/article.asp?sec=245>.

⁹ <http://www.rra-pk.cz/info-o-uzemi0-cz.html>.

¹⁰ Více informací o Plzeňském kraji podává publikace B. Wurm, Krásy a tajemství České republiky Plzeňský kraj, Praha 2003.

Dopravní obslužnost je zajišťovaná především autobusy, ale nedostatečná je zejména v menších a okrajových sídlech. Integrovaný dopravní systém funguje jen v okolí města Plzně. Hlavní železniční tratě vyžadují optimalizaci pro splnění parametrů mezinárodního provozu. Síť pro cyklistickou dopravu je budována v jednotlivých částech regionu, připravuje se ucelená síť tras s mezinárodními návaznostmi.

Pro cestovní ruch jsou v kraji příznivé přírodní i kulturně-historické podmínky. Výborné podmínky pro letní i zimní rekreaci nabízí Šumava díky svým četným turistickým i cykloturistickým stezkám. Nejvýznamnější potenciál pro rozvoj zahraničního i domácího cestovního ruchu se nachází v příhraničních oblastech pohorí Šumavy a Českého lesa.

Pro rekreaci je hojně využívána přehradní nádrž Hracholusky a řeka Berounka. Přírodní a kulturně-historické atraktivity regionu doplňuje město Plzeň tradicí výroby piva. K hlavním skupinám klientů cestovního ruchu patří občané SRN a v rámci domácího cestovního ruchu obyvatelé větších měst České republiky. Průměrná délka pobytu zahraničních turistů v Plzeňském kraji je 3,9 dne¹¹.

Nízká zaměstnanost v pohostinství a ubytování v kraji (pouze 1 % z ekonomicky aktivního obyvatelstva)¹² svědčí o tom, že dosavadní využívání cestovního ruchu je nedostatečné. Bariérou je především nedostatečná organizovanost a spolupráce subjektů v cestovním ruchu, chybějící nabídka produktů, kvalita služeb a také stav historických objektů. Neprobíhá kvalitní propagace cestovního ruchu na veletrzích a výstavách.¹³

3.1. Plzeň

Přirozeným historickým centrem regionu je město Plzeň. S počtem obyvatel se řadí na čtvrté největší město v České republice. Město má velmi strategickou polohu, prochází tudy hlavní silniční a železniční tahy směrem do západní Evropy. Je sídlem krajských úřadů a střediskem těžkého strojírenství, zastoupeného podnikem Škoda a. s., a pivovarnictví se světoznámými Plzeňskými pivovary. Město je centrem nejen vysokoškolského vzdělání, kulturního a sportovního vyžití, ale i strategickým regionem v oblasti výstavby pro budoucí investory.

Svým návštěvníkům nabízí mnoho historických památek a širokou škálu kulturního a sportovního vyžití¹⁴. Pro letní rekreaci slouží Bolevecké rybníky a vodní nádrž České

¹¹ <http://www.czechtourism.cz/?show=003012>

¹² <http://www.rra-pk.cz/info-o-uzemi0-cz.html>

¹³ viz pozn. č. 12

¹⁴ Aktuální informace o kulturních akcích lze získat na internetových stránkách <http://www.regionplzen.cz/>.

údolí s kempem. Lákovou nabídkou je i Zoologická a botanická zahrada města Plzně¹⁵. Okolní krajina nabízí mnoho možností pro výlety. Mezi nejznámější patří zřícenina hradu Radyně, klášter v Kladrubech a v Plasích, zámek Kozel¹⁶ a Manětín, vodní hrad Švihov a další.

3.1.1. Historie a současnost

Kolem roku 1295 bylo v blízkosti Staré Plzně na soutoku čtyř řek (Úhlava, Úslava, Mže a Radbuza) založeno Václavem II. královské město Nová Plzeň. Výhodnou polohou na křižovatce důležitých obchodních cest Norimberské, Řezenské a Saské, se stalo třetím nejvýznamnějším městem Českého království hned po Praze a Kutné Hoře. Husitství se zde uchytilo jen krátce, zůstalo městem katolíků a úspěšně odolalo několika husitským obležením. Město si oblíbil a rád zde pobýval i císař Rudolf II.¹⁷ V roce 1468 zde vyšla Kronika trojanská, první česká tištěná kniha¹⁸. Vývoj přerušila až třicetiletá válka. V té době byla Plzeň¹⁹ poprvé v historii dobyta stavovským vojskem generála Mansfelda²⁰. Na proměně města měl velkou zásluhu Martin Kopecký. Ten začal od počátku 19. století s výstavbou reprezentačních budov a parků. V roce 1862 sem byla z Prahy dovezena železnice. Hrabě z Waldsteina položil základy železáren a strojíren, které roku 1869 koupil Emil Škoda. Škodovy závody se rozrostly na největší strojírenský podnik Rakouska-Uherska. V roce 1842 vznikl ve městě měšťanský pivovar. Po Mnichově se město ocitlo na hranici protektorátu. Město osvobodila v květnu 1945 americká armáda pod velením generála George S. Pattona. Přičleňováním předměstských obcí se město rozšiřovalo a dnes v něm žije 162 627 obyvatel²¹.

Na území města se nachází památky téměř všech slohů (románský, gotika, renesance, baroko, klasicismus, secese). V roce 1989 bylo historické jádro města vyhlášeno městskou památkovou rezervací. V současnosti je důležitým průmyslovým,

¹⁵ Aktuální informace na stránkách <http://www.zooplzen.cz/>.

¹⁶ Zámku se ve své diplomové práci věnuje P. Sachunská, Využití kulturně historické atraktivity v cestovním ruchu na příkladě státního zámku Kozel u Plzně, Tábor 2004.

¹⁷ Naposledy zde pobýval v letech 1599-1600 na útěku před morem v Praze. Po dobu jeho pobytu se město stalo hlavním městem celé říše: R. J. W. Ewans, Rudolf II. a jeho svět, Praha 1997.

¹⁸ O vývoji knihtisku pojednává L. Louda a kol., Plzeň, kolébka českého knihtisku, Plzeň 1940.

¹⁹ Historii města popisuje M. Bělohávek, Dějiny Plzně I. Od počátků do roku 1788, Plzeň 1965; V. Čepelák, Dějiny Plzně II. Od roku 1788 do roku 1918, Plzeň 1967; V. Brichta, Dějiny Plzně III. Od roku 1918 do roku 1948, Plzeň 1982.

²⁰ O pobytu generála v Plzni píše J. Douša, Mansfeld v Plzni v letech 1618-1620, Plzeňský deník ročník 5, 1996, str. 13; J. Kumpera, Obležení a dobytí Plzně Mansfeldem na podzim 1618, in: B. Chochoř-L. Jan-T. Knoz (edd.), Brno 1999, str. 453-462.

²¹ Stav k 31. 12. 2004, čerpáno ze stránek ČSÚ http://www2.czso.cz/xp/edicniplan.nsf/o/13-3206-05--1_1___obyvatelstvo___zakladni_charakteristika.

obchodním a dopravním centrem Plzeňského kraje. Je sídlem Západočeské univerzity²² a Lékařské fakulty Univerzity Karlovy²³, konzervatoře a mnoho odborných škol²⁴.

3.1.2. Památky

Uprostřed největšího gotického náměstí v České republice, náměstí Republiky, stojí chrám sv. Bartoloměje. Ten se pyšní nejvyšší kostelní věží v Čechách (102,26 m)²⁵. Ochoz věže je dnes přístupný veřejnosti.

Velká synagoga byla vybudována v letech 1890-1893 v novorománském stylu s prvky orientální architektury. Je druhou největší v Evropě a třetí největší na světě. V současnosti se tu konají koncerty a výstavy a interiéry jsou přístupné veřejnosti²⁶.

Náměstí a ulice lemují desítky historicky cenných domů s bohatě zdobenými fasádami. Jedním z nich je i renesanční stavba městské radnice, která byla zbudována v letech 1554-59 italským architektem Giovannim de Stazia. Radnice je spojena s Císařským domem, v němž v letech 1559-1600 pobýval císař Rudolf II.²⁷, když v Praze řádl mor.

Dominantou města je nepochybně i historické podzemí, které svým rozsahem cca 20 km patří k nejrozsáhlejším ve střední Evropě. V Plzni hraje 8 divadelních scén, z nichž nejznámější je Divadlo J. K. Tyla²⁸. Nejvýznamnějším muzeem je Západočeské muzeum²⁹, jehož součástí je i Plzeňská městská zbrojnice³⁰. Je nejzachovalejší městskou zbrojnicí v Čechách a vlastní největší sbírku gotických pušek a hákovnic na území Evropy. Mezi muzei vyniká i Národopisné muzeum na náměstí Republiky, Pivovarské muzeum³¹, založené v roce 1859, a Muzeum Škoda³².

²² O Západočeské univerzitě více na <http://www.zcu.cz/>.

²³ Internetové stránky fakulty http://www.lfp.cuni.cz/HomePg_cz.html.

²⁴ Seznam všech škol nacházejících se v Plzni uveden na internetových stránkách <http://www.pilsedu.cz/>.

²⁵ Z. Procházka, Plzeňský kraj, Průvodce po České republice, Praha 2004, str. 39.

²⁶ Více informací o konaných kulturních akcích lze nalézt na webových stránkách <http://www.volny.cz/zoplzen/>.

²⁷ O pobytu císaře v Plzni pojednává J. Douša, Plzeň hostitelkou císaře Rudolfa II. a jeho dvora, Plzeňský deník ročník 14, 2005, str. 26.

²⁸ Historii divadla popisuje J. Čípera, Nové divadlo královského města Plzně, Plzeň 1902. Více informací lze získat na internetových stránkách <http://www.djkt-plzen.cz/>.

²⁹ Více popisuje F. Frýda, Západočeské muzeum v Plzni: 1878-1998, Plzeň 1999. Kontakty a aktuální informace lze získat na webových stránkách <http://www.zcm.cz/>.

³⁰ Sbírkou tohoto muzea představuje ve své knize F. Frýda, Plzeňská městská zbrojnice, Plzeň 1988.

³¹ O historii pojednává vícejazyčná brožura s četnými fotografiemi Z. Knoflíček, Pivovarské muzeum v Plzni, Praha 1995; aktuální internetové stránky <http://www.pilsner-urquell.cz/cs/homepage/o-pivovaru/pivovarske-muzeum/20018-pivovarske-muzeum.html>.

³² Více informací na internetových stránkách <http://info.plzen-city.cz>.

3.2. Severní Plzeňsko

Území, které je zde popisováno netvoří samostatný region.³³ Oblast zaujímá zejména východní část bývalého okresu Plzeň-sever³⁴. Východní hranici tvoří řeka Berounka, západní řeka Střela a severní a jižní hranici sleduje správní území bývalého okresu Plzeň-sever. Celou oblast protíná hlavní silnice I. třídy číslo 27 Plzeň-Most.

Pro celou oblast je typická návaznost na město Plzeň. Blízkost města zajišťuje pro obyvatele regionu pracovní příležitosti i možnosti sportovního a kulturního vyžití. Ačkoliv město tvoří samostatný region, jeho vliv na široké okolí nelze opomíjet.

3.2.1. *Historický vývoj*

Doklady lidské přítomnosti v severní části okresu se objevují od období eneolitu a od doby bronzové byly kontinuálně osídleny některé významné lokality jako Nynice a Horní Hradiště. Z doby římské nejsou až na výjimky známy žádné nálezy a nové osídlování oblasti začalo až s příchodem Slovanů. S trvalým osídlením území se započalo až ve středověku. Formování významných sídel ovlivnily dálkové obchodní cesty, které tudy probíhaly ve směru východ-západ i sever-jih. V období raného feudalismu měla největší důležitost trasa z Teplé přes Manětín na Kralovice a Rakovník a cesta z Tachova přes Všeruby a Kostelec na Radnice. K nejdůležitějším místům patřily Kralovice, kde se rakovnická cesta křížila s cestou Plzeň-Žatec.

Fenoménem takovéto středověké kolonizace byl plaský klášter. Převaha a význam církevního majetku v oblasti se odrážel v relativně malém počtu hradů. Nejvýznamnějším z nich je Krašov³⁵. Již ve 13. století byly některé lokality povýšeny na městečka (Kralovice, Žihle, Kožlany). Z raně středověké architektury se zde dochovaly jen zbytky klášterních staveb v Plasích a kostely v Potvorově a ve Všehrdech. Gotickou architekturu v oblasti zastupují hrady a kostelní stavby, které však byly v pozdějších letech přestavěny.

V 15. a 16. století dominantní úlohu plaského kláštera přebíral v severní části rod Grypspeků z Gryspachu³⁶ a v jižní části město Plzeň. Renesanční sloh se projevil na stavbě zámku Kaceřov, kostele sv. Petra a Pavla v Kralovicích a zámku v Žihly³⁷.

³³ Pro kapitulu čerpáno z I. Bukačová, J. Fák, K. Foud, Severní Plzeňsko I., historicko-turistický průvodce č. 6, Domažlice 1996, s. 10-14.

³⁴ Západní část okresu Plzeň-sever popisuje I. Bukačová, J. Fák, K. Foud, Severní Plzeňsko II., historicko-turistický průvodce č. 7, Plzeň, Domažlice 1997.

³⁵ Historii hradu a jeho majitele popisuje J. Janata, Hrad Krašov, Kralovice 2000.

³⁶ Bibliografii rodu popisuje Grypspekové a předbělohorská šlechta, sborník příspěvků ze semináře konaného v Mariánské Týnici ve dnech 21. – 23. května, 1997, Mariánská Týnice 1998.

³⁷ O historii kostela a fary pojednává F. Kraus, Dějiny kostela a fary v Žihli, Plzeň 1996.

Vývoj oblasti výrazně ovlivnila porážka českých stavů, která byla příčinou rozsáhlých majetkových změn v oblasti. Z těchto změn profitoval zejména plaský klášter, který v 18. století dosáhl hospodářského a kulturního vrcholu. Barokní sloh z této doby převažuje u samotné stavby kláštera a v celé řadě klášterních dvorů a kostelů.

Druhá polovina 19. století zasáhla do vývoje severního Plzeňska dvěma významnými faktory. Díky nové státní správě, která rozdělila někdejší panství na okresy, získaly na významu do té doby nevýznamná městečka. Druhým faktorem byl prudce se rozvíjející průmysl, který využíval místní surovinovou základnu – vitriolovou břidlici a hlinná ložiska. Industrializace se soustředila převážně do jižní části okresu, kde například železářská výroba přetrvala dodnes. Chemický průmysl má své pokračování v chemickém závodě v Kaznějově, stejně tak těžba kaolinu a hlín v okolí Horní Břízy. S rozvojem průmyslu pronikla do kraje i železnice. Severovýchodní část okresu si podržela tradiční zemědělský ráz, doplňovaný příležitostnou průmyslovou výrobou. Tradiční rukodělné hrnčířství se udrželo až do současnosti v Kožlanech a Kralovicích.

Východní část severního Plzeňska ve své podstatě zůstala do dnešní doby oblastí převážně zemědělskou s průmyslem ovlivňovaným nedalekou Plzní. Města, které se zde nachází mají převážně lokální význam. Oblastí prochází tři železniční tratě – Plzeň-Žatec, Mladotice-Rakovník a Plzeň-Praha. Jižní část je hustěji osídlená, severní se neustále vysidluje, takže řada oblastí nabývá charakteru rekreačních oblastí. Využití oblasti pro rekreační účely odpovídá i dochované a nenarušené přírodní bohatství.

3.2.2. Přírodní charakteristika

Krajina východní části severního Plzeňska není příliš členitá. K výraznějším zlomům patří údolí řek Berounky, Střely a Javornice. Klimaticky patří oblast mezi mírnou až suchou. Výše položené plochy jsou pokryty převážně jehličnatými lesy. Vyskytují se zde horniny metamorfované i sopečné, které se využívaly jako suroviny pro chemickou výrobu. V první polovině 19. století zaznamenala velký rozmach těžba uhlí v okolí Kaznějova.

Z vegetačního hlediska patří k nejpozoruhodnějším východ okresu, kde je dodnes zachována přirozená skladba některých lesních celků v kaňonu Berounky. Nejvýchodnější výběžek okresu je součástí biosférické rezervace CHKO Křivoklátsko. Největším chráněným územím je přírodní rezervace Střela³⁸. Zřízena byla v roce 1976 a jejím cílem

³⁸ Charakteristiku chráněných území popisuje F. Čečil a kol., Chráněná území ČR – Plzeňsko a Karlovarsko, svazek XI., Praha 2004.

je ochrana kaňonovitého údolí Střely. Nejvýznačnějším chráněným územím je národní přírodní památka Odlezelské jezero. Jsou zde také vyhlášeny přírodní parky Horní Střela, Hřešihlavsko, Rohatiny a částečně do oblasti zasahuje i oblast klidu Jesenicko. V roce 1996 byl vyhlášen přírodní park Horní Berounka. V oblasti jsou také vybudovány naučné stezky v Plasích, Sklárna v okolí Tisu u Blatna a v okolí hradu Krašov.

3.3. Město Plasy

Město Plasy leží v hluboké kotlině po obou březích řeky Střely, dvacet kilometrů severně od Plzně.³⁹

3.3.1. *Historie*

Historie tohoto města je spjata s osudy cisterciáckého kláštera, který zde v roce 1144 založil český kníže Vladislav II. Účelem povolání cisterciáků byla kolonizace málo obydleného území. Ve spojitosti se založením kláštera vznikla i pověst⁴⁰, podle které měly Plasy dostat své jméno. Vypráví se, že Vladislav II. při odpočívání u řeky Střely ve spánku uviděl hada, který se plazil k němu. Jméno Plasy je však původu staršího. Názvem plasa-plasy byla původně označována pole vybudovaná terasovitě na zalesněných svazích. Pravděpodobně byla pole zakládána na svazích okolních kopců a jméno plasa se přeneslo na někdejší knížecí dvůr a z něho pak i na klášter. Plaský klášter se velmi rychle rozvíjel a ve 14. století mu patřilo již 70 obcí⁴¹. Roku 1421 klášter vypálili husité a jeho majetek dal král Zikmund do zástavy okolním šlechticům.

V roce 1680 zde vypukly bouře⁴² sedláků proti robotám. Opat Benedikt Engelken si vyžádal vojenskou pomoc, která vzbouřence pokořila. Poražení nevolníci museli skládat slib poslušnosti a do skalnaté půdy mezi Kralovicemi a Mariánskou Týnicí vysázet řadu lip, které měly připomínat jejich potupné pokoření.

Po skončení husitských válek se klášteru podařilo získat část svého majetku zpět a v 18. století znovu dosáhl velké prosperity. Avšak na základě josefínských reforem byl roku 1785 klášter zrušen. I po jeho zrušení byly Plasy centrem panství, které spravoval

³⁹ Pokud nebude uvedeno jinak, pro kapitolu byly použity informace z J. Pelant, *Města a městečka západočeského kraje*, Plzeň 1984, str. 222; J. Procházková, *Plzeňský kraj bez hranic*, Plzeň 2004, s. 94; J. Mrkvička, *Plasy*, Plzeň 1964, str. 10, 29-30; M. Hurt, P. Hubka, O. Soutner, *Plasy, Horní Břiza 1994*, str. 3-9, 13-14; www.mestoplasy.cz.

⁴⁰ Další pověsti, např. o klášterním pokladě, sepsal J. Vorel, *Klášterní poklad a jiné plaské pověsti*, Kralovice 1992.

⁴¹ O klášterních dvorech více v brožuře P. Rožmberský, *Dvory plaských cisterciáků*, Plzeň 1999.

⁴² O selské vzpouře pojednává B. Struska, *Jiří Radim rychtář ze Dřevce: historický obraz ze XVII. století*, Kralovice 1927.

Náboženský fond. Po roce 1826 patřilo jednomu z nejmocnějších mužů Evropy kancléři Klemensi Václavu Lotharu Metternichovi⁴³. Jeho zásluhou se v Plasích začal rozvíjet průmysl, vznikl zde železářský podnik Viktoriina hut'⁴⁴ a do obce byla zavedena železnice. V té době Plasy zaznamenaly největší přírůstek obyvatel a došlo k oživení kulturního a společenského života Plas. Z města se tak stalo kulturní a historické centrum celého regionu. Významnou změnou byla i úprava říční nivy, která byla přeměněna na volný anglický park a až do současné doby nese název Velká louka⁴⁵.

V roce 1849 správa obce přechází z vrchnostenského úřadu na obecní výbor. Prvním starostou v Plasích byl zvolen kancléř Metternich. Ten tuto volbu přijal, ale nechal se zastupovat svým úředníkem Antonínem Reichenbachem.

V době 1. světové války byl do budovy konventu umístěn válečný lazaret a roku 1945 bylo metternichovské panství zkonfiskováno. Od roku 1949 se Plasy staly sídlem okresního národního výboru, který zde sídlil až do roku 1960. Zřízením okresního sídla posílilo význam města, rozvíjela se infrastruktura, zakládaly se podniky, rostla bytová výstavba a výrazně se oživil společenský život. Plasy tak získávaly charakter města, na které byly povýšeny roku 1960. Od tohoto roku jsou také sloučeny s Babinou, Nebřezinami a Lomničkou.

3.3.2. Současnost

Ve městě žije celkem 2621⁴⁶ obyvatel a skládá se ze šesti katastrálních území, které jsou samostatnými sídelními jednotkami (Plasy, Babina, Horní Hradiště, Lomnička, Nebřeziny a Žebnice).

V současnosti jsou Plasy významným rekreačním, kulturním a školským střediskem celé oblasti. Klášter Plasy je národní kulturní památkou a hlavní památkové objekty jsou ve správě Národního památkového ústavu Plzeň.

Zástavbu města lze charakterizovat jako rozdrobenou do několika menších celků, kterou většinou tvoří rodinné domky. Na několika místech jsou vystavěny panelové domy, avšak celkově nejsou Plasy zasaženy panelovou bytovou výstavbou. Důvodem je také respekt vůči národní kulturní památce.

Celkově lze město Plasy označit za město bez významnějšího průmyslu. Charakterizují jej spíše drobnější podniky a živnosti. Většina obyvatel tak získává

⁴³ Bibliografii tohoto kancléře popisuje F. Herre, Metternich, Praha 1996.

⁴⁴ V některých publikacích popisována jako Viktorova huť.

⁴⁵ www.mestoplasy.cz

⁴⁶ <http://www.plasy.cz/Sekce/Mesto.aspx>

zaměstnání mimo jeho území. Město je také sídlem státního okresního archivu Plzeň-sever. V okrese zaujímá město významnou roli ve vzdělávání. Kromě mateřské, základní a umělecké školy se zde nachází dvě střední školy a to gymnasium a střední odborná škola. Díky klášternímu komplexu jsou Plasy městem s bohatým kulturním a společenským životem. Pro svou polohu v krásném prostředí řeky Střely jsou vyhledávanou lokalitou k rekreaci a turismu.

Město je také centrem mikroregionu Dolní Střela a východiskem mnoha turistických a cykloturistických tras. Historické památky evropského významu, krásná příroda a přirozená spádovost vytvořily z Plas nejvýznamnější centrum turistického ruchu celého regionu severního Plzeňska.

3.3.3. Mikroregion Dolní Střela

Mikroregion Dolní Střela vznikl v roce 1999 a sdružuje celkem 15 obcí.⁴⁷ Region se nachází v severovýchodní části okresu Plzeň-sever a žije v něm 6922 obyvatel.

Převážná část obcí sdružených v mikroregionu má historický vztah k cisterciáckému klášteru v Plasích. Středem regionu protéká řeka Střela, která pramení na Tepelské plošině a vlévá se nad Liblínem do Berounky. Východní hranici regionu tvoří horní tok Berounky. Sídlo má v Plasích a předsedou sdružení je starosta tohoto města. Největším sídlem je město Plasy a nejmenším Dolní Hradiště.

Důvodem ke vzniku byly potřeby jednotlivých obcí koordinovat rozvoj mikroregionu s přihlédnutím na ekologická a přírodní hlediska a získat finanční prostředky. Neméně důležitým cílem je propagace celého regionu a zlepšení nabídky turistických služeb.

Sdružení realizovalo na začátku svého působení dva významné projekty na podporu rozvoje cestovního ruchu. Jedním z nich bylo Vytvoření a označení čtyř tématických cyklotras a druhým Vybudování informačního centra mikroregionu Dolní Střela, které funguje při Městském úřadu Plasy.

Ve spolupráci s odborníky si mikroregion vypracoval SWOT analýzu a má zpracovaný strategický rozvojový dokument. V něm uvádí čtyři strategické cíle. Jsou to podpora cestovního ruchu, ochrana životního prostředí, obnova infrastruktury a podpora socioekonomické sféry. K financování svých projektů využívá čerpání dotací z Programu obnovy venkova. Tento program realizuje od roku 1998 v rámci regionální politiky Ministerstvo pro místní rozvoj.

⁴⁷ Informace čerpány ze stránek mikroregionu <http://www.plasy.cz/mikro/>.

3.3.4. Významné osobnosti v Plasích

Rod Metternichů v Plasích

Rod Metternichů pochází z Rýnska a v Čechách se usídlil v roce 1623, kdy zakoupil panství Kynžvart.⁴⁸ Roku 1779 se narodil na panství v Koblenz v Ninech pozdější kancléř Klement Lothar Václav Pomuk Metternich⁴⁹. V Plasích vybudoval hospodářskou základnu, patřil mu pivovar, mlýn, pila, lihovar, hospodářské dvory a lomy. V roce 1828 začal provoz hutě, která vyráběla tzv. plaskou litinu a její budova je dnes zařazena do seznamu technických památek. Bývalou prelaturu nechal upravit jako své kancléřské sídlo a kostel sv. Václava jako rodinnou hrobku. Dědicem statků byl kancléřův syn Richard, jenž působil jako vyslanec v Paříži. Za jeho panování byly Plasy díky jeho manželce, Pavlíně Šándorové, významným kulturním centrem. Metternichům patřilo panství Plasy až do roku 1945, kdy bylo zkonfiskováno a rozparcelováno na základě Benešových dekretů, jelikož poslední vlastník, Paul Metternich, byl občanem německé národnosti.

Dopad panování rodiny Metternichů v Plasích, lze zhodnotit ze dvou pohledů. Pro budovy bývalého kláštera nebylo panování Metternichů přínosem. Jejich stavební činnost negativně zasáhla do architektury konventu a bývalé prelatury. Výstavbou nových příček degradovaly významné budovy na sklady, sýpky a služební byty. Zničily se barokní zahrady a vybudovala se silnice kolem konventu. To mělo za následek devastaci unikátního vodního systému. V empírovém duchu byla přestavěna rodinná hrobka, park i služební byty. Z hlediska Plas, jako městečka, byly Metternichové přínosem. Ve svých závodech poskytli obyvatelům velké množství pracovních příležitostí. V částech konventu také umožnili zřídit školu. Se svými kontakty ve Vídni velice společensky oživilo Plasy.

Klement Lothar Václav Pomuk působil jako diplomat za napoleonských válek v Berlíně, Drážďanech a Paříži. Byl jedním z hlavních aktérů tzv. Vídeňského kongresu⁵⁰. Od té doby se držel v čele rakouské politiky. Po revoluci v roce 1848⁵¹ musel načas uprchnout do Holandska. V roce 1851 se vrátil a až do své smrti v roce 1859 žil střídavě ve Vídni a na Kynžvartu. V době „bezvládí“ mezi lety 1945-46, než byla na bývalé panství

⁴⁸ Pro kapitolu čerpáno z J. Mrkvička, Plasy, Plzeň 1964, s. 29-30; M. Hurt, P. Hubka, O. Soutner, Plasy, Horní Bříza 1994, str. 8-9; www.mestoplasy.cz.

⁴⁹ O životě kancléře pojednává J. Šedivý, Metternich kontra Napoleon, Praha 1998; A. J. May, The age of Metternich 1814-1848, New York 1967; G. Sauvigny, Metternich: Staatsmann und Diplomat für Österreich und den Frieden, Gernsbach 1988.

⁵⁰ O Vídeňském kongresu pojednává Jean de Burgoing, Vom Wiener Kongress, Wien 1964; K. Müller, Quellen zur Geschichte des Wiener Kongresses 1814/1815 /, Darmstadt 1986.

⁵¹ Rod Metternichů v revolučním roce popisuje D. Ward, 1848: The Fall of Metternich and the Year of Revolution, London 1970.

zavedena tzv. Národní správa, bylo mnoho cenných umělecko-historických předmětů z majetku rodiny zničeno, znehodnoceno, rozprodáno a ukradeno. Současná správa objektu se snaží část rozdělených věcí získat zpět a připravit je pro návštěvníky⁵².

Strettiové

Působení rodiny Stretti zanechalo v Plasích hlubokou kulturní stopu, která pokračuje až do současné doby. Počátky působení v Plasích jsou spojeny s MUDr. Karlem Stretti, který zde byl ve službách rodu Metternichů jako osobní lékař. Od roku 1873 do roku 1886, kdy rodina v Plasích žila, podnítila řadu kulturních aktivit v oblasti divadelní, hudební a výtvarné.

Jeho syn Viktor Stretti (1878-1957) byl vynikající portrétista, grafik, umělec a akademický malíř. Roku 1949 byl jmenován čestným občanem Plas za své velké zásluhy o umění. Patřil k prvním členům Sdružení českých umělců grafiků Hollar (od 1917). V Čechách zavedl zvyk rozesílání grafických novoročních přání PF.

Viktorův bratr Jaromír Stretii-Zamponi (1882-1958) byl malíř a grafik, kterému bylo v roce 1952 uděleno čestné občanství Plas za věrnou lásku k rodnému městu a za celoživotní umělecké dílo⁵³. Jeho syn Mario Stretti (1910-1960) se věnoval převážně grafice a kresbě. Získal četné zahraniční ceny, např. v Římě 1960 za olympijskou známkovou sérii.

Ve 2. patře kláštera se nachází Galerie Stretii, která byla vytvořena ve spolupráci města Plasy s Národním památkovým ústavem, ú. o. p. v Plzni. Prohlídka této galerie je zahrnuta do jednoho z prohlídkových okruhů kláštera.

V Plasích se také narodili bratři Wiehlové, Antonín a Julius. Antonín⁵⁴ byl věhlasným pražským architektem, jeho dílem je např. vyšehradský Slavín. Bratr Julius se proslavil jako lesnický odborník a spisovatel.

Za dob jeho studií hostilo město Plasy i Bedřicha Smetanu. Jako památka na jeho pobyt byla ve Smetanově háječku vystavěna hudebníková busta.

⁵² <http://www.pruvodce.com/plasy/historie.php>

⁵³ Jeho díla jsou publikovaná v J. Stretti-Zamponi, Deset litografií z Prahy 1914 a 1915, Praha 1915; J. Stretti-Zamponi, Jaromír Stretti-Zamponi: Výstavy, Praha 30. listopadu 1982-2. ledna 1983, Praha 1982.

⁵⁴ Více o tomto architektovi Z. Wirth, Antonín Wiehl a česká renesance, Praha 1921.

4. Lokalizační podmínky

Lokalizační podmínky⁵⁵ rozhodují o funkčním využití oblasti cestovním ruchem z hlediska přírodních možností a charakteru a kvality společenských podmínek či atraktivit. V zásadě však poskytují jen určité možnosti, neboť o jejich využití rozhodují stimulační faktory (životní úroveň, objem fondu volného času apod.) a realizační podmínky.⁵⁶

Historické pamětihodnosti, přírodní pozoruhodnosti ale i řada dalších společenských aktivit přispívají k vytváření specifického prostředí jednotlivých měst. Jedny z nejdůležitějších jsou společenské akce. Tyto akce přitahují velké množství návštěvníků a přispívají tak ke společnému podvědomí a propagaci jednotlivých míst.

4.1. Přírodní podmínky a atraktivita

Přírodní podmínky tvoří klima, hydrologické poměry, reliéf, flóra a fauna. Svým charakterem vytváří předpoklady pro konkrétní formy cestovního ruchu. Atraktivita jsou jednotlivé zvláštnosti, které činí oblast pro cestovní ruch přitažlivější.⁵⁷

4.1.1. Přírodní podmínky

Město Plasy se rozprostírá v hluboké kotlině s příkrými stráněmi, které vytvořila řeka Střela. Dno kotliny tvoří poměrně rovná údolní niva, uprostřed které se rozprostírá velký rybník. Ten je napájený vodou Lomanského potoka. V sedmdesátých a osmdesátých letech 19. století byla celá niva upravena na anglický park, jehož součástí se staly Opatovská a Velká louka i rybník s okolním lipovým stromovím.

Řeka Střela⁵⁸ pramení na rozhraní Slavkovského lesa a Tepelské vrchoviny poblíž Toužimi. Do plaské kotliny vstupuje z kaňonu mezi kopci Bor a Masné krámy. Zde se nachází menší přehradní nádrž z počátku šedesátých let dvacátého století. Prostor kotliny opouští řeka kaňonem mezi kopci Špitál a Panholec. Po více než 100 km řeka ústí u Liblína do Berounky. Její sjížděný úsek měří 67 km. Řeka je sjížděná v úseku Žlutice-

⁵⁵ V publikaci V. Štěpánek a kol., *Geografie cestovního ruchu*, Praha 2000, str. 16-19 jsou nazvány jako lokalizační subsystém nabídky, primární potenciály a terciální. Primární potenciály rozdělují na přírodní a společenské atraktivita nižších a vyšších řádů. Do terciálních potenciálů řadí občanská sdružení, státní a veřejnou správu apod.

⁵⁶ V. Hrala, *Geografie cestovního ruchu*, Praha 2002, str. 15.

⁵⁷ Pro kapitulu čerpáno z M. Hurt, P. Hubka, O. Soutner, *Plasy, Horní Bříza 1994*, str. 3-4; J. Procházková, *Plzeňský kraj bez hranic*, Plzeň 2004, str. 95; www.mestoplasy.cz; <http://www.kr-plzensky.cz/Relics.asp?lngZone=10696&lngOrderBy=0&strSearch>.

⁵⁸ Povodí řeky popisuje Povodí Střely: turistická mapa 1:50 000, Praha 2002.

Rabštejn nad Střelou, popř. Plasy. Její horní tok je součástí přírodního parku Horní Střela. V tomto parku byla roku 1976 v úseku Rabštejn nad Střelou-Kozičkův mlýn vyhlášena přírodní rezervace Střela.

Anglický park byl vybudován z údolní nivy řeky Střely za panování rodu Metternichů v Plasích. Jeho součástí je Velká a Opatovská louka a místní rybník. Celý areál je vhodný pro vycházky do přírody. Je zakomponován do místní naučné stezky.

4.1.2. Chráněné oblasti a atraktivita

Na území kláštera a v jeho okolí byla dle vyhlášky Ministerstva kultury č. 208/1996 Sb. vyhlášena památková zóna Plasko.

Od roku 1987 je v jižní části nivy chráněné stromořadí 168 lip malolistých, tzv. Alej vzdechů. Lipová výsadba je také na hrázi rybníka.

Mezi prelaturou a kostelem roste památný strom Lípy velkolisté, tzv. Kongresovka. Lípa je chráněná od roku 1976. Roku 1815 zde byla zasazena na paměť úspěchu kancléře Metternicha na Vídeňském kongresu, ale při vichřici v srpnu 1980 padla. Ze 3 výmladků byl vybrán jeden, který je pokračovatelem této lípy. Obvod tohoto stromu je 100 cm⁵⁹.

U rekreačního střediska Máj se nachází chráněný zdroj pitné vody – studánka Prelátka. Její čistá a chuťově oceňovaná voda je známá po celém širokém okolí. Při procházce po naučné stezce ji nelze minout. Je zde umístěna lavička a návštěvník si tak může při svém poznávání krajiny odpočinout a osvěžit se.

4.2. Kulturně-historické atraktivita v Plasích

Mezi nejvýznamnější kulturně historické památky patří nejen architektonická díla jednotlivých historických slohů a epoch, ale i jejich výzdoba a další objekty, které jsou v nich umístěny (mobiiliář, muzeální sbírky apod.). V Plasích jsou tyto atraktivita bohatě zastoupeny.⁶⁰

4.2.1. Klášter Plasy

Dominantu plaského údolí tvoří komplex klášterních budov. Veřejnosti je přístupný v několika prohlídkových okruzích. První objekt klášterního konventu zde stál již v roce 1214. Byl však pobořen za husitských válek a poté byl nahrazen čtyřkřídlovou patrovou

⁵⁹ <http://cs.wikipedia.org/wiki/Kongresovka>

⁶⁰ Pro kapitulu čerpáno z I. Bukačová, J. Fák, K. Foud, Severní Plzeňsko I., historicko-turistický průvodce č. 6., Domažlice 1996, str. 77-88.

budovou. Nynější podobu získal konvent za opata Eugena Tytla⁶¹. Stavbu provedl podle plánů J. Santiniho⁶² a K. I. Dienzenhofera⁶³ v letech 1701-1740 Matěj Ondřej Kondel⁶⁴. V konventu se nachází kaple sv. Bernarda a kaple sv. Benedikta. V přízemí konventu má sídlo základní umělecká škola a dva menší obchody.

Do klášterního komplexu patří i klášterní prelatura zvaný zámek. Byla vystavena P. I. Bayerem v letech 1698-1701 podle projektu J. B. Matheye⁶⁵. Je to dvoukřídlová patrová budova s bohatou štukovou výzdobou. V roce 1893 se zde uskutečnil první koncert Českého kvarteta⁶⁶. Nyní je v prvním patře umístěna okresní knihovna a informační centrum.

Vedle konventu stojí sýpky s královskou kaplí a funkčními věžními hodinami. Tyto vzácné hodiny jsou z roku 1686. Ve věži se nachází dvoupatrová královská kaple postavená kolem roku 1280. Spodní kaple je zasvěcena sv. Václavu a horní sv. Magdaleně. Sýpky byly přistavěny za opata Ondřeje Trojera⁶⁷ v letech 1685-1686 podle projektu J. B. Matheye.

Bývalý klášterní kostel Nanebevzetí Panny Marie je situován po severní straně konventu. Kostel zachovává původní rozvrh románské baziliky z roku 1204. Dnes má raně-barokní podobu. V interiéru se nachází raně a vrcholně barokní mobiliář. Přístupný je o mších nebo po dohodě s farářem. U vstupního portálu se po obou stranách nacházejí barokní sochy. Napravo je socha Anděla Strážce, nalevo barokní socha sv. Jana Nepomuckého.

Naproti konventu přes hlavní silnici leží původně gotický hřbitovní kostel sv. Václava. Za opata Ondřeje Trojera byl zbarokizován podle projektu J. B. Matheye. Roku 1827 byl upraven podle projektu J. Krannera⁶⁸ na metternichovskou hrobku. Dnes slouží jako smuteční síň.

⁶¹ V roce 1710 nechal zhotovit sousoší sv. Luitgardy u sochaře a řezbáře Matyáše Bernarda Brauna, které je umístěno na Karlově mostě v Praze.

⁶² Český architekt italského původu (1677-1723), představitel barokní gotiky, více o jeho životě a díle pojednává M. Horyna, Jan Blažej Santini-Aichel, Praha 1998; V. Kotrba, Česká barokní gotika, Praha 1976; M. Urban, Santiniho jazyk, Praha 2005.

⁶³ O tomto staviteli pojednává M. Korecký, Tvorba Kiliána Ignáce Dienzenhofera, Praha 1951.

⁶⁴ Rodák z nedaleké obce Bílov (1689-1749), po smrti J. B. Santiniho dokončuje stavby v Plasích a v okolí (hospodářský dvůr Býkov, kostel a probošství Mariánská Týnice apod.). Více o českém baroku v Z. Kalista, České baroko, Praha 1941.

⁶⁵ Francouzský architekt a malíř (1630-1696), pracoval pro české církevní instituce, po jeho smrti přebírá a dokončuje některé jeho zakázky J. B. Santini-Aichel.

⁶⁶ Založili ho J. Suk, K. Hoffmann, O. Nedbal a Otto Berger. Dějiny popisuje Z. Nejedlý, Dějiny české hudby, Praha 1903.

⁶⁷ Plaským opatem v době 1681-1699, poradcem císaře Leopolda I.

⁶⁸ V šedesátých letech 19. století vedl obnovovací práce výstavby pražské katedrály sv. Víta.

Klášterní dvůr naproti prelaturě byl původně románský, později goticky rozšířený. Za husitských válek byl pobořen a poté vystaven nový v barokním stylu. Sloužil jako seník a sklad. Nyní je v rozsáhlé rekonstrukci a některé jeho prostory jsou v pronájmu.

Bývalý klášterní mlýn je situován západně od konventu kláštera při Mlýnském náhonu, tzv. královské štole. Koryto náhonu je vedeno od jezu na řece Střele a bylo využíváno jak pro mlýn, tak pro pilu a pivovar. Někdejší pila byla v předchozích desetiletích předělána na stanici Hasičského záchranného sboru Plzeňského kraje. Severním směrem navazuje bývalý pivovar. Ten sloužil dlouhá léta spotřebnímu družstvu Jednota za sklad zboží a výrobu sodových vod a limonád. Dnes už ani jeden provoz nefunguje. Z hlediska státní památkové péče je bývalý klášterní mlýn hodnotnou architekturou barokního původu. Tvoří nedílnou součást areálu kláštera cisterciáků v Plasích.

Ve Smetanově hájku je umístěna busta Bedřicha Smetany⁶⁹ od akademického sochaře Podmola. Byla zde vystavěna jako památka na hudebníkův pobyt v Plasích v roce 1842. Socha Svobody s ratolestí v ruce od J. Podmola⁷⁰ připomíná osvobození města sovětskou armádou v květnu 1945. V areálu kláštera se nachází sloup se sochou sv. Bernarda, datovaného z roku 1700.

4.2.2. Technické památky na území Plas

V Plasích je řada technických památek. Mezi nejznámější patří stará huť s bývalou vysokou pecí belgického typu, tzv. Viktoriina železárna. Je vystavěná v klasicistním stylu. Založil ji V. K. L. Metternich a byla v činnosti v letech 1826-1875. Hlavním důvodem byly zřejmě dostatečné zásoby dřeva ve vlastních lesích. Dovážela rudu z Ejpovic a vyráběla široký sortiment od surového železa po lité a zámečnické zboží. Při velké povodni v roce 1872 byla huť značně poškozena a v roce 1875 byl provoz železárny zastaven. Postupem času byly objekty prodávány a bourány. Až v roce 1963 byla huť prohlášena za technickou památku. Koncem devadesátých let minulého století město přijalo projekt záchrany plaské hutě. V roce 2004 byla zřízena výstavní síň, na jejímž vzniku se podílel i Plzeňský kraj a Nadace Via⁷¹. Výstavní síň byla otevřena 26. 5. 2005 a návštěvníci (předem nutná telefonická objednávka) si zde mohou prohlédnout výrobky plaské litiny.

⁶⁹ O jeho životě pojednává O. Mojžíšová, Bedřich Smetana: doba, život, dílo, Praha 1998.

⁷⁰ O své tvorbě píše v J. Podmol, Keramika, Praha 1985.

⁷¹ Více o nadaci na stránkách <http://www.nadacevia.cz>.

Při procházce po Plasích je možné zhlédnout i další výrobky umělecké litiny - kašnu, kandelábry (mezi prelaturou a hospodářským dvorem) a lucerny, domovní čísla na některých budovách, náhrobky a kříže na hřbitově a výzdobu metternichovské hrobky. Vše je velmi pěkně začleněno do malebné zeleně plaského údolí a Naučné stezky Plasy. Místo, kde se huť nachází, říkají místní obyvatelé U verku. Vysokopecní huť v Plasích je jedním z pěti dochovaných a památkově chráněných objektů, dokládajících éru feudálního dřevouhelného hutnictví v českých zemích⁷².

Objektem technické památky je i barokní kašna se sochou sv. Jana Nepomuckého. Pochází z druhé poloviny 18. století a nachází se v bezprostřední blízkosti areálu kláštera.

Významnou technickou památkou je i empírová litinová kašna. Stojí před zámkem a pochází z výroby bývalé železárně. Mezi technické památky se řadí i vodní mlýn a bývalý zámecký pivovar.

4.3. Turistika

Město Plasy má velmi dobré příležitosti a možnosti pro rekreaci a turistiku.⁷³ Vedle samotné návštěvy klášterního komplexu si návštěvník může projít Alej vzdechů či anglický park na Velké louce. Pro lepší informovanost turistů o přírodních a kulturních památkách byla v roce 2002 obnovena městská naučná stezka. Pro cyklisty pak byly označeny čtyři cyklotrasy.

4.3.1. Cyklotrasy

Město Plasy reagovalo na vzrůstající zájem o cykloturistiku a ve spolupráci s ostatními členy mikroregionu Dolní Střela vybudovalo 4 cyklotrasy s výchozímkem v Plasích. Tyto okruhy však nejsou značeny dle kategorizace Základního systému cyklotras⁷⁴.

Během jízdy po těchto trasách se cyklista může setkat s řadou přírodních a kulturních památek v přilehlých obcích. Trasy také spojují některé bývalé dvory cisterciáckého kláštera v Plasích.⁷⁵

⁷² https://registr.cvut.cz/o_karta.php?zaznam=V001904&obr=0

⁷³ Turistické možnosti v okrese popisuje D. Mastný a kol., M. Hurt, Na kole a pěšky okresem Plzeň-sever, Plzeň 1999.

⁷⁴ P. Beneš a kol., Nadregionální cyklistické trasy Plzeňského kraje, zpracovala Regionální rozvojová agentura Plzeňského kraje, o.p.s., Plzeň 2004.

⁷⁵ Mapa cyklotras je uvedena v příloze.

Cyklotrasy vedou po silničních komunikacích souběžně s provozem motorových vozidel. Trasy vedou nejen po méně frekventovaných úsecích a silnicích nižších tříd, ale i po silnici I. třídy (cyklotrasy Baroko I. a III.). Tato silnice ve směru Plzeň-Most je velmi frekventovanou komunikací a z hlediska bezpečnosti je nevyhovující. Doporučuje se tedy přehodnotit stávající vedení těchto tras a navrhnout alternativní trasy. Stav některých úseků je také poměrně zanedbaný. Měly by být tedy vynaloženy dostatečné finanční prostředky na jejich obnovu. Teprve poté mohou být cyklotrasy plně zapojeny do rozvoje cestovního ruchu v oblasti.

Baroko I.

Trasa začíná u plaského konventu. Prochází obcí Mladotice, přes Odlezelské jezírko, Mariánskou Týnici, barokní dvůr Sechutice a od samoty Rouda s kamennou sochou sv. Jana Nepomuckého zpět do Plas. Trasa je dlouhá 34 km.

Baroko II.

Trasa začíná opět v Plasích a směřuje po silnici na Manětín. Z trasy jsou krásné rozhledy do údolí Střely a potoka Chladně. Pokračuje na obec Ondřejov až do Manětína. Odtud do obce Hvozd a Lomany, kde se nachází tzv. Žižkův dub. Trasa končí opět v Plasích a je dlouhá 30 km.

Baroko III.

Začíná v Plasích a pokračuje k řece Berounce přes obec Babinou, Dolní Hradiště, kde se nachází laténské hradiště. U Piplova mlýna se nachází původní slovanské hradiště a v přírodním parku Rohatiny je ojedinělý přírodní úkaz – Čertova hráz. Cesta pokračuje přes ves Borek, dále na barokní statek Rohy a hrad Krašov. Odtud se vrací zpět do Liblína, proti proudu řeky Střely až k hospodářskému dvoru Kaceřov. Odtud probíhá místními obcemi a končí opět v Plasích. Délka trasy je 63 km.

Cyklotrasa Střela

Trasa v délce 23 km je určena pro ty, kteří mají rádi jízdu v klidném prostředí a rádi by poznali údolí této řeky. Začíná u Mladotické zastávky a vede po proudu řeky Střely, na jejím pravém břehu. Trasa je náročná, střídá se rovinná jízda s výstupy nad okolí. Na trase

se nachází Podhrázský mlýn i zámek Nebřeziny, kde dožíval v 18. století poslední plaský opat⁷⁶. Přes Pipův mlýn se dostane až k ústí Střely do Berounky a končí v Liblíně.

4.3.2. Pěší turistika

Oblastí prochází nespočet turisticky značených tras, které spojují přírodní i kulturně-historické atraktivity v okolí.

Přímo ve městě Plasy si pak návštěvník může projít místní naučnou stezku⁷⁷. Byla vybudována studenty místního gymnázia v letech 1986 až 1988. Stezka je dlouhá 3,4 km, má 9 informačních tabulí a seznamuje návštěvníky s nejzajímavějšími přírodními, kulturními i technickými památkami. Začíná u autobusové zastávky směrem na Plzeň, kde se návštěvník dozví o historii Plas. Odtud kopíruje hlavní silnici až ke kostelíku sv. Václava, kde je Metternichova hrobka. Prochází celým klášterním komplexem k hospodářskému dvoru. Na těchto stanovištích se lze dočíst o prelatuře, farním kostele Nanebevzetí Panny Marie, o historii lípy kongresovky a renovované plaské litině. Podél Lipové ulice vede k budově Staré Huti. Kolem fotbalového hřiště se dostává až k rekreačnímu středisku Vlastovka. Zde se cesta stáčí a vede zpět podél pravého břehu řeky Střely. Míjí studánku Prelátku, prochází Anglickým parkem a kolem rybníka se vrací zpět k autobusové zastávce. Na informačních tabulích je předložen popis rostlin a živočichů v Plasích a celém regionu a také informace o řece Střele. Na posledních stanovištích se lze dočíst o vývoji parkové úpravy v areálu Velké louky a přírodních unikátech regionu. Nechybí ani pozvánka k návštěvě historických objektů v Plasích a okolí. Některé tyto tabule jsou však poškozené, mělo by se tedy dbát na jejich neustálou kontrolu a údržbu.

4.3.3. Vodácká turistika

Turisticky oblíbená je zejména v letních měsících řeka Berounka⁷⁸. Pro svou nenáročnost, malým spádem a četnými jezy je vyhledávána vodáckými rodinami i sportovně nenáročnými romantiky.

Také řeka Střela⁷⁹ nabízí možnost vodácké turistiky. Její splavný úsek měří 67 km. Plavbu lze zahájit pod hrází u Žlutic. Výstupním místem je městečko Rabštejn nad Střelou,

⁷⁶ Celestin Werner byl 53. opat, zemřel v roce 1813.

⁷⁷ Popis jednotlivých zastávek je uveden v informační brožůře M Hurt a kol., Plán města Plasy. Mapa naučné stezky je uvedena příloze.

⁷⁸ Více informací podává průvodce I. Novák, Berounka vodácký průvodce, mapa 1:50 000, Zlín 1996.

⁷⁹ O řece Střele se lze více dočíst J. Kumpera, Řeky a říčky Plzeňského kraje, Plzeň 2002.

popř. Plasy. Každoročně v září se pořádá západočeská vodácká jízda zdatnosti po zvýšeném odtoku ze Žlutické přehrad. Pro svůj nízký stav vody je však sjízdná převážně na jaře a na podzim.

4.4. Atraktivita v okolí

V okolí kláštera se nachází řada dalších míst a památek, které jsou významné jak z historického, tak i architektonického hlediska. Je třeba zmínit několik, které se nacházejí nejbližší a patří mezi hojně navštěvovaná místa.⁸⁰

4.4.1. Mariánská Týnice

Mariánská Týnice se nachází nedaleko města Kralovice.⁸¹ Byla to původně osada se dvorcem, kterou v roce 1230 získal cisterciácký klášter v Plasích. V roce 1699 bylo na místě cisterciácké grangie s kostelem zřízeno samostatné probošství a roku 1711 položen opatem E. Tyttlem základní kámen budoucího poutního chrámu Zvěstování Panny Marie. Stavba byla vybudována podle plánů J. B. Santiniho a byla dokončena v roce 1777. Po roce 1785 bylo probošství Josefem II. zrušeno. Poté bylo v majetku Metternichů, avšak nebylo využíváno pro žádné účely. Stavba chátrala a její oprava probíhá teprve od počátku devadesátých let dvacátého století.

Dnes patří poutní areál mezi skvosty středoevropského baroka. Nachází se zde muzeum a galerie severního Plzeňska. Stálá muzejní expozice je věnována historii regionu. Samostatnou expozici představuje umělecká litina plaské železářny. Zpřístupněny jsou i ambity s freskami J. Luxe, refektář a kostel. Prostory jsou využívány ke konání kulturních a společenských akcí jako jsou výstavy, koncerty, přednášky i prezentace.

4.4.2. Město Kralovice

Je centrem severovýchodní části severního Plzeňska.⁸² Poprvé jsou zmiňovány v roce 1183, kdy byly postoupeny knížetem Bedřichem⁸³ plaskému klášteru. V roce 1420

⁸⁰ Pokud nebude uvedeno jinak, pro kapitulu bylo čerpáno z Z. Procházka, Plzeňský kraj, Průvodce po České republice, Praha 2004, s. 33, 34, 81, 86, 104, 115, 123.

⁸¹ O Mariánské Týnici více pojednává I. Bukačová a kol., Mariánská Týnice historie poutního místa a muzea, Mariánská Týnice 2002; www.marianskatynice.cz. O dalších poutních místech se lze dočíst v I. Dibelkové a kol., Poutní místa v Čechách, Praha 2004.

⁸² Historii města a okolí popisuje F. J. Zetek, Kralovice a okolí, Kralovice 1933. K významnému výročí byla vydána knižní publikace I. Bukačová, 800 let Kralovic, Praha 1983.

⁸³ Syn krále Vladislava II. O panovnících píše P. Čornej, Panovníci českých zemí, Praha 1992.

zastavil Zikmund⁸⁴ Kralovice s okolními vesnicemi bratrům Bedřichu a Hanuši z Kolovrat. V 16. století získali město Gryspekové z Gryspachu, kteří se zasloužili o to, že roku 1547 povýšil Ferdinand I. Kralovice na město. Gryspekové nechali přestavět původně gotický kostel sv. Petra a Pavla v renesančním slohu. Po bělohorské bitvě bylo město i panství vráceno plaskému klášteru, kterému patřilo až do roku 1785. Ve farním kostele sv. Petra a Pavla byla na popud Floriána Gryspeka zřízena rodinná hrobka. Pro ostatky členů rodiny se u místních obyvatel ujalo označení „kralovické mumie“. Krypta s prosklenými rakvemi je přístupná po dohodě s farním úřadem. Významnou renesanční památkou v západních Čechách je epitaf Gryspeků z roku 1593. Architektonicky hodnotná je také městská zástavba. Město svým návštěvníkům nabízí dostatek ubytovacích i stravovacích zařízení. Je také centrem kulturního a společenského života. Stejně tak disponuje i množstvím dalších doplňkových služeb (bankovní, obchodní apod.).

4.4.3. Manětín

Městečko se rozkládá na úpatí Chlumské hory v údolí Manětínského potoka, 30 km severozápadně od Plzně.⁸⁵ Nachází se zde barokní sochy, dva kostely a barokní zámek a díky tomu je nazýváno barokní perlou západních Čech. První zmínka je z roku 1169, kdy ho král Vladislav II. daroval pražským johanitům. Johanité⁸⁶ drželi Manětín až do roku 1420, kdy ho získali Švamberkové⁸⁷. Po nich se tu vystřídaly další šlechtické rody. Od roku 1560 zde sídlili Hrobčičtí z Hrobčic, kteří zde vystavěli zámek s hospodářským dvorem. V roce 1622 získala zkonfiskované panství Estera Lažanská z Bukové a Lažanským⁸⁸ pak patřilo až do roku 1945. Nejznámější stavbou města je zámek z doby po

⁸⁴ Syn Karla IV., více o něm v F. Kavka, Poslední Lucemburk na českém trůně: králem uprostřed revoluce, Praha 1998; W. Baum, Císař Zikmund: Kostnice, Hus a války proti Turkům, Praha 1996.

⁸⁵ Čerpáno z P. David, V. Soukup, 444 historických měst a městeček České republiky, Praha 2004, s. 110.

⁸⁶ Počátky tohoto řádu souvisí se založením bratrstva italských kupců z Amalfi při kapli P. Marie Latinské v Jeruzalémě kolem roku 1040. Z původního bratrstva řídící se benediktinskou řeholí se vyvinul špitál u sv. Jana s představeným Gerardem Tonquem, považovaným za zakladatele řádu. K nám přišli johanité roku 1169 a jejich první sídlo vzniká v Praze u kostela P. Marie. Dnes se řád věnuje charitativní a pečovatelské činnosti či zajištění první pomoci na hromadných akcích, kde se nejčastěji můžeme setkat se sanitkami Maltéžské pomoci nesoucí osmihrotý maltéžský kříž. Více o tomto řádu pojednává J. Pořízka, Řád maltéžských rytířů: z Palestiny na Via Condotti, Praha 1997; Týž, Maltéžští rytíři v Čechách a na Moravě 1870-1998: české velkopřevorství řádu maltéžských rytířů a jeho představitelé, Olomouc 2002; Týž, Maltéžští rytíři u nás: tři studie historie českého velkopřevorství řádu maltéžských rytířů, Brno 1990.

⁸⁷ V 15. a 16. století postupně pronikali do jižních Čech, kde zdědili majetek rodu Rožmberků.

⁸⁸ K předním představitelům náleželi zejm. Ferdinand Rudolf Lažanský, zakladatel rodového jmění z konfiskací statků poražených stavů v období po roce 1620, ve službách Vladimíra Lažanského (1857 – 1925 působil jako vychovatel K. Čapek a Vladimír Ferdinand Lažanský, předseda Národopisné výstavy, československé. O působení K. Čapka pojednává M. Wajs, Prokop Lažanský a jeho učitel Karel Čapek, Rakovník 1988.

roce 1712 podle plánů J. Santiniho. Zámek⁸⁹ vznikl přestavbou staršího sídla zbudovaného na místě původní tvrze.

V přízemí zámku je restaurace s letní terasou, v patře je rozsáhlá expozice místností vybavených původním barokním mobiliářem. Nachází se zde obrazy V. Dvořáka a fresková výzdoba od J. Luxe. Krytá chodba spojuje zámek s děkanským kostelem sv. Jana Křtitele. V jeho interiéru jsou obrazy od P. Brandla⁹⁰. Na hřbitově je kostel sv. Barbory, který před rokem 1697 vyprojektoval J. B. Mathey, a kaple sv. Matouše z roku 1612. Na náměstí nelze přehlédnout barokní radnici, která byla dokončena v roce 1721, a sousoší Nejsvětější Trojice z roku 1719 od Štěpána Borovce. V Manětíně je zachováno více jak 80 volně stojících kamenných soch a 32 dekorativních váz vytesaných z místního pískovce. Náměstí spojuje s hřbitovním kostelem tzv. Vysoká cesta, která je obohacena souborem 14 soch od J. Herschera⁹¹. Další skulptury jsou soustředěny při hlavní komunikaci i na silnicích a cestách směřujících k Manětínu. V roce 1992 se Manětín stal městskou památkovou rezervací⁹². V roce 2002 získal statut národní kulturní památky.

4.4.4. Rabštejn nad Střelou

Je nazýván nejmenším městečkem ve střední Evropě.⁹³ Leží 8 km severovýchodně od Manětína. Nejstarší zmínky se objevují v roce 1269. Procházela tudy důležitá zemská stezka z Prahy na Chebsko, která existuje dodnes a je prakticky jedinou komunikací, která město protíná. Ve dvacátých letech 14. století získal Rabštejn s okolím královský podkomoří Oldřich Pluh z Rabštejna, který vybudoval zdejší sídlo a v jeho blízkosti založil městečko opevněné hradbami. Nedlouho poté se město stalo královským majetkem, rád tu pobýval i císař Karel IV.⁹⁴ V držení lokality se poté vystřídaly téměř všechny významné šlechtické rody Západních Čech – Caltové z Kamenné Hory, Gutštejnové, Švamberkové, Libštejnští z Kolovrat, Albrecht z Valdštejna⁹⁵.

⁸⁹ Popis i s fotografiemi uvádí I. Bukačová, Zámek Manětín, katalog zámecké obrazárny I. část, Domažlice 1999. Aktuální informace o provozu zámku lze najít na www.cestujme.cz/manetin.

⁹⁰ Jeden z hlavních představitelů českého vrcholného baroka (1668-1735), o jeho životě pojednává J. Humberger, Petr Brandl, Praha 1971.

⁹¹ Sochař vyšel z tvorby F. M. Brokofa, v pozdní fázi ovlivněn rokokovým zdobněním (v Manětíně kamenné sochy, dřevořezby ve hřbitovním kostele).

⁹² V roce 1997 vyšla publikace Městské památkové zóny Manětín a Rabštejn : sborník příspěvků ze semináře konaného v Manětíně 15.-17. května 1996, Mariánská Týnice 1997.

⁹³ Jednotlivé památky ve městě popisuje brožura J. Vorel, Průvodce Rabštejnem, Rabštejn 1993.

⁹⁴ P. David, V. Soukup, 555 památek lidové architektury České republiky, Praha 2000, s. 129.

⁹⁵ Během třicetileté války bojoval na straně císaře a Katolické ligy, později byl císařskými důstojníky úkladně zavražděn. Více o něm J. Janáček, Valdštejn a jeho doba, Praha 1978; V. Liška, Neslavné konce mocných, Praha 1999.

V letech 1665-1714 zde Pöttingové⁹⁶ založili klášter servitů⁹⁷, vystavěli zámek, loretánskou kapli a první špitál. V bezprostřední blízkosti se také nachází lom na břidlici, která byla použita jako materiál na stavbu střechy Svatovítské katedrály nebo hradu Karlštejna. Z původního opevněného městečka a hradu dodnes zbyly jen dvě kulaté věže a zdivo. V areálu hradu stojí barokní kostel Panny Marie Sedmibolestné. Významný je dochovaný soubor objektů lidové architektury – roubené i hrázděné. Okolím Rabštejna vede naučná stezka. Údolí Střely na jih od Rabštejna je chráněno přírodní rezervací Střela.

4.4.5. Kaceřov

Obec leží nad levým břehem Berounky, 11 km jihovýchodně od Plas. Renesanční zámek, který se zde nachází, dal vystavět v letech 1540-1562 Florián Gryspek z Gryspachu. Poté, co byl po bitvě na Bílé hoře Gryspekům zkonfiskován, připadl klášteru v Plasích. Zchátralý objekt koupil roku 1827 kancléř Metternich. Roku 1912 stavba vyhořela, obnovena pak bylo jen severní křídlo a fontána s Neptunem. Po roce 1989 byl objekt v restituci vrácen posledním majitelům.

V současné době je zámek jedním z nejhodnotnějších staveb v Čechách. Přístupný je pouze po předchozí písemné nebo telefonické domluvě s majiteli zámku.

4.4.6. Krašov

Zřícenina hradu se nachází nad údolím Berounky 8 km jihovýchodně od Kralovic a patří k nejstarším šlechtickým sídlům severního Plzeňska. Byl založen před rokem 1232 Jetřichem z rodu Hroznatovců. Za Kolovratů a následujících majitelů⁹⁸, kteří Krašov vlastnili v 15. a 16. století, byl objekt přestavěn na renesanční zámek. Od druhé poloviny sedmnáctého století se stal majetkem plaského kláštera a v letech 1775-1779 byl barokně upraven na letní rezidenci mnichů. Po zrušení kláštera roku 1785 přestal být objekt obýván a rychle zpustl. Poté byl rozebírán na stavební materiál a již roku 1800 byl uváděn jako zřícenina.

Z areálu hradu se zachovala vstupní brána a zbytky válcové věže. Na zadním nádvoří jsou částečně upravené a zastřešené stavby hradního paláce. Zřícenina je ve správě Spolku pro ochranu přírodní rezervace a hradu Krašov⁹⁹. Vnější prostranství hradu jsou

⁹⁶ Šlechtický rod původem z Rakouska, do Čech přišel v období Třicetileté války.

⁹⁷ Římskokatolický řád založený roku 1233 sedmi florentskými kupci, roku 1424 zařazený mezi žebravé řády. V českých zemích od 1360, větší měrou až od 17. století.

⁹⁸ Přehled majitelů, pověsti a historii hradu popisuje J. Janata, Hrad Krašov, Kralovice 2000.

⁹⁹ Více o tomto spolku lze získat na internetových stránkách <http://www.sweb.cz/hradkrasov/hrad.html>.

celoročně přístupná a za přítomnosti členů spolku lze shlédnout i interiéry hradu. Během letní sezony jsou na hradě průvodci, kteří návštěvníky ochotně provází a seznamují s historií hradu. Po celý rok je v podkroví hradu k dispozici turistická ubytovna. Vstupné do hradu je dobrovolné a je použito na údržbu a opravy hradu. V prostorách hradu i předhradí jsou pořádány historické dny s ukázkami středověkých řemesel i historického šermu. Okolím hradu prochází naučná stezka. Z hradu je pěkný výhled na údolí Berounky. Okolní svahy jsou od roku 1952 chráněnou přírodní rezervací.

4.4.7. Býkov

Zrekonstruovaný památkově chráněný statek, postavený v barokním stylu, leží v blízkosti Hromnického jezírka.¹⁰⁰ V letech 1703-1705 byl postaven plaským klášterem. Barokní dvůr byl využíván jako zemědělský objekt. V současnosti se zde nachází hotel a restaurace. Je zde možnost pořádání rautů, školení, seminářů a svatebních obřadů. Hosté mohou využít staročeské restaurace, fitness, saunu a solárium. Ve volném čase nabízí vyjížďky na koních a pro začátečníky v golfu driving-range¹⁰¹.

4.4.8. Chyš

Obec leží hned za hranicemi Plzeňského kraje, v kraji Karlovarském. Nachází se však v blízkém okolí města Plasy a tudíž je pro návštěvníky lehce dostupná.

Nejstarší historické zprávy pocházejí z roku 1169, kdy zde měl sídlo vladyka Ctibor. Potomci zakladatele rodu pánů Pětipeských z Chyš a Egenberka¹⁰² vlastnili Chyš až do poloviny 14. století. K významným majitelům patřil Burian z Gutštejna. Obnovil poničené sídlo a založil zde karmelitský klášter a špitál. Za Mikuláše z Lobkovic byl roku 1578 gotický hrad přeměněn na renesanční zámek zdobený sgrafity. Za Anny Ludmily Kolovratské-Krakovské byl zámek přebudován do barokního slohu. Roku 1766 koupil panství hrabě Prokop I. Lažanský z Bukové. Jeho potomci dali zámek romanticky přestavět. Sídlo tak získalo současnou „anglickou“ podobu ve stylu tudorské pseudogotiky¹⁰³. Po druhé světové válce byl zámek znárodněn a využíván jako učiliště a škola v přírodě. Po několika letech zůstal opuštěn a chátral.

¹⁰⁰ Zrekonstruoval ho současný majitel z Bavorska, rekonstrukce trvala 3 roky. Čerpáno z <http://www.metternich-rekreacni-stredisko.cz/>.

¹⁰¹ cvičná louka na golf

¹⁰² Česká rytířská rodina, která se zapojila do povstání stavů roku 1547 proti králi Ferdinandovi I. Habsburskému, za což jí byl částečně znárodněn majetek. Více o rodu pojednává: J. Janáček (ed.), P. Skála ze Zhoře, Historie česká, Od defenestrace k Bílé hoře, Praha 1984.

¹⁰³ I. Mudrová, Kam značky nevedou, Praha 2004, s. 181.

V roce 1996 zámek koupili manželé Lažanští, kteří začali s obnovou zanedbaného areálu. Jejich zásluhou byla roku 1999 zpřístupněna zámecká expozice. Přístupná je i stálá výstava věnovaná Karlu Čapkovi, který zde v roce 1917 působil jako učitel v hraběcí rodině. Oprava zámku pokračuje i za podpory ministerstva kultury. Chyše je také začleněna do Programu záchranu architektonického dědictví České republiky.

4.4.9. Odlezelské jezero

Je nazýváno také Mladotické nebo Potvorovské a leží na Mladotickém potoce 9 km severně od Plas. Vzniklo po vydatných přívalových deštích koncem května 1872, kdy se na ploše 70 ha sesula celá skalnatá stráň Potvorovského kopce. Masa zeminy a balvanů tak vytvořila přirozený zátaras na Mladotickém potoce. Přirozená hráz byla později zpevněna a upravena pro odtok vody. Jezero má plochu 5,8 ha a hloubku až 8 m. Je přírodovědecky zajímavé s ohledem na svůj nedávný vznik v geologicky jinak stabilním Českém masivu. Od roku 1975 je chráněno jako národní přírodní památka.

4.4.10. Hromnické jezírko

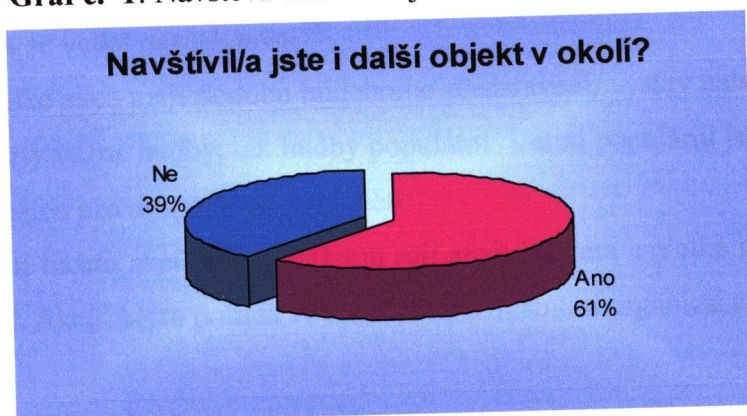
Pozůstatky dolování u obce Hromnice, která se nachází 13 km severovýchodně od Plzně, byly v roce 1975 vyhlášeny přírodní památkou na rozloze 12,2 ha. Jde o rozlehlý jámový lom s červeně zbarveným jezírkiem na dně a okolní haldy vytěžených kamencových břidlic. Voda v jezírku je silně zředěnou kyselinou sírovou a je zcela bez života. Břidlice se zde těžila již v roce 1578 a sloužila na výrobu kamence. V roce 1807 se začala využívat k výrobě dýmavé kyseliny sírové. Těžba zanikla v roce 1898 po zavedení syntetické výroby kyseliny sírové. Jezírko vzniklo až po zastavení těžby, když došlo k zaplavení jámového lomu.

4.4.11. Skalní útvary

U nedaleké obce Žihle (při JV okraji Přírodního parku Horní Střela) nabízí příroda svým návštěvníkům kameny neobvyklých tvarů. Nejznámější jsou jistě žulové kameny zvané Bába a Dědek. Od roku 1933 jsou chráněny jako geologická rezervace a od roku 1994 jako Přírodní památka U báby-U lomu. V okolí obou bloků se nachází řada menších žulových kamenů, lze tu pozorovat osamocená skaliska, viklany, hříby a další zajímavé skalní útvary.

V dotazníkovém šetření respondenti odpovídali zda navštívili nebo navštíví další objekt v okolí. Šedesát jedna procent odpovědělo, že ano (viz [graf č. 1](#)).

Graf č. 1: Návštěva dalších objektů v okolí

Zdroj: vlastní dotazníkové šetření

Na otázku, **které konkrétní objekty** to jsou, převažovala Mariánská Týnice a zámek Manětín (viz [graf č. 2](#)). Návštěvníci zde uváděli i několik objektů najednou, které již navštívili nebo hodlali navštívit. Naskýtá se tak možnost vytvoření produktu, který by obsahoval nabídku všech těchto kulturně historických atraktivit. Produkt by byl tematicky zaměřený na barokní architekturu a výhodou by jistě byla možnost jednotné propagace a spolupráce mezi těmito objekty. Do produktu by se mohli začlenit i poskytovatelé dalších služeb cestovního ruchu. Více se o tomto produktu zmiňuje kapitola 7.1.10.

Graf č. 2: Jaký objekt byl navštíven

Zdroj: vlastní dotazníkové šetření

4.5. Společensko-kulturní, sportovní akce

Společenské, kulturní a sportovní akce uspokojují poptávku po poučení, vzdělání a zábavě.¹⁰⁴ Řada z nich přispívá k propagaci města, jako středisko společenských i sportovních událostí. Některé konané akce mají v Plasích svojí tradici, konají se každoročně a těší se velké návštěvnosti¹⁰⁵.

Společenské akce mají podobu hudebního představení, výstav nebo soutěží. Konají se zde jak koncerty vážné hudby, tak hudby populární. Velmi populární jsou také sportovní akce, pořádané nejen pro dospělé, ale i pro děti.

Při konání těchto akcí hraje důležitou roli areál kláštera a Velké louky, kde se tyto akce uskutečňují. Akce město pořádá ve spolupráci s místními organizacemi a spolky.

4.5.1. Společensko-kulturní akce

Místní kluby a spolky

Po roce 1990 vznikla v Plasích společnost přátel umění – Hermit. Popudem ke vzniku bylo udělat něco pro zpustlý klášter. Hlavními nositeli myšlenky byli Jiří a Ivo Kornatovských, Miloš Vojtěchovský a tehdejší kastelánka Jana Šikýřová. Po počátečních neúspěších a nepochopení se přesto podařilo zahájit spolupráci s památkovou péčí na realizaci prvního setkání umělců v prostorách areálu. V prostorách zámku byly zřízeny improvizované ubytovací prostory. Toto značnou měrou přispělo i k vlastnímu úklidu prostor areálu, což bezprostředně pomohlo klášteru. Aktivita spolku se zaměřovala na setkávání, diskutování a výměnu názorů a zkušeností mezi začínajícími, ale i zkušenými výtvarníky, sochaři a hudebníky. Díky tomuto velkému úsilí bylo vytvořeno směřování areálu k výtvarnému umění, sochařství, divadlu a hudbě. V současnosti však tato organizace nefunguje. Znovuobnovení této organizace by jistě přispělo k lepšímu využívání prostor kláštera.

Pionýrská skupina Střela v Plasích pořádá každoročně karneval pro děti, v létě pak letní tábor a na podzim pochod „Rodinnej vejšlap“.

Ochotnický soubor Azuzu Plasy vznikl v dubnu roku 2000. Spolek spolupracuje s filmovým režisérem Tomášem Vorlem, který často pobývá na své chalupě u řeky Střely u Malé Černé Hati. Devítičlenný soubor se však potýká s problémy obsazení divadelních rolí.

¹⁰⁴ Čerpáno z www.mestoplasy.cz, <http://www.akplasy.cz/>.

¹⁰⁵ Seznam konaných kulturních akcí v Plasích je uveden v příloze.

Dům dětí a mládeže Radovánek¹⁰⁶ nabízí pravidelnou i příležitostnou činnost pro děti, mládež a dospělé a to v oblastech sportu, turistiky, techniky, společenských věd i výtvarné činnosti. Je pořadatelem několika kulturních akcí v Plasích.

Do společenského oživení města Plas nemalou měrou přispívá i místní Fotoklub Plasy¹⁰⁷. Byl založen v roce 2001 a po celou dobu svého fungování pořádá každoročně výstavy svých prací v prostorách kláštera.

Základní umělecká škola Plasy sídlí v přízemí konventu. Výsledky žákovských prací jsou prezentovány na výstavách v konventu a pořádáním závěrečného koncertu.

Akce pořádané na Velké louce

Velká louka poskytuje mnoho možností využití jak pro pořádání kulturně-společenských tak sportovních akcí. Nejčastěji je využívána pro pořádání koncertů a tanečních zábav.

Zábavy zde mají dlouholetou tradici. Od jara do konce léta si mohou návštěvníci poslechnout hudbu různých kapel. Každoročně zde čtyřikrát do roka vystupuje rocková skupina Brutus¹⁰⁸. Velká louka také každým rokem hostí hudební festival rockových kapel s názvem Czech Rock Block. Tyto dvě hudební akce přilákají do Plas několik tisíc posluchačů, a proto jsou jedny z nejoblíbenějších.

Hojně navštěvovaná a po celém okolí velmi dobře známá je Plaská pouť. Koná se každoročně v polovině srpna a trvá celý víkend. Atrakce jsou umístěné na místních parkovištích. Stánky lemují cestu na Velkou louku. Návštěvník si zde může vybrat ze širokého sortimentu nejen pouťového zboží. Na Velké louce se během pouti konají ukázky soubojů a rytířských turnajů, vystoupení různých kapel a večer taneční zábava.

Místní gymnasium se do dějin společenského života ve městě zapsalo každoročním pořádáním Majálesu na Velké louce.

Prostory kláštera

Kromě hudebně zaměřené akce Barokní perly Gabriely Demeterové se v prostorách zámku každoročně vyhlašuje osobnost roku města Plasy. O dalších kulturně-společenských akcí pořádaných v klášteře se zmiňuje kapitola 6.5.2.

¹⁰⁶ Více na <http://www.radovaneek.cz/>

¹⁰⁷ Odkaz na jejich internetové stránky <http://fotoklub-plasy.wz.cz/>

¹⁰⁸ Informace o skupině Brutus lze získat na internetových stránkách www.brutus.cz.

4.5.2. Sportovní akce

Místní kluby a spolky

Sportovní organizací v Plasích je tělovýchovná organizace Sokol¹⁰⁹. Jejimi členy jsou lidé ze širokého okolí. Organizace se dělí na dva oddíly, a to fotbalový a volejbalový. Vedle pořádání sportovních soutěží každoročně pořádá taneční zábavu s kapelou Brutus (4x ročně) a v lednu ples sportovců.

Český svaz rybářů sdružuje občany nejen z Plas, ale i z dalších obcí širokého okolí. V Plasích má vybudovanou soustavu chovných rybníčků a kromě toho obhospodaruje dalších 5 revírů v okolí. Každoročně pořádá ples a pro mladé rybáře letní tábor. Členové se zúčastňují různých rybářských soutěží, pravidelně Zlaté udice. Na podzim pak pořádá tradiční výlov plaského rybníka spojený s občerstvením.

Svou důležitou roli zde má i Aeroklub Plasy. Byl založen po druhé světové válce a v roce 2006 tak oslaví 60. výročí svého založení. Na letišti provádí výcviky na kluzácích, motorových kluzácích a letounech. Poskytuje základní výcviky parašutistů, ale i výcvik na ultralehkých letadlech a tandemové seskoky. Z komerčních letů jsou pak oblíbené vyhlídkové lety, letecké snímkování, vleky transparentů a propagační seskoky parašutistů. Každoročně pořádá sportovní akce a podílí se tak velkou měrou na zvyšování návštěvnosti celého města Plasy. Nejznámější je Letecký den.

Místní sbor dobrovolných hasičů je nejstarším spolkem v Plasích. Sbor organizuje hlavně okrskové hasičské soutěže.

Firma cykloservis Matějček pořádá v Plasích každý rok tradiční jízdu přes rybník. Zábavná soutěž o přejezd 110 m dlouhé lávky na plaském rybníce přiláká do města nemalý počet diváků a každým rokem také více účastníků. Firma má na svém kontě také pořádání řady závodů a vyjížděk do okolí.

V Pláních u Plas funguje již od roku 1990 jezdecký klub¹¹⁰. Zájemci mají možnost jízdy na koni a pro začátečníky je k dispozici kurz pod dozorem instruktora. V Plasích na Velké louce pořádá Národní přehlídku koní.

Gymnasium pořádá každý rok turistický pochod kolem Plas s názvem Gympl na cestách. Koná se v dubnu a účastníci si mohou vybrat z několika pěších tras nebo se vydat s kolem po místních cyklotrasách.

¹⁰⁹ Více o této organizaci a jejich aktivitách na <http://www.sweb.cz/sokolplasy/>.

¹¹⁰ JK ARIS Irena a Jiří Eretovi, více o klubu na <http://mujweb.cz/www/jk-aris/>.

Tyto akce jsou hojně navštěvovány nejen místními obyvateli, ale i cizími návštěvníky. Jejich oblíbenost rok od roku stoupá. Město si to uvědomuje a snaží se neustále program těchto akcí zlepšovat, popřípadě vymýšlet stále nové a nové. Propagace těchto akcí je velmi dobře zajištěna (letáky, plakáty, reklamy v rádiu). Problémem však zůstává jednodenní program těchto akcí a nedostatek ubytovacích kapacit ve městě¹¹¹.

¹¹¹ viz kapitola 5.2.

5. Realizační podmínky

Realizační faktory jsou základní podmínkou pro využití předpokladů území pro cestovní ruch a rekreaci. Soubor realizačních podmínek je tvořen souhrnem hmotných prostředků, které slouží k realizaci služeb pro účastníky cestovního ruchu. Mohou se stát i limitujícím faktorem rozvoje cestovního ruchu na daném území.¹¹²

Mezi hlavní faktory řadíme dopravní, ubytovací, stravovací a doplňkové zařízení. Tato zařízení však neslouží pouze účastníkům cestovního ruchu, ale i obyvatelům dané oblasti. Těmito službami mohou být služby obchodních sítí, bankovní služby či služby poskytované sportovními a kulturními zařízeními.

5.1. Doprava

Doprava je jedním ze základních předpokladů rozvoje cestovního ruchu¹¹³. Naopak cestovní ruch podmiňuje vznik dalších forem dopravy, rekonstrukci dopravních sítí, výrobu dopravních prostředků apod. Vztah cestovního ruchu a dopravy je tak oboustranný. Kvalitní dopravní systém je nezbytnou podmínkou pro dobrou přístupnost a obslužnost regionu z hlediska nároků jeho návštěvníků.

5.1.1. Silniční doprava

Klášteř Plasy se nachází na hlavním tahu silnice první třídy č. 27 z Plzně do Mostu. Město Plasy leží 25 km severně od Plzně. Nejpohodlnějším dopravním prostředkem je tak samozřejmě automobil. Jinou možností dopravy do Plas je autobusem. Jezdí zde pravidelná autobusová doprava, kterou zajišťují ČSAD autobusy Plzeň, a. s. Zastávka směrem na Plzeň se nachází u místního rybníka. S okolními obcemi město spojují místní komunikace III. třídy. Veřejná autobusová doprava do těchto obcí je méně frekventovaná, avšak uzpůsobená potřebám místních lidí.

¹¹² K napsání kapitoly použity zdroje V. Hrala, Geografie cestovního ruchu, Praha 2002, str. 27-30. www.mestoplasy.cz, vlastní terénní šetření. V publikaci V. Štěpánek, Geografie cestovního ruchu, Praha 2001, str. 16-19 jsou nazvány jako lokalizační subsystém nabídky, sekundární potenciály. Sekundární potenciál vytvářejí materiálně technickou základnu, realizují příjmy v lokalitě, oživují centra měst apod.

¹¹³ J. Oriška, Technika služeb cestovního ruchu, Praha 1999, str. 19: Překlenuje prostorové rozdíly mezi místem bydliště občana a místem cestovního ruchu, přivádí účastníka k objektům a zařízením cestovního ruchu.

Parkovací plochy

Město Plasy má dostatečné prostory pro parkování. Velké parkoviště se nachází u rybníka a u místního obchodního domu. Další parkoviště jsou pak přímo u kláštera. Tato parkoviště nejsou hlídaná ani placená. Poplatek se vybírá pouze při pořádání velkých akcí, např. Plaské pouti. Při této akci jsou některá parkoviště využívána i pro umístění atrakcí.

5.1.2. Železniční doprava

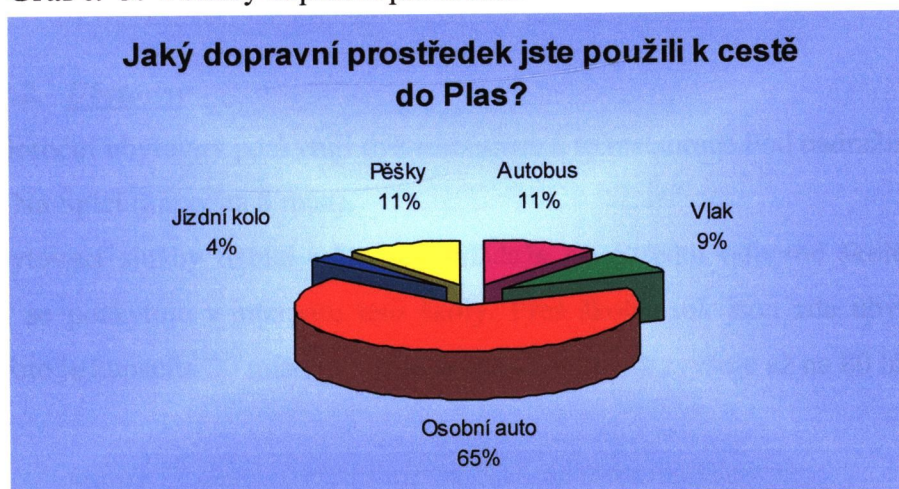
Městem Plasy prochází železniční trať Plzeň – Žatec. Železniční stanice se nachází cca 10 minut pěšky od kláštera. Ke klášteru se návštěvník dostane po zpevněném chodníku podél hlavní silnice. Projde kolem rybníka, přejde most přes řeku Střelu a poté se již dostane ke klášternímu komplexu.

5.1.3. Letecká doprava

Při cestě z Plzně do Plas je nad městem odbočka vlevo na místní letiště. Svou rozlohou o 17 ha je využíváno zejména pro výcviky a vyhlídkové lety a zapojuje se tak do rozvoje cestovního ruchu ve městě.

Z dotazníkového šetření bylo zjištěno, **jakou formu využívají** návštěvníci při cestě do Plas. Téměř dvě třetiny dala přednost dopravě osobním automobilem (viz [graf č. 3](#)). Lze usuzovat zejména z dobré polohy vůči hlavnímu silničnímu tahu Plzeň-Most. Dalšími formami byl autobus a vlak. Někteří návštěvníci z okolí využili jízdní kolo nebo procházku pěšky.

Graf č. 3: Použitý dopravní prostředek

Zdroj: vlastní dotazníkové šetření

5.2. Ubytování

Poskytování ubytovacích služeb je významným předpokladem rozvoje zejména pobytového cestovního ruchu.¹¹⁴ Jejich posláním je umožnit přenocování nebo přechodné ubytování účastníkům cestovního ruchu mimo místo jeho trvalého bydliště. Souvisí i s uspokojováním dalších potřeb, především stravování.

Město Plasy nedisponuje kvalitní ubytovací kapacitou. Ubytovací zařízení jsou spíše větší s větším počtem lůžek v jednom pokoji. Tato zařízení mohou ubytovat velký počet návštěvníků. Převážná většina těchto zařízení je však využívána v letních měsících pro konání dětských táborů. Problémem tedy zůstává nedostatek ubytovacích kapacit pro běžné návštěvníky města.

Rekreační střediska jsou umístěna v přírodním prostředí u řeky Střely. Jsou využívány především pro konání letních dětských táborů, školních výletů a škol v přírodě. Poskytované služby prezentují na svých internetových stránkách. Případní zákazníci si mohou objednat pobyt vyplněním objednávkového formuláře.

Ostatní ubytovací zařízení jsou umístěné v centru města. Jejich vzhled, prezentace a ani nabízené služby však zdaleka neodpovídají požadavkům dnešního zákazníka. Propagaci těchto zařízení provádí mikroregion Dolní Střela ve svých informačních letácích, ve kterých uvádí stravovací a ubytovací možnosti v regionu.

5.2.1. Ubytování v soukromí

Ubytování v soukromí nabízejí po celý rok dva priváty. Paní Marie Radošová nabízí k ubytování celé patro domu včetně sociálního zařízení. Kapacita je 4 lůžka. Pan Jiří Sadílek nabízí 2 místnosti se samostatným sociálním zařízením o kapacitě 4 míst.

5.2.2. Ubytovny

Celoroční ubytovny poskytují dvě restaurace a to restaurace Pod nádražím (kapacita 15 míst) a Na Špici (kapacita 8 míst).

Ubytovací služby nabízí i Domov mládeže při Střední odborné škole v Plasích. Ubytování se poskytuje v internátu této školy. Přes školní rok jsou zde ubytováni žáci školy, a proto je kapacita 20 míst. O prázdninách se kapacita zvyšuje až na 80 lůžek.

¹¹⁴ Pro kapitolu čerpáno z propagační brožury Ubytování-restaurace Severní Plzeňsko, vydána ve spolupráci obcí a měst Kralovice, Kožlany, Plasy, Kaznějov, Rybnice a Žihle; J. Oriška, Technika služeb cestovního ruchu, Praha 1999, s. 45; www.mestoplasy.cz.

5.2.3. Rekreační zařízení a kempy

Rekreační zařízení se nacházejí u řeky Střely.¹¹⁵ Na pravém břehu řeky se nachází středisko Máj a Zátíší, na levém břehu leží středisko Vlaštovka. Ačkoliv se může zdát, že je to jeden velký areál, jejich provoz zajišťují dva na sobě nezávislí podnikatelé. Obě střediska jsou v provozu v letní sezoně od května do září.

Rekreační středisko Máj

Jeho provozovatelem je pan Burda. K dispozici je zde 40 čtyřlůžkových chat s malou verandou a zavedenou elektřinou. Sociální zařízení je v hlavní budově. Další čtyři budovy mají kapacitu 70 lůžek (dva, čtyři a šestilůžkové pokoje). V každé budově je umývárna a sociální zařízení. Strava je zajištěna 5x denně v restaurační jídelně. V areálu je velký letní bazén a dětské koupaliště. Středisko nabízí široké možnosti sportovního vyžití na vlastních hřištích, např. pro plážový volejbal, volejbal a nohejbal. Za nepříznivého počasí je k dispozici tělocvična a stolní tenis.

Provozovatel poskytuje skupinám zajištění dopravy svými vlastními autobusy. Stejně tak ji lze využít k hromadným výletům a vyjížděnkám po okolí. Středisko je vhodné pro školy v přírodě, soustředění, letní tábory a školní výlety, rekreaci, svatby a promoce. Provozovatel je schopen zajistit i pobyty s aerobice a výcvik jízdy na koni, popř. samostatné projížďky.

Rekreační středisko Vlaštovka a Zátíší

Střediska provozuje paní Chválová. Ubytování se poskytuje v budovách nebo v chatkách. Nabízí pobyty pro školy v přírodě, školní výlety, tábory, taneční, divadelní a sportovní soustředění i rodinné rekreace.

Středisko Vlaštovka

Poskytuje ubytování ve zděné budově ve 2 a 6ti lůžkových pokojích o celkové kapacitě 90 lůžek. Sociální zařízení jsou společné vždy pro 4 pokoje. Stravování je zajištěno 5x denně v jídelně. Areál je vybaven hřištěm pro volejbal a basketbal, bazénem s čističkou vody, klubovny, disko sálem a stolním tenismem.

Ubytování je poskytováno i ve čtyřlůžkových chatkách s verandou a elektřinou. Celková kapacita je 130 lůžek. Sociální zařízení je společné v budově.

¹¹⁵ Čerpáno z internetových stránek příslušných organizací <http://www.fburda.cz/maj/>; <http://www.rekreace-deti.cz/>.

Zátiší

Je oplocený areál s ubytováním ve čtyřlůžkových pokojích se sociálním zařízením o celkové kapacitě 45 lůžek. K dispozici je malá kuchyňka a klubovna s televizí a krbem. Stravování si lze zajistit v budově Vlaštovka. Je vybaven volejbalovým hřištěm, ohništěm, dětským koutkem a stolním tenisem. I přesto, že je v blízkosti rekreačního areálu Máj, poskytuje dostatek soukromí.

Při silnici na obec Pláně se nachází chatové rekreační středisko Severočeských energetických závodů a. s. Děčín. Je využíváno zaměstnanci podniku zejména v letních měsících. Ubytování poskytuje v 9 chatách a 5 bungalovech.

Příznivci kempování mohou využít kemp Na hřišti.. V jeho zázemí je volejbalové a fotbalové hřiště, tenisový kurt, stolní tenis a dětské prolézačky.

Nevyužitým areálem je rekreační středisko Barrandov s 20 čtyřlůžkovými chatami. Areál je v soukromém vlastnictví a v provozu není již několik let. Majitel plánuje rekonstrukci areálu. Tímto by se zvýšili ubytovací kapacity ve městě a rozšířili se tak ubytovací služby pro turisty.

5.3. Stravování

Poskytování stravovacích služeb je další podmínkou rozvoje cestovního ruchu.¹¹⁶ Tyto služby umožňují uspokojování základních potřeb výživy účastníků cestovního ruchu během jejich přepravy i pobytu v cílovém místě. Během pobytu jde hlavně o stravovací služby, které poskytují hostinská zařízení.

Stravovací zařízení jsou ve městě zastoupena více než ubytovací zařízení. Důvodem je zřejmě využívání těchto služeb i místními obyvateli, nejen návštěvníky města. Jejich provoz je celoroční. Propagační činnost těchto stravovacích zařízení probíhá převážně v propagačních materiálech mikroregionu Dolní Střela a města Plasy. Některá mají umístěné poutací tabule u hlavní silnice a směrovky. Žádné z těchto stravovacích zařízení nevyužívá propagaci pomocí internetu.

Největší oblíbenosti se těší stylová restaurace Rudolf II s výbornou českou kuchyní. Je umístěna v objektu barokní stavby u hlavní silnice. Najdeme ji před mostem naproti zmíněnému parkovišti u rybníka. Nabízí minutkovou kuchyni a možnost pořádání rautů a

¹¹⁶ Pro napsání kapitoly bylo provedeno vlastní terénní šetření, dále informace čerpány z propagační brožury Ubytování-Restaurace Severní Plzeňsko, Vydána ve spolupráci obcí a měst Kralovice, Kožlany, Plasy, Kaznějov, Rybnice a Žihle; www.mestoplasy.cz.

svateb. Je zde také parket pro pořádání kulturních akcí. V létě je otevřená venkovní zahrádka a pro děti dětská prolézačka. Pro zákazníky je k dispozici prostorné parkoviště.

Z druhé strany budovy je Palírna U Rytíře. V tomto stylově zařízeném rockovém baru se nachází velkoplošná obrazovka s video-hudební produkcí.

V areálu kláštera se nachází Zámecká Pivnice, která nabízí občerstvení pouze ve formě studené kuchyně. V letních měsících pak krásné posezení v zahradě areálu kláštera. Pro děti jsou zde dětské prolézačky.

Na cestě z vlakového nádraží nelze přehlédnout restauraci Pod nádražím. Svým návštěvníkům nabízí teplou i studenou kuchyni. K dispozici je i kulturní sál pro pořádání různých akcí. V restauraci se konají akce s živou či reprodukovanou hudbou, je zde možnost rezervace pro pořádání hostin. Restaurace nabízí i ubytování¹¹⁷.

Restaurace U Tomáše se nachází u cesty k výše zmiňovanému dětskému táboru Vlaštovka. Se svojí dlouholetou působností a dobrou kuchyní patří mezi nejznámější stravovací zařízení v okolí. V poslední době je však otevřená jen na předchozí objednávku a to pouze v případě konání rautů, srazů a svateb. V letních měsících je zde možnost posezení na venkovní terase.

Cestou k rekreačnímu středisku Vlaštovka nelze minout pizzerii Na Barrandově. Je to nově otevřené stravovací zařízení s venkovní terasou a dětskými prolézačkami. Prostory jsou vhodné pro konání svateb, srazů, rautů a jiných společenských událostí. V areálu pizzerie se nachází 20 čtyřlůžkových chatek. Ty jsou však již několik let nevyužité. Plánuje se jejich rekonstrukce.

Hospůdka a kemp Na hřišti – sportovní areál Plasy poskytuje své služby zejména příznivcům sportu a fanouškům fotbalových utkání. V areálu sportoviště se nachází volejbalové a fotbalové hřiště, tenisový kurt, stolní tenis a pro děti dětské prolézačky. V létě je možnost venkovního posezení a kempování.

Restaurace Na špici se nachází při cestě do obce Pláně. Poskytuje teplou i studenou kuchyni a nabízí i ubytování.

Naproti klášteru přes silnici je restaurace U Suku, která svým hostům nabízí občerstvení ve formě studené kuchyně. Hosté mohou v letních měsících využít letní terasu.

Výše uvedená rekreační střediska svým návštěvníkům poskytují stravování v hlavních budovách.

Sít' rychlého občerstvení je ve městě nerozvinuta, popř. je nabídka těchto služeb příležitostná. Při pořádání kulturních akcí na Velké louce slouží k rychlému občerstvení

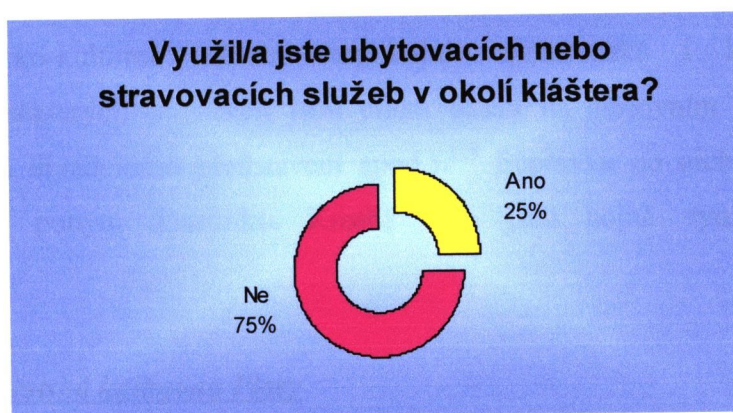
¹¹⁷ viz kapitola 5.2.2.

menší dřevěné boudy. Tyto boudy jsou zde umístěny po celý rok. Poskytovatelé služeb si je pak pronajímají na různé kulturní akce. Stravovací služby formou rychlého občerstvení jsou zde poskytovány pouze v době konání těchto akcí.

Kvalitními službami, širokou nabídkou sortimentu nabízených nápojů a jídel vynikají jen restaurace Rudolf II, Na špici a pizzerie Na Barrandově. Kvalita poskytovaných služeb v ostatních stravovacích zařízeních je na nízké úrovni, stejně tak objem a sortiment nabízených výrobků. Ve městě chybí stravovací zařízení typu cukrárna a kavárna.

V dotazníkovém šetření byla zařazena otázka ohledně **využití stravovacích a ubytovacích služeb** při návštěvě kláštera. Sedmdesát pět procent dotazovaných nenavštívilo žádné stravovací ani ubytovací zařízení v okolí kláštera (viz [graf č. 4](#)).

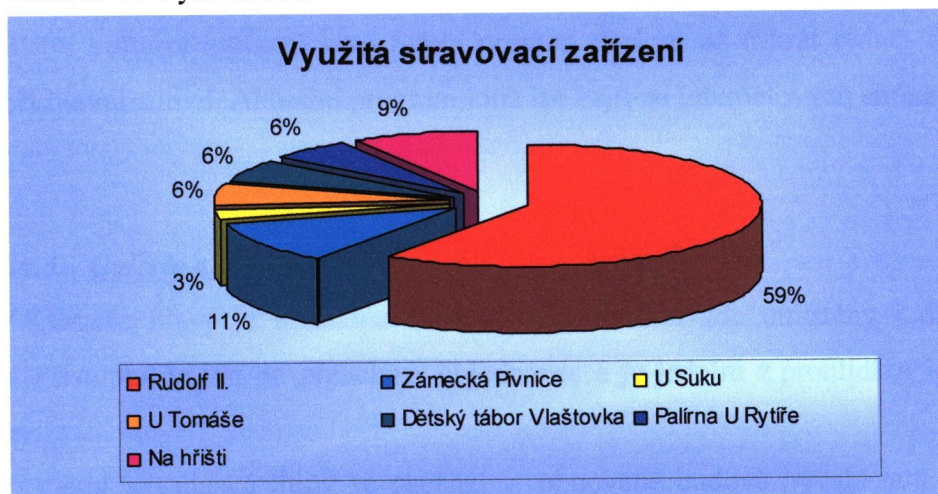
Graf č. 4: Využití ubytovacích nebo stravovacích služeb v okolí

Zdroj: vlastní dotazníkové šetření

Pouze šest respondentů využilo ubytovacích služeb a to v areálu dětského tábora Vlaštovka nebo Máj. Mezi nejvíce navštěvovaná restaurační zařízení (59% respondentů) patří restaurace Rudolf II. (viz [graf č. 5](#)). Tato restaurace bezesporu těží ze své výhodné polohy u hlavní silnice v blízkosti kláštera. Další využívanou restaurací je Zámecká pivnice, která se nachází v areálu kláštera. Méně navštěvované jsou restaurace U Suku, U Tomáše, Na hřišti a Palírna u Rytíře.

Graf č. 5: Využitá stravovací zařízení

Zdroj: vlastní dotazníkové šetření

5.4. Společensko-kulturní zařízení

Společensko-kulturní zařízení uspokojují společenské i kulturní potřeby návštěvníků. V některých případech jsou cílem účasti na cestovním ruchu (prohlídka galerie, návštěva divadelního představení apod.).¹¹⁸ Poptávku po nich do značné míry ovlivňuje délka pobytu účastníků. Kromě toho jsou hojně využívány domácím obyvatelstvem.

5.4.1. Městská knihovna Plasy

V současné době sídlí v prvním patře plaského zámku (prelatury). Od roku 2003 je jejím zřizovatelem město Plasy a knihovna se tak stala příspěvkovou organizací. Knihovna je pověřena výkonem regionálních funkcí pro cca 50 místních knihoven na území okresu Plzeň-sever. Je zde půjčovna pro dospělé, pro školní mládež, hudební oddělení a prostorná studovna. Kromě klasické funkce knihovna plní úlohu informačního střediska města Plasy. Orientuje se také na poskytování veřejného internetu a je místem setkávání občanů města při různých akcích pro veřejnost. Vedle tradičních besed a exkurzí pro žáky a studenty místních škol pořádá hudební pořady a přednášky¹¹⁹. Spolupracuje s místním gymnáziem, Radovánkem i občanskými organizacemi.

¹¹⁸ J. Oriška, *Technika služeb cestovního ruchu*, Praha 1999, s. 10.

¹¹⁹ Více o knihovně lze najít na internetových stránkách <http://knihovna.plasy.cz>.

5.4.2. Kino

Místní kulturní zařízení kino Střela promítá dvakrát až třikrát týdně. Budova se nachází při hlavní silnici. Aktuální program kina lze najít na internetových stránkách města Plasy¹²⁰.

5.4.3. Galerie a výstavy

V Klášteře Plasy je umístěna Galerie Strettii. Jsou zde umístěny i díla Aloise Doležela. Přístupná je jen po předchozí objednávce a je jedním z prohlídkových okruhů v klášteře.

Výstavní síň plaské litiny se nachází v obnovené budově bývalé huti. Otevřena byla teprve 26. 5. 2005 a je zaměřena na historii plaské hutě a výrobků z litiny. Prohlídky je nutné předem telefonicky objednat¹²¹.

Další výstavy lze navštívit v průběhu letní sezony v klášteře v prostorách letního refektáře a sálu prelatury. Svá díla zde vystavuje místní Fotoklub Plasy, místní umělecká škola apod.

5.5. Sportovní zařízení

Sportovní zařízení umožňují uspokojit poptávku účastníků cestovního ruchu po aktivním využití volného času. Budování těchto zařízení ovlivňuje charakter a kvalita přírodních podmínek.

V areálu sportoviště Na hřišti se nachází volejbalové a fotbalové hřiště, tenisový kurt, stolní tenis a pro děti dětské prolézačky. Ke svým aktivitám je využívá i tělovýchovná organizace Sokol, která zde pořádá různá sportovní utkání a soutěže.

Místní koupaliště a dětský bazén je součástí rekreačního střediska Máj. Jsou napájeny vodou z řeky Střely. Součástí areálu jsou i hřiště pro volejbal, plážový volejbal a nohejbal. Za nepříznivého počasí je k dispozici tělocvična a stolní tenis. Všechna tato zařízení mohou být využívána pouze místními rekreanty.

Při místních školách – Gymnázium Plasy a SOŠ Plasy fungují kryté tělocvičny a venkovní hřiště. Tělocvičny slouží v zimních měsících pro trénování členů Sokola. Pro děti jsou na několika místech ve městě k dispozici dětské prolézačky. V zimě lze využít přírodní lední plochy na zamrzlém rybníku u hlavní silnice.

¹²⁰ www.plasy.cz

¹²¹ Kontakt je uveden na internetových stránkách města Plasy.

Letiště

Letiště o 17 ha je majetkem Aeroklubu Plasy. Provádí se zde výcviky na kluzácích, motorových kluzácích a letounech. Dále základní výcviky parašutistů, ale i výcvik na ultralehkých letadlech a tandemové seskoky.

Návštěvníci mohou využít vyhlídkových letů. Podrobná mapa s vyznačenými trasami (viz [tabulka č. 1](#)) se nachází na letišti v prostoru parkoviště pro veřejnost nebo je lze najít na internetových stránkách aeroklubu¹²². Ceník vyhlídkových letů uvádí [tabulka č. 2](#). Z komerčních letů provádí klub letecké snímkování, vleky transparentů a propagační seskoky parašutistů.

Tabulka č. 1: Trasy vyhlídkových letů

Trasy	Délka letu
Plasy-Rabštejn nad Střelou-Plasy	cca 15 min
Plasy - Mariánská Týnice (Kralovice)- Rabštejn nad Střelou - Nečtiny - Kaznějov, kaolínové doly - Plasy	cca 25 min
Plasy - Hromnice, jezírko - Kaceřov, zámek - Libštejn, zřícenina hradu na Berounce - Liblín, soutok Střely a Berounky - Plasy	cca 20 min
Plasy - Hracholusky - Konstantinovy Lázně - Bezručice - Plasy	cca 45 min
Plasy - Plzeň - Radyně - Kozel - Plasy	cca 40 min

Zdroj: http://www.akplasy.cz/vyhlidkove_lety.html

Tabulka č. 2: Ceník vyhlídkových letů

Typ letadla	Doba letu	Vzlet aerovletem	Vzlet navijákem
Kluzák L13 Blaník - pilot, jeden pasažér	450,- Kč/1 h	50,- Kč/1 min. vleku	50,- Kč/1 start
Motorový kluzák L13SE Vivat - pilot, jeden pasažér	35,- Kč/1 min.		
Motorový letoun Zlín Z43 - pilot, tři pasažéři	80,- Kč/1 min.		

Zdroj: http://www.akplasy.cz/vyhlidkove_lety.html

¹²² <http://www.akplasy.cz/>

Jízdárna

Komplex jízdárny se nachází v Pláních u Plas. Zájemci mají možnost jízdy na koni a pro začátečníky jsou připraveny kurzy na otevřené jízdárně pod dozorem instruktora. Dále nabízí ustájení koní a výrobu otěží, ohlávek apod.¹²³

Přestože společensko-kulturní a sportovní zařízení jsou ve městě zastoupena, nepatří mezi ta, která by mohla přilákat do města větší počet turistů. Převážnou většinu těchto zařízení využívají jen místní obyvatelé, popř. rekreatanti v rekreačních střediscích. Nevýhodou těchto zařízení je jejich nedostatečná nabídka, vzdálenost od centra a u některých i neudržovaný vzhled. Některá zařízení jsou v provozu jen v letní sezoně nebo je lze navštívit až po předešlé objednávce. Naopak výhodou je jistě přítomnost orientačních a informačních tabulí ve městě. Chybí však komplexnější nabídka sportovního vyžití ve městě pro návštěvníky, např. ve formě letáček.

5.6. Další zařízení cestovního ruchu

5.6.1. Informace pro turisty

Kvalitní informační služby jsou základem k úspěšné propagaci města a jeho atraktivit. Pro návštěvníky je k dispozici informační středisko v Městské knihovně Plasy a při Městském úřadu Plasy. Zájemcům se podávají informace o kulturním dění ve městě i okolí, kulturních a přírodních zajímavostech, tipech na výlety a sportovní vyžití, ubytování a stravování v regionu. Mají možnost zakoupení propagačních materiálů, map a pohledů. Získání informací je však omezeno na otevírací dobu objektů, tj. pouze ve všední dny. Tato informační centra však v žádném případě nemohou být srovnávána s klasickými informačními centry. Ačkoliv zaměstnanci těchto institucí jsou velmi ochotní, chybí zde kvalifikovaný pracovník, v jehož náplni práce by bylo nejen podat požadovanou informaci, ale také např. zajistit návštěvníkovi ubytování apod. Ediční činnost vykazuje pouze městský úřad. Poskytované propagační materiály jsou získávány od správy Kláštera Plasy, mikroregionu Dolní Střela a Městského úřadu Plasy. V knihovně lze využít i bezplatný přístup na internet. Turisté mohou mít problém s umístěním těchto center, zejména informačního centra v Městské knihovně. Směrovky ve městě informují jen o knihovně, poutače na informační centrum chybí. Jednotné značení informačních center („zelené íčko“) je umístěno až u vchodu do knihovny.

¹²³ Více o jezdeckém klubu na internetových stránkách <http://mujweb.cz/www/jk-aris>.

Snahou každého turistického regionu musí být nabídnout co nejvíce informací a usnadnit návštěvníkům jejich orientaci. Stávající informační systém města Plasy tvoří rozcestníky, mapa města a značené turistické cesty. Město vydává Občasník mikroregionu Dolní Střela a čtvrtletně Plaský zpravodaj. Jeho snahou je také podávat aktuální informace na svých webových stránkách. Stejně tak jsou turisté informováni na internetových stránkách kláštera a mikroregionu Dolní Střela. Celková informovanost je tedy na dobré úrovni, ačkoliv by se dala zlepšit. Konkrétní návrhy jsou uvedeny v kapitolách 7.1.3. a 7.1.8.

5.6.2. Bankovní a finanční instituce

V Plasích se nachází pobočka České spořitelny a. s. Sídlí v přízemí budovy u hlavní silnice. Vedle běžných bankovních služeb zajišťuje také služby směnářské. Zvenku budovy je umístěn bankomat České spořitelny.

Naproti je v objektu umístěna Česká pošta s. p. Nacházejí se zde tři univerzální přepážky zajišťující výdej a podání všech druhů zásilek a jedna specializovaná funguje jako přepážka ČSOB a.s. - divize Poštovní spořitelna. Ta vede účty klientů a nabízí veřejnosti bankovní služby.

5.6.3. Obchodní a ostatní služby

Při hlavní silnici se nachází obchodní dům Severka. Uvnitř je prodejna obuvi, drogerie, textilního a oděvního zboží, kovo-elektra, nábytku, domácích potřeb a potravin. Většina dalších menších obchodů a podniků je soustředěna podél hlavní silnice. Patří sem například půjčovna svatebních šatů, prodejna šperků a zlatnického zboží. Dále prodejna zeleniny a ovoce, elektroniky, řeznictví, smíšeného zboží, videopůjčovna a další. Ve městě fungují také živnostníci jako například švadleny, krejčí, košíkáři, malíři, truhláři apod. Najdeme zde také několik autoopraven a autodopravců a čerpací stanici, která je otevřena non-stop.

Komunální služby zajišťují v Plasích dvě kadeřnictví. V budově naproti klášteru přes silnici funguje také Kosmetika a solárium paní D. Dykové.

Lékařskou službu ve městě zajišťují dva praktičtí lékaři pro dospělé, jeden pro děti a dorost a jeden zubní lékař. Odborná lékařská péče je zajištěna devíti lékaři (ušní, nosní, krční, chirurgie, internista, diabetologie, dermatologie, oční apod.). V suterénu budovy kina je umístěna lékárna.

6. Cisterciácký klášter Plasy

Cisterciácký klášter Plasy je dominantou města Plasy.¹²⁴ Budovy kláštera leží u řeky Střely v těsné blízkosti hlavní silnice I. třídy ve směru Plzeň-Most. Nejen pro svoji polohu ale i rozlehlostí je objekt dobře viditelný pro každého návštěvníka Plas. Rozlehlý komplex cisterciáckého kláštera se skládá z konventu, prelatury, sýpky s královskou kaplí, kostela Nanebevzetí Panny Marie a klášterního dvora. Roku 1995 byl tento objekt vyhlášen za národní kulturní památku. Na území kláštera a v jeho okolí byla v roce 1996 vyhlášena památková zóna Plasko.

6.1. Cisterciáci

Cisterciácký řád vznikl z reformního hnutí v benediktinském řádu v severní Francii.¹²⁵ Jeho zakladatelem je sv. Robert (kolem 1027-1111), opat benediktinského kláštera v Molesme. Ten roku 1098 odešel se skupinou 21 mnichů do pustiny Citeaux u Dijonu, kde založil nový klášter. Velkým šířitelem řádu se stal sv. Bernard, nazýván také druhotným zakladatelem. Cisterciáci, kteří dostali pojmenování podle mateřského kláštera Citeaux poblíž Dijonu, byli tedy benediktini, řídící se původní přísnou a ještě zostřenou řeholí Otce západního mnišstva. U benediktinů tvořil každý klášter zcela samostatnou jednotku s opatem v čele, u cisterciáků byla monarchická myšlenka ústavou zmírněna. I jejich kláštery držely sice majetek a úplnou samosprávu s opatem samostatně voleným, ale zároveň byly trvale a úzce spojeny s ostatními kláštery svého řádu. O to bylo postaráno jednak zavedením generálních kapitul, jednak visitacemi, jež opat mateřského kláštera pravidelně konal v dceřinných kláštorech. Generální kapituly byla každoroční shromáždění všech cisterciáckých opatů v Citeaux. Otec-opat se také účastnil opatské volby.

V čele kláštera stál *opat* (abbas), jenž byl odpovědný za dodržování všech pravidel řádu. Byl volen svobodnou volbou mnichů většinou z jejich středu a vystupoval též jako hlava kláštera navenek. Byl volen doživotně. *Převor* (prior) byl zástupcem opata téměř ve všech záležitostech a řídil všechny modlitby. Každý, kdo chtěl vstoupit do kláštera, musel projít *noviciátem* - zkušebním obdobím, než mohl složit sliby a stát se mnichem.

Mniši nosili oděv z nebarvené šedé vlny, proto se jim říkalo šedí mniši, teprve později začali nosit bílé roucho se škapulířem a cingulem barvy černé. Velmi byl

¹²⁴ Pokud nebude uvedeno jinak, čerpáno z vnitřních materiálů kláštera; <http://www.cestujme.cz/plasy/>.

¹²⁵ Pro kapitolu čerpáno z M. Hrudníková, Řeholní život v Českých zemích, Řeholní řády kongregace sekulární instituty a společnosti apoštolského života v České republice, Kostelní Vydří 1997, s. 40; J. Kadlec, Přehled českých církevních dějin 1., Praha 1991.

zdůrazňován pospolitý život. Za dob křížových výprav pracovali jako kazatelé a získávali bojovníky pro křížácké tažení. Nikdo jiný si v tomto směru nezískal tolik slávy jako před 2. křížovou výpravou sv. Bernard, opat v Clairvauw, který za své vlády upevnil vnitřní řád cisterciáků. Není proto divu, že cisterciácký řád se velmi rychle šířil.

Cisterciáci chtěli původně zůstat zcela uzavřeni světu a zasvětit život práci. Toužili po návratu k mnišským ideálům, byli proti okázalosti a přepychu, ctili střídmost a úctu k Panně Marii. Z toho důvodu si hledali sídla v odlehlých údolích, ba přímo izolovaných místech (klid, soustředění na Boha), kde byla blízkost vodního toku. Cisterciáci byli mistři ve využívání vody. Voda se stala základním živlem cisterciáků od úrovně mystické, až po ekonomickou. Z počátku se lokalita nazývala *claustrum novum*, později se pro opatství ujalo latinské jméno *Cistercium*, francouzská forma názvu zní *Citeaux*. Každý klášter se vyznačoval svými pravidly - *regula-řehole*. Celý řád se stal úspěšný díky vyváženosti programu a činností, kde se v denním programu střídaly modlitba, práce a studium. Život v klášteře nebyl snadný, cisterciáci vycházeli z loga sv. Benedikta „*ora et labora*“, což znamená „*modli se a pracuj*“. Denní program konventu začínal v 01:45 hod. budíčkem, následovalo „*noční bdění*“ do východu slunce, dále se v průběhu dne střídaly modlitby, nauka a fyzické práce. Ve 20:00 hod. nastal čas na spánek. I v jídle byli mniši střídmi. V létě jedli dvakrát denně, v zimě pouze jednou. Maso s výjimkou ryb bylo zakázáno, pili víno a vodu, časem v zaalpských zemích přibývalo tradiční pivo. Při každém jídle jeden z mnichů předčítal stolovníkům pasáže z náboženských knih. Vzájemná komunikace byla omezena na minimum. Neměli soukromý majetek, ani soukromý čas.

Každodenní fyzická práce všech členů se z počátku stala základem ekonomického modelu cisterciáků. Sv. Bernard vyžadoval od svých bratří, aby se živili sami. Dokazují to četné dvory, které měli ve své režii. Říkalo se jim *grangie*. Klášterní správa zřídila nejprve dvůr poblíž kláštera a poté postupně zřizovala vzdálenější dvory. Vzdálenosti mezi venkovským dvorem a klášterem nebo mezi dvory navzájem nepřesahovala míru cesty jednoho dne. To proto, aby bratři, kteří se ubírali k nejbližšímu dvoru, mohli přenocovat u svých druhů. *Grangie* bývaly velmi výstavné a měly ráz kláštera. Proto u nich byly i modlitebny, společný refektář, dormitář, kapitulní síň, ohřívárna pro zimní měsíce i místnosti pro hosty. Při každé *grangii* bylo 12-15 lánů pozemků. Pravidelná modlitba v chóru mnichům bránila, aby se polní práci věnovali bez přestávek, a proto došlo k vytvoření zvláštní skupiny odborných zemědělských pracovníků, kterým se říkalo *konvršové*.

Konvršové měli stejná práva jako mniši-kněží, ale jejich povinnosti v chóru byly omezeny na ranní hodinky, a pokud žili v grangiích, modlili se určitý počet Otčenášů. Konvršové pracovali pilně od rána do noci, v naprostém mlčení a při skromné stravě, svědomitě a nezištně, jak to žádný jiný dělník nedokázal. Lesy byly plánovitě mýceny, močály a bahnité nížiny vysoušeny a na jejich místo nastupovala zoraná, osetá půda a zahrady.

Cisterciácké kláštery velmi přispěly k zemědělskému pokroku v zemi. Na generálních kapitulách se seznamovali opati českých klášterů s vymoženostmi západního zemědělství a ihned je zaváděli na svých pozemcích. Domácí obyvatelstvo se tak mohlo hodně naučit od konvršů, kteří se v práci specializovali. Byli mezi nimi odborní pracovníci v polaření, dobytkářství, zelinářství, štěpařství, včelařství, rybníkářství, chmelařství, vinařství a v pěstování speciálních kultur zemědělských a průmyslových rostlin.

Do českých zemí uvedl řád kníže Vladislav II, který založil roku 1143 klášter v Sedlci u Kutné Hory. Další kláštery byly v Plasích, Nepomuku, Hradišti nad Jizerou, Svatém Poli, Oseku, na Velehradě, ve Žďáru nad Sázavou, Vyším Brodě, Vizovicích, Zlaté Koruně, na Zbraslavi a ve Skalici.

Cisterciáci se stali ve středověku obrovskou ekonomickou silou. Byli nositeli vzdělanosti a především je třeba zdůraznit jejich velký přínos pro architekturu - gotika, baroko. S postupující dobou se měnil i náhled na pohodlnější žití v konventu. Barokní stavby nových konventů se přizpůsobily novému trendu, jenž požadoval zvýšené nároky na pohodlí - cely mnichů se zvětšovaly, všechny byly vytápěny, rušily se společné dormitáře (ložnice). Změny se projeví i ve výzdobách, nastoupila opět doba okázalosti.

V současné době se řád dělí na 13 kongregací s 80 mužskými kláštery a přibližně 1300 mnichy (existují i ženské kláštery - u nás „Porta Coeli“ - Předklášteří u Tišnova). Generální opat sídlí od roku 1891 v Římě. V České republice je opatství v Oseku a Vyším Brodě.

6.2. Historie kláštera

Cisterciácký klášter v Plasích založil pravděpodobně v roce 1144 kníže Vladislav II. se svou manželkou Gertrudou.¹²⁶ Klášter měl kolonizovat dosud málo obydlenou a hojně zalesněnou krajinu mezi Plzní a Žatcem. Nový konvent přišel z langheimského opatství. Klášterní tradice dochovala zprávu o prvním opatovi Yvonovi, který v roce 1154 zahájil výstavbu konventního kostela Nanebevzetí Panny Marie. Ten byl dokončen až v roce 1204. Bazilika dnes přiléhá k severozápadnímu nároží konventu. Přestože je nynější vnější podoba kostela raně barokní, zachovalo se pod omítkou původní románské průčelí. Románský konvent byl zřejmě vybudován před koncem 12. století. Zachovala se z něj jen nejsevernější místnost východního křídla, sloužící jako sakristie.

Klášter se během 13. a 14. století vyvinul v rozsáhlý *opevněný areál*. Důležitou součástí tvořila dodnes dochovaná tzv. královská kaple. Románsko-gotická kaple byla vybudovaná kolem roku 1265 za opata Gerharta. Sloužila jako příbytek českých panovníků, kdykoliv zavítali do plaského kláštera, a to zejména v době lovu. Součástí byly i dvě svatyně. Hořejší vyšší a ozdobnější gotická¹²⁷ kaple sv. Maří Magdaleny byla určena pro panovníka. Ve spodní nižší a jednodušší románské kapli sv. Václava býval panovníkův průvod. Na severní straně navazovala královská rezidence, dnes dochovaná v objektu raně barokní sýpky. Severozápadní část středověkého areálu zaujal velký hospodářský dvůr, který se v barokizované podobě dochoval dodnes. Střed dvora zabrala pozdně románská stodola (granarium) z prvních desetiletí 13. století, později goticky rozšířená. V severní části kláštera stál vedle vstupní brány laický kostel, zasvěcený roku 1611 Panně Marii Růžencové, a opatství. Z opevnění kláštera přetrvalo torzo věže na severozápadním okraji areálu.

Mimo rámeček opevnění stál severovýchodně od kláštera středověký kostel sv. Václava. Vladislav II. i jeho nástupce Václav I. si klášter velmi oblíbili a obdařovali jej častými dary, takže se klášter neustále rozmáhal. Ve 13. století se klášter pokusil o aplikaci cisterciáckého modelu hospodaření na základě systému dvorů – grangií. Na sklonku 14.

¹²⁶ K napsání kapitoly posloužily publikace P. Vlček a kol., Encyklopedie českých klášterů, Praha 1997, str. 41-43; M. Bělohávek, Hrady, zámky a tvrze v Čechách, na Moravě a ve Slezsku IV. Západní Čechy, Praha 1985, str. 257-260; K. Kuča, Města a městečka v Čechách, na Moravě a Slezsku V. díl: Par-Pra, Praha 2002, str. 167-170; J. Mrkvička, Plasy, Plzeň 1964, str. 11, 46; P. Vlček a kol., Encyklopedie českých klášterů, Praha 1997, s. 417-425. O cisterciácích v Plasích pojednává D. Houšková, Řád cisterciáků v českých zemích ve středověku: sborník vydaný k 850. výročí založení kláštera v Plasech, Praha 1994.

¹²⁷ Středověkému stavebnímu umění v českých zemích se věnuje kniha J. Kuthan, Počátky a rozmach gotické architektury v Čechách, Praha 1983.

století vlastnil 80 osad a vydržoval na 500 řeholníků. Plaští opatové patřili v té době k předním prelátům českého království.

Klášter byl roku 1421 vypálen a pobořen husity a císař Zikmund zastavil v letech 1420-1425 skoro všechny jeho statky okolním šlechticům, kteří mu poskytovali vojenskou pomoc. Řeholníci byli zčásti pobiti, zčásti rozehnáni. Ti, co se vrátili, provedli nejnútnejší opravy. Vyprosili si i dílčí navrácení majetku, které potvrdil král Vladislav II. Jagellonský v roce 1480. Klášter ale ztratil samostatnost – opati byli voleni z řad mnichů mateřského kláštera v Langheimu.

V prvním desetiletí 16. století získal část svých vsí zpět, ale již roku 1543 jich musel většinu, zásluhou Ferdinanda I., zastavit Floriánu Gryspekovi. Teprve po Bílé hoře v roce 1623, když byly Gryspekům statky zkonfiskovány, vrátil je Ferdinand II. klášteru zpět.

Zlepšené hospodářské podmínky tak dovolily pomýšlet na další stavební úpravy. Stavební aktivitu lze v plaském konventu zaznamenat již během třicetileté války. Zásluhou opata Jiřího II. Wassmutha¹²⁸, proslulého svou účastí při obraně Plzně roku 1618, se opravoval středověký konvent. Ten však vzápětí poškodilo vojsko. Podoba tohoto spíše pozdně renesančního kláštera se zachovala pouze na soudobých vyobrazeních.¹²⁹

Za opata Kryštofa Tenglera byla v letech 1661-1668 raně barokně přestavěna zříčená bazilika. Tato přestavba je uváděna v souvislosti s umělci kolem Carla Luraga. Velká raně barokní výstavba spadá do doby opata Ondřeje Trojera (1681-99). Je spojena s osobností italsky školeného architekta Jeana Baptisty Matheye¹³⁰. Jeho nejvýznamnějším dílem v Plasích je nová prelatura z let 1693-98. Dalšími projekty byla přestavba a rozšíření raně gotické královské kaple na sýpku a úprava kostela sv. Václava. Za opata Eugena Tytla (1699-1738) se pozornost soustředila na výstavbu nového konventu. Definitivní návrh vypracoval zřejmě roku 1707 Jan Santini. Dozor nad stavbou se přisuzuje také Ferdinandu Špačovi a K. I. Dientzenhoferovi, domácím stavitelem byl Matěj Ondřej Kondel¹³¹. Stavba probíhala v letech 1711-1740, a jelikož byla situována do bažinatého terénu, byl konvent postaven na dubových pilotách. Spolu s konventní nemocnicí vznikla roku 1713 i klášterní lékárna. Od založení ji vedl cisterciák Kristián Neuberth. Klášterní

¹²⁸ Při stavovském povstání byl na straně Habsburků, pomáhal pražskému místodržícímu hraběti Jaroslavu Bořitovi z Martinic, který byl za druhé pražské defenestrace vyhozen z okna Pražského hradu. Po dobytí Plzně vojsky generála Mansfelda v roce 1618 byl zajat a odsouzen k smrti, ale za vypůjčené peníze od tehdejšího hejtmána se vyplatil.

¹²⁹ tzv. Willenbergova veduta z let 1611-1613

¹³⁰ Jeho díly jsou např.: zámek Duchcov, Jízdárna na Pražském hradě, zámek Trója v Praze.

¹³¹ Díky jeho velkému talentu mu opat Evžen Tytl propůjčil stavební pozemek v Nebřezinách, kde na náklady kláštera mohl vystavět svůj dvůr. Kromě toho ho opat propustil z poddanství.

lékárnu proslavil především jeho nástupce Lukáš Martin Gottlieb, který obnovil výrobu tzv. plaského prášku – velmi populární prostředek proti žaludečním, střevním a žlučnickovým potížím¹³².

Plaské cisterciácké opatství bylo zrušeno na základě dekretu Josefa II.¹³³ z roku 1785. Obrovské jmění kláštera připadlo Náboženskému fondu. Velká knihovna a přírodovědné kuriosity byly odevzdány pražské universitě. V době napoleonských válek sloužil klášter jako lazaret. V prostorách bývalého zimního refektáře byla od roku 1811 do roku 1895 umístěna veřejná lékárna U zlatého lva.

Roku 1826 zakoupil panství ve veřejné dražbě rakouský kancléř kníže Klement Václav Lothar Metternich-Winddeburg¹³⁴. Za něho se prelatura stala zámekem, klášterní kostel se stal farním a konvent sloužil jako sídlo a obydlí úředníků. Kostel sv. Václava byl roku 1826 empírově přestavěn podle návrhu architekta Pietra Nobilea¹³⁵ na knížecí hrobku. Jejím stavitelem byl J. O. Kranner¹³⁶. V roce 1894 postihl konvent velký požár, při kterém shořely střechy. Tyto škody však byly v dalším roce opraveny. Po kancléři byli majiteli panství Richard Klement Josef Lothar, Pavel Klement Lothar, Klement Václav Lothar Richard a Alfons Pavel.

V roce 1945 metternišský majetek zkonfiskovala Národní správa velkostatku. Od roku 1144 do roku 1785, tj. 641 let byl majetek ve správě klášterní, vystřídalo se zde 53 opatů¹³⁷. Od roku 1785-1826, tj. 41 let patřil Náboženskému fondu a od roku 1826-1945, tj. 119 let patřil velkostatku.

Od roku 1945 spravuje významnou část bývalých klášterních budov stát. V roce 1995 se rozsáhlý areál stal Národní kulturní památkou, registrovanou pod rejstříkovým číslem 1507¹³⁸.

Celý komplex tvoří budova klášterního konventu, barokní sýpky, prelatura, bývalý klášterní dvůr, kostel Nanebevzetí Panny Marie a hřbitovní kostel sv. Václava se hřbitovem. Součástí národní kulturní památky je i kašna se sochou sv. Jana Nepomuckého, socha sv. Bernarda, hrobníkův dům, litinová kašna a kandelábry a sloup v prostoru před budovou prelatury.

¹³² vnitřní materiál kláštera

¹³³ Zrušil ty kláštery, které se nevěnovaly veřejně prospěšným činnostem. Další jeho reformy: Patent o zrušení nevolnictví z roku 1781, Toleranční patent z roku 1781, zrušení cenzury, zlepšení postavení Židů.

¹³⁴ Bibliografii stoupence absolutistického státu popisuje F. Herre, Metternich, Praha 1996.

¹³⁵ Švýcarský architekt působící ve Vídni, představitel neoklasicismu a raného historismu. Mezi jeho díla patří např. památník bitvy u Chlumce.

¹³⁶ Spoluzakladatel Jednoty pro dostavbu chrámu sv. Víta, od 1861 v jejím čele.

¹³⁷ Přehled opatů udává V. Kočka, Dějiny politického okresu karlovického, Kralovice 1930, str. 40.

¹³⁸ Nařízením vlády č. 262/1995 Sb. ze dne 16. srpna 1995 o prohlášení a zrušení prohlášení některých kulturních památek za národní kulturní památky ve znění zákona č. 171/1998 Sb.

6.3. Provoz kláštera

Kláster je v provozu v sezoně a to denně mimo pondělí (viz [tabulka č. 3](#)).¹³⁹ Poslední prohlídka se zahajuje s ukončením návštěvní doby. Mezi 12:00 a 13:00 hodinou je polední přestávka. Rezervace prohlídek probíhá telefonicky, faxem nebo emailem. Prohlídku mimo otevírací dobu lze uskutečnit na základě objednávky. Za tuto prohlídku se platí příplatek.

Tabulka č. 3: Provoz kláštera

duben	soboty, neděle, svátky*	09:00 - 15:00
květen	denně kromě pondělí	09:00 - 16:00
červen-srpen	denně kromě pondělí	09:00 - 17:00
září	denně kromě pondělí	09:00 - 16:00
říjen	soboty, neděle, svátky*	09:00 - 15:00

*ve všední dny pouze pro předem objednané skupiny nad 10 osob

Zdroj: <http://www.cestujme.cz/plasy/>

6.4. Prohlídková trasa

Rozlehlý areál kláštera je rozdělen do několika prohlídkových tras (viz [tabulka č. 4](#)).¹⁴⁰ Maximální počet návštěvníků na jednu skupinu je 45 osob. V případě účasti pouze jednoho návštěvníka je prohlídkový okruh také absolvován. I když je to z ekonomického hlediska prodělečné, správa kláštera dbá na maximální spokojenost návštěvníka.

Tabulka č. 4: Prohlídkové trasy Kláštera Plasy

Prohlídkové trasy	Délka prohlídky	Základní vstupné	Snížené vstupné*	Děti do 6 let a ZTP/P
Prohlídka konventu	50 min.	50,- Kč	30,- Kč	5,- Kč
Hrobka Metternichů	20 min.	20,- Kč	10,- Kč	5,- Kč
Sýpka s hodinovou věží	35 min.	30,- Kč	20,- Kč	5,- Kč
Galerie v konventu	20 min.	20,- Kč	15,- Kč	5,- Kč
Výstavy	- min.	15,- Kč	7,- Kč	5,- Kč

*děti od 6 do 15 let, studenti, držitelé karet ISIC, ITIC, GO 25, ZTP, senioři nad 65 let

Zdroj: <http://www.cestujme.cz/plasy/>

V [tabulce č. 5](#) jsou uvedeny další služby, které správa kláštera poskytuje za příplatek.

¹³⁹ Informace získány na základě řízeného rozhovoru se správcem objektu, panem Pavlem Duchoněm, dne 13. 2. 2006. Dále bylo čerpáno z internetových stránek kláštera: <http://www.cestujme.cz/plasy/>.

¹⁴⁰ Informace získány na základě řízeného rozhovoru se správcem objektu, panem Pavlem Duchoněm. Dále bylo čerpáno z internetových stránek kláštera (stav k 31. 12. 2005) <http://www.cestujme.cz/plasy/>.

Tabulka č. 5: Další služby

Příplatek za cizojazyčný výklad	+ 50,- Kč
Zapůjčení cizojazyčného textu	+ 25,- Kč
Prohlídka mimo návštěvní dobu	+ 50,- Kč
Svatební obřad	2000,- Kč

Zdroj: <http://www.cestujme.cz/plasy/>

Za prohlídku se platí vstupné dle ceníku, který je schválen spravující organizací, tj. NPÚ. Není zde možnost koupit si hromadnou vstupenku a správa kláštera ani neuvažuje o jejím zavedení. Děti, studenti, senioři a držitelé karet ISIC, ITIC, GO 25, ZTP a ZTP/P mají možnost si zakoupit vstupenku za sníženou cenu.

V dotazníku byla umístěna otázka týkající se **vstupného** do objektu (týkala se pouze vstupného do konventu, tj. základní vstupné 50,- Kč a snížené 30,- Kč). Pouze devíti procentům dotazovaných se zdála cena vysoká (viz [graf č. 6](#)). Dvanáct procent respondentů cenu za prohlídku ohodnotilo jako nízkou ve srovnání s ostatními památkovými objekty. 79 % návštěvníků uvedlo, že cena za vstupné do konventu je vyhovující.

Graf č. 6: Výše vstupného

Zdroj: vlastní dotazníkové šetření

Všechny prohlídky jsou absolvovány s průvodcem. Galerijní expozice je umístěna odděleně ve druhém patře konventu a je přístupná pouze po předchozí objednávce. Stejně tak je na předchozí objednávku i prohlídkový okruh barokních sýpek. Předchozí objednávkou si správa kláštera zajišťuje, že služeb průvodců bude využívat jen v případě zájmu návštěvníka o tuto prohlídkovou trasu. Výstava je umístěna v jižním rondelu konventu a stejně jako všechny ostatní okruhy je absolvována s průvodcem, který zde figuruje jen jako dozor.

Zahraničním návštěvníkům je k dispozici výklad v cizím jazyce, který může být podle přání buď v ústním podání přímo od průvodce (německém, anglickém) nebo zapůjčením psaného komentáře. Za tyto služby se platí k ceně vstupného příplatek. Částečně lze zajistit výklad v ruském a francouzském jazyce, je však lepší předchozí objednávka.

V pokladně lze platit jen v české měně a to jen hotově. Lze si zde zakoupit běžný informační materiál, jako jsou pohlednice, turistické známky a brožury. V klášteře není povoleno fotografování ani filmování pro soukromé účely. Pro vědecké, dokumentační, propagační či jiné účely musí fotografování nebo filmování povolit ředitel NPÚ, územního odborného pracoviště v Plzni.

Klášter není zcela uzpůsoben pro bezbariérový přístup. Překážkou pro absolvování prohlídky konventu je schodiště. S překonáním této překážky však ochotně pomohou zaměstnanci kláštera a poté již nic nebrání tomu, aby i handicapovaní návštěvníci tuto prohlídku absolvovali.

6.4.1. Ostatní služby

Návštěvníci kláštera mohou využít i dalších služeb v jeho prostorách. Důležitou službu tvoří prodej suvenýrů a upomínkových předmětů. V prostorách pokladny si návštěvník může zakoupit pohlednici či propagační brožury o klášteře i ostatních památkových objektech v kraji. Prodej předmětů je možný jen v české měně a v hotovosti. Zaměstnanci pokladny se snaží vyjít návštěvníkům vstříc a v případě jejich dotazů jsou ochotni a v rámci jejich možností schopni návštěvníkovi poradit a podat požadované informace. Další neméně důležitou službu, kterou vykonávají zaměstnanci kláštera je i úprava přilehlého parku. Park zdobí sochy ze dřeva, které zde v roce 2000 vyrobili účastníci sochařského symposia „Grenzganger“.

Klášter nabízí i možnost pořádání svatebních obřadů. Ty probíhají v kapli sv. Benedikta. V průměru se zde koná 12 až 15 svateb za rok. V porovnání s ostatními objekty pod správou NPÚ v Plzni je toto číslo zanedbatelné. Je to dáno nejen snížením počtu uzavíraných sňatků v celé České republice, ale pravděpodobně i menší atraktivností objektu. Objekt je umístěn v bezprostřední blízkosti hlavní silnice a nepyšní se ani novou fasádou.

V přízemí kláštera se nachází dva menší obchody. Zaměřují se na prodej keramiky a bytových doplňků. Jejich otevírací doba je denně kromě pondělí od 10:00 do 17:00

hodin. Návštěvou těchto obchůdků si tak návštěvníci kláštera mohou příjemně zkrátit čekání na začátek prohlídky.

V areálu kláštera se nachází Zámecká pivnice, která nabízí hostům občerstvení ve formě studené kuchyně a posezení v parku kláštera. V prostorách prelatury je v prvním patře umístěna městská knihovna, která plní také funkci informačního střediska.

6.5. Využití objektu

6.5.1. Prohlídkové trasy¹⁴¹

Prohlídka konventu

Hlavní prohlídkový okruh, který seznamuje návštěvníky s budovou samotného konventu a nemocničním křídlem. Okruh prochází ambitovými chodbami s freskami, kaplí sv. Bernarda, kaplí sv. Benedikta a navštíví nemocniční křídlo s expozicí lékáren. V druhé části se návštěvník seznámí s knihovním sálem, kuřárnou, knihovnou a čítárnou. Při prohlídce se seznámí s freskami malíře Jakuba Ant. Pinka a J. Kramolína¹⁴².

K nejunikátnější části kláštera patří jeho *větrací a přetlakový vodní systém*. Je prokázáno, že celý konvent je postaven na 5100 dubových pilotech, na které je položen dubový rošt, skládající se z 500 podélných a 1173 příčných trámů. Autorem celého návrhu na založení konventu tímto způsobem byl Santini. O stabilitu prostředí kolem pilotů a tím i zajištění statiky celého objektu se stará celý hydrologický systém. Uvnitř konventu jsou dva základové bazény (zrcadla), které sloužily ke kontrole stavu a kvality vody v celém systému. Každý bazén má své vlastní napájení (systém vodovodů), který je závislý na druhém. V konventu (tzv. Modrá štola) je skryt kryptogram ve znění: „Aedificium hoc sine aquis rust“, tj. „Bez vody se tato stavba zřítí.“ Proti záplavám při deštích byl celý systém zabezpečen soustavou sběrných kanálů v kombinaci s tzv. přepadovou studnou. Kanály ústí do tzv. „Královské štoly“ – páteře vodního systému. Jde o umělé rameno řeky Střely, které navádělo vodu na mlýnské kolo, zajišťovalo hygienickou funkci konventu a odvádělo přebytečné vody od konventu do řeky.

Ambitové chodby jsou zaklenuty tzv. českými plackami, které jsou zdobeny vždy v rozích a uprostřed chodby malbami (freskami s cisterciáckou tematikou). Autorem většiny z nich je J. A. Pink. Délka jednoho ramene chodby je 60,8 m. Černá dvířka

¹⁴¹ Charakteristika a popis prohlídkových tras byla použita z vnitřních materiálů kláštera.

¹⁴² Pozdně barokní malíř a freskař (1730-1802), pracoval zejména pro jezuitu.

zakrývající otvory na vnitřní zdi, sloužily k přikládání do kachlových kamen z venku nebo k čištění komínů.

Letní refektář v době fungování kláštera sloužil jako letní jídelna pro mnichy. Po zrušení kláštera zde byla Náboženským fondem zřízena sýpka, která byla otvory spojena se spodním zimním refektářem. Strop sálu tvořila polovalená klenba, která byla zdobena bohatou štukovou a freskovou výzdobou. Tento strop se zřítil při požáru v roce 1894 a poté byl nahrazen provizorním prkenným. Ve zdech jsou průduchy, kterými byl přiváděn teplý vzduch ze spodních kamen k oteplení prostoru. V současné době je přístupný jen výjimečně. Freska před vstupem do jídelny znázorňuje stolující cisterciáky, k nimž přistupuje Panna Marie a sype jim do jídla koření moudrosti. Na všech freskách je vyobrazena Panna Maria jako patronka řádu cisterciáků. Z oken ambitové chodby je vidět znak opata Evžena Tyttla, který je umístěn na kupoli jedné z kaplí.

Kaple sv. Bernarda patří k nejkrásnějším prostorám kláštera. Sloužila jako malá kapitulní síň k slavnostnímu shromáždění mnichů. Původní mobiliář se nezachoval, protože byl za Metternichů rozprodán. Až do roku 1945 zde měli Metternichové umístěný rozsáhlý rodinný archiv. Jeho část se v současné době nachází ve Státním ústředním archivu v Praze. Všechny fresky, které se zde nachází, jsou z roku 1728 od J. A. Pinky (Ježíš Kristus a 12 učedníků, Sv. Bernard v přírodě, Panna Maria a mniši).

První celková rekonstrukce plaského konventu se týkala nemocničního křídla a práce na něm byly zahájeny roku 1976. Na levé straně chodby, která spojuje budovu konventu s nemocničním křídlem se nachází *šnekové schodiště* (tzv. Santiniho samonosné točité schodiště), které patří k nejpůsobivějším prvkům Santiniho architektury v Plasích. Toto schodiště slouží jako spojnice mezi patry a zároveň jako větrací šachta při nasávání teplého vzduchu v letních měsících do kláštera, čímž se předchází promrzání kláštera v zimních měsících a tím i jeho ničení. Celé schodiště postrádá osový (středový) trn, a proto se mu říká samonosné. Jednotlivé stupně jsou zaklíněny do sebe. Díky elipsovitému tvaru byly všechny stupně dělány na míru, ani jeden není shodný. Schodiště je zakončeno freskou od J. A. Pinka na níž je vyobrazen Anděl s plamenným mečem.

Nemocniční křídlo sloužilo k umístění nemocných mnichů. Patra rozdělovala nemocné na lehké a těžké případy. Starou tradici zdejšího lékárenství připomíná *secesní lékárna*. Jsou zde umístěny dobové kusy nábytku a předměty. Část lékárny, lékovky, jsou k vidění v expozici Národního muzea, část se nachází v Západočeském muzeu v Plzni. Nemocniční křídlo má svoji osmibokou kapli s freskou „Panna Marie a 14 svatých pomocníků“ od J. A. Pinka. Podlaha v kapli je zrestaurovaná dle původního vzoru.

Přiléhající místnosti nebyly původně s kaplí propojeny průchody, ale jen okénky. Ta se otvírala během bohoslužby, aby se předešlo nákaze sloužícího v kapli. Nemocniční křídlo obsahuje ve své technické dokonalosti ojedinělou sestavu záchodů a jejich větracího systému. Prevety jsou konsolově vysazeny do svislé štoly vždy střídavě po patrech. Naproti záchodům jsou umístěny pisoáry. Ty byly stejně jako záchody osvětlovány svíčkou, která byla umístěna ve výklenku ve zdi. Celý systém byl odvětráván po napojení do komínové šachty.

Při pohledu na rajský dvůr (zahrada uvnitř konventu) lze zjistit, že jeho horní úroveň je o čtyři metry výše než okolní terén. Celý tento prostor byl úmyslně navýšen z několika důvodů. Pod hlínu byly schovány zbytky starého konventu. Dále byla snížena pohledová výška dolů na dvůr z ambitových chodeb a třetím důvodem bylo, že celý dvůr slouží jako obrovská akumulární kamna. Ty v zimních měsících vydávají teplo prostřednictvím vzdušníků a tím se snižuje riziko zamrzání objektu. Vzdušník je chodba kolem celého rajské dvora, která se dá celá projít a její vývody je možné spatřit pod okny. Kromě přívodu tepla do chodeb má další funkci. Slouží k tomu, aby se vlhkost z rajského dvora odpařovala na vnějších stěnách vzdušníku a nepronikala do nosného zdiva.

V kapli sv. Benedikta nikdy nebyl umístěn oltář, protože Santini plánoval tuto místnost využít jako vchod z konventní budovy do budoucí katedrály. Ta měla být vybudována na místě starého románského kostela. Stavba se však nerealizovala v důsledku tereziánských válek. Sloužila jako velká kapitulní síň při volbě opata. Nachází se zde freska Panny Marie a obraz sv. Benedikta. V současné době kaple slouží jako obřadní síň.

Knihovni sál se nachází ve východním křídle konventu a nábytek zde je původní. V polovině 19. století sloužil sál pro hudební a divadelní představení, která zde pořádala manželka Richarda Metternicha Paulina Šándorová. Klenba sálu je zdobena freskou Umění a vědy. Na zdi visí obrazy patronů řádu sv. Bernarda z Clairvaux. Na dalších obrazech je sv. Robert z Molesme a císař Ferdinand II. U okna visí oltářní obraz představující Krista a Máří Magdalénu.

Kuřárna byla původně součástí knihovny. Za Metternicha byl vybourán portál a vznikl dveřní oblouk. Tak se propojil sál s kuřárnou pro divadlo. Černá freska vznikla v důsledku kouření. Celá místnost byla odvětrávána do komína. O tomto svědčí mosazný kryt otvoru do komína. Místnost je vybavena původním sekretářem, na dvířkách je vyobrazen král David s harfou. Dále se zde nachází pontifikální křeslo, které opat užíval při slavnostních příležitostech a dva taburety. Je bohatě zdobeno řezbami se znakem opata

Fortunata Hartmanna. Na stěnách jsou umístěny obrazy portérů významných opatů kláštera.

V čítárně je dřevěný strop pouze provizorní, původně zde totiž strop nebyl. Ve výklenku bývalo točité schodiště, které vedlo na ochoz, kde byly umístěny knihovny plné knih.

Sýpka s hodinovou věží

Budova sýpky je barokní, třípatrová, ve střední části s věží s raně gotickou královskou kaplí sv. Václava a sv. Magdalény. Tento okruh zahrnuje prohlídku zimního refektáře, výklad o vodním systému pod budovou, sýpku se sklepy a náročný výstup na hodinovou věž. Po zdolání více jak 120 schodů na návštěvníky čeká odměna v podobě funkčního barokního hodinového stroje z r. 1686. Věž je vysoká 47 metrů a je ukončena trojitou helmicí s dvěma lucernami, kde jsou umístěny zvony. Prohlídka je fyzicky náročnější a jen pro předem objednané skupiny.

Zimní refektář sloužil jako zimní jídelna mnichů. Byl vytápěn párem obrovských kachlových kamen, do kterých se přikládalo z chodby. Stropy jsou zaklenuty tzv. českými plackami se štukovou výzdobou. Okénko v jižní stěně sloužilo k podávání stravy do separací (vězení). Od zrušení kláštera do roku 1995 sloužila tato místnost jako sklady, dílny, škola a sýpka. Tento stav se změnil v polovině devadesátých let minulého století, kdy došlo k revitalizaci prostoru.

Hrobka Metternichů

Původně gotický kostelík sv. Václava, který byl za opata O. Trojera roku 1690 přestavěn do slohu barokního. V roce 1824 byl za kancléře Metternicha upraven do slohu empírového. Kníže Metternich kostelík použil pro zřízení své rodinné hrobky. V hrobce jsou uloženy ostatky rodiny Metternichů včetně ostatků kancléře Metternicha.

Galerie v konventu

Ve druhém patře budovy je nainstalována výstava děl Aloise Doležela a obrazů Strettiových. Rodina Strettiů vyjádřila svůj vztah k Plasům darováním uměleckých děl svých předků městu Plasy. Město pak ve spolupráci s Národním památkovým ústavem v Plzni vytvořilo Galerii Stretti v Klášteře Plasy. Přístupná je jen po předchozí objednávce.

V areálu se nachází **kostel Nanebevzetí Panny Marie**, který spravuje farní úřad římskokatolické církve v Plasích¹⁴³. Je součástí památkového areálu kláštera. Prohlídka kostela není zahrnuta do prohlídkové trasy. Pro ty, kteří by si ho chtěli prohlédnout je přístupný o mších nebo po dohodě s farářem. Zachovaná stavba je na původním románském půdorysu. Kostel zdobí hlavní oltář z r. 1666 s bohatou figurální výzdobou od K. Škréty¹⁴⁴. Dále severní transept s dvěma oltáři a jižní transept také s dvěma oltáři. Velmi významným prvkem jsou řezané lavice a zpovědnice z doby opata Trojera. Mezi další skvost patří raně barokní varhany z dílny Abrahama Starcka. V kostele se také kromě mší konají církevní svatební obřady.

6.5.2. Kulturní využití

Pořádání kulturních a společenských akcí má pro klášter velký význam, protože představuje pro objekt důležitý přísun financí potřebných na provoz a údržbu kláštera.¹⁴⁵ Prostory kláštera slouží především pro pořádání svateb, divadel, rautů, nočních prohlídek, koncertů, seminářů, výstav a pro předávání vysvědčení.

Pro tyto účely slouží především prostory prelatury. Byla původně reprezentační sídlo opata, později upravena kancléřem Metternichem na letní sídlo. Dochoval se zde nádherný tzv. Zámecký sál, který zdobí stropní freska - Vítězství nad pohanstvím od Jana Lišky¹⁴⁶. Nad dvěma krby lze vidět další dvě fresky - Jákobův sen a Samson a Dalida. V současné době se tento sál využívá pro předávání vysvědčení, koncertní vystoupení, výstavy a sympozie.

Jako obřadní síň slouží kaple sv. Benedikta, která je zahrnuta v prohlídkovém okruhu konventu. V barokních prostorách kaple se konají civilní svatební obřady. Počet každoročně konaných svatebních obřadů je však zanedbatelný. V průměru se zde koná 12-15 svateb za rok. Pro výstavy slouží prostory bývalého letního refektáře a jižní rondel. Pro konání kulturních akcí jsou využívány i prostory v parku před klášterem.

¹⁴³ Více o farnosti na stránkách <http://www.sweb.cz/farnispolecenstvi/>.

¹⁴⁴ Představitel české barokní malby (1610-1674). Do jeho tvorby patří např. svatováclavský cyklus pro augustiniánský klášter na Zderaze, řada oltářních obrazů (Nanebevzetí v kostele sv. Tomáše v Praze), pašijový cyklus pro kostel sv. Mikuláše na Malé Straně.

¹⁴⁵ Informace poskytnuty během řízeného rozhovoru s kastelánem objektu, panem P. Duchoněm dne 13. 2. 2006; dále čerpáno z internetových stránek kláštera <http://www.cestujme.cz/plasy/akce.php?jaz=0>.

¹⁴⁶ Slezský malíř, ovlivněn římskou a benátskou školou. Svou tvorbou ovlivnil vývoj vrcholného baroka v české malbě, zejména P. J. Brandla a V. V. Reinera.

Kulturní akce v roce 2005

Kulturní akce konané v roce 2005 byly převážně jednodenní. Některé expozice byly přístupné veřejnosti i několik měsíců. Přehled kulturních akcí za rok 2005 je uveden v příloze.

Výstavy

Od května do června probíhala výstava fotografií Iva Kornatovského, které zachycovaly detaily kláštera, jichž si návštěvník většinou nestačí všimnout. V den zahájení výstavy proběhla vernisáž spojená s oceněním přínosu bratrů Kornatovských pro klášter a město. Od června do září pak byly umístěny v letním refektáři výtvořené děti ze ZUŠ v Plasích.

Na přelomu června a července proběhla výstava členů Fotoklubu Plasy, která byla zaměřena na fotografie řeky Střely. V průběhu letních prázdnin až do poloviny září zde byly umístěny výstavy fotografií J. Vogeltanze a M. Ptáka. Z archivu NPÚ a Oblastního archivu pak byly poskytnuty fotografie pro výstavu dobových fotografií kláštera za posledních sto let.

V sále prelatury se v průběhu první poloviny září konal druhý ročník celostátní fotografické soutěže na téma „Ekologické zdroje energie“, kterou pořádal Fotoklub Plasy. V listopadu pak proběhla v obchůdku Keramiky vánoční prodejní výstava. Účastníci zde mohli shlédnout zimní trendy vánočních dekorací, adventní věnce, floristické aranžmá, ozdoby a vánoční dárky.

Koncerty a konference

Na konci března se v kapli sv. Bernarda představil soubor Ludus musicus¹⁴⁷. V červnu proběhly dva koncerty, na kterém vystoupily absolventky místní ZUŠ a pěvecký sbor Canticorum. Oba proběhly v sále prelatury.

Na začátku letních prázdnin v rámci oslav osmisetšedesáti let od příchodu cisterciáků do Plas připravili pánové Tůma a Sporcka slavnostní koncert v sále prelatury. Několik dní nato se v sále prelatury konal benefiční koncert francouzského souboru

¹⁴⁷ Vokálně instrumentální soubor, tvořen studenty a absolventy hudebních škol. Zaměřuje se na hudbu středověku, renesance, baroka, moderní autory a má i několik zcela ojedinělých témat, jako je hudba antická, čínská. Ve snaze přiblížit se historickému vyznění používá kopií dobových hudebních nástrojů a dobové kostýmy. Více o souboru na http://www.ludusmusicus.cz/ludus/ludus_musicus_cz.htm.

Prelude na záchranu kostela Nanebevzetí Panny Marie a areálu kláštera. Koncem roku se pak v sále prelatury konal adventní koncert Richarda Sporky¹⁴⁸.

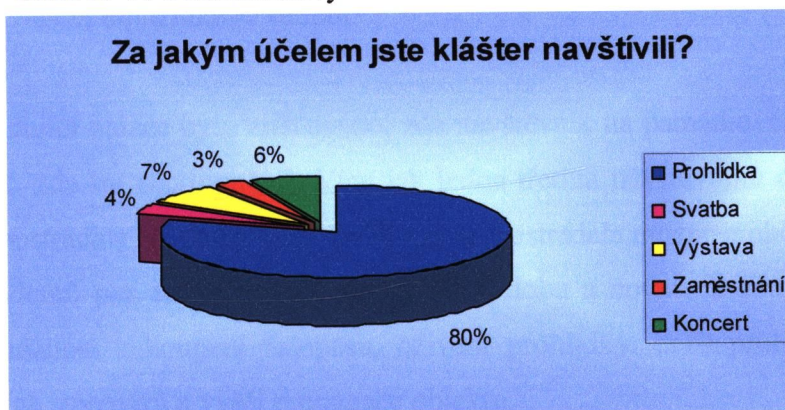
V polovině května proběhla Konference k výročí osmsetšedesáti let založení kláštera. Na semináři vystoupili odborníci s novými poznatky o historii a stavebním vývoji kláštera. Konference¹⁴⁹ byla dvoudenní a její druhá část se konala v Mariánské Týnici.

Každoroční kulturní akce

Na začátku letních prázdnin se uskutečnily velmi oblíbené noční prohlídky. Ty byly oživeny historickými scénkami a probíhaly v intervalech po 20 minutách. V polovině srpna pak návštěvníky čekala prohlídka těch míst, kam se běžně nelze dostat – např. rajský dvůr, podzemní vzdušníky a mnišská vězení. Tyto prohlídky jsou velmi žádané, a proto se doporučuje si je předem zarezervovat. O každoroční Plaské pouti ožil prostor před konventem dobovými řemesly a byly zde umístěny i stánky s historickým zbožím. Nejen návštěvníci zde mohli shlédnout šermířské, divadelní a kejklířské vystoupení. V září bylo pro návštěvníky zorganizováno setkání se členy mnišských řádů, které působí v Čechách. Setkání se uskutečnilo v zimním refektáři, kde proběhla i datová projekce.

Z provedeného dotazníkového šetření bylo zjištěno, **za jakým účelem** návštěvníci klášter navštěvují. Převážná většina respondentů tento objekt navštívila, aby se zúčastnili prohlídky kláštera (viz [graf č. 7](#)). Ostatní návštěvníci do kláštera zavítali, aby shlédli výstavu, koncert, svatbu, popř. jsou zde zaměstnáni.

Graf č. 7: Účel návštěvy

Zdroj: vlastní dotazníkové šetření

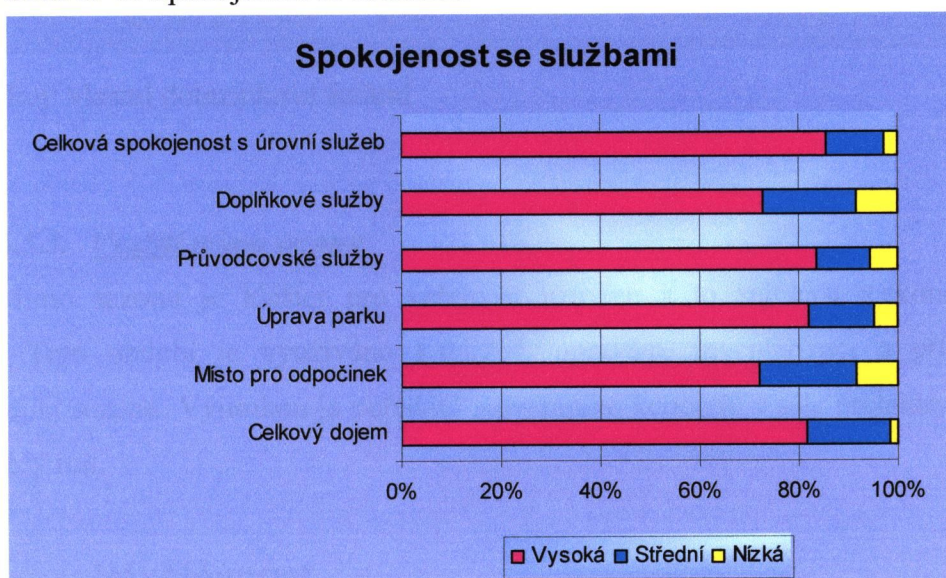
¹⁴⁸ Rodák z Plzně, v roce 1991 stál u zrodu Pražského komorního sboru, patří k žádaným komorním zpěvákům díky své specializaci, kterou je stará hudba.

¹⁴⁹ Z konaného semináře vyšla publikace: Plaský klášter a jeho minulý i současný přínos pro kulturní dějiny, Sborník příspěvků ze semináře konaného v Plasích a v Mariánské Týnici ve dnech 11. – 13. května 2005, Plzeň 2005.

V dotazníku mohli **respondenti ohodnotit služby**, které jsou jim v klášteře poskytovány. Ať už to jsou průvodcovské nebo doplňkové služby, ale také jak se podle jejich názoru správa kláštera stará o úpravu stavby a přilehlého parku.

Z šetření vyplynulo, že téměř 84 % návštěvníků hodnotí průvodcovské služby na velmi vysoké úrovni (viz [graf č. 8](#)). Stejně tak jsou návštěvníci spokojeni s úpravou parku. Nižší spokojenost se službami shledávají respondenti v nabídce doplňkových služeb a také místa pro odpočinek. Přes osmdesát procent návštěvníků zhodnotilo celkový dojem z atraktivity i celkovou spokojenost s úrovní služeb na velmi vysoké úrovni.

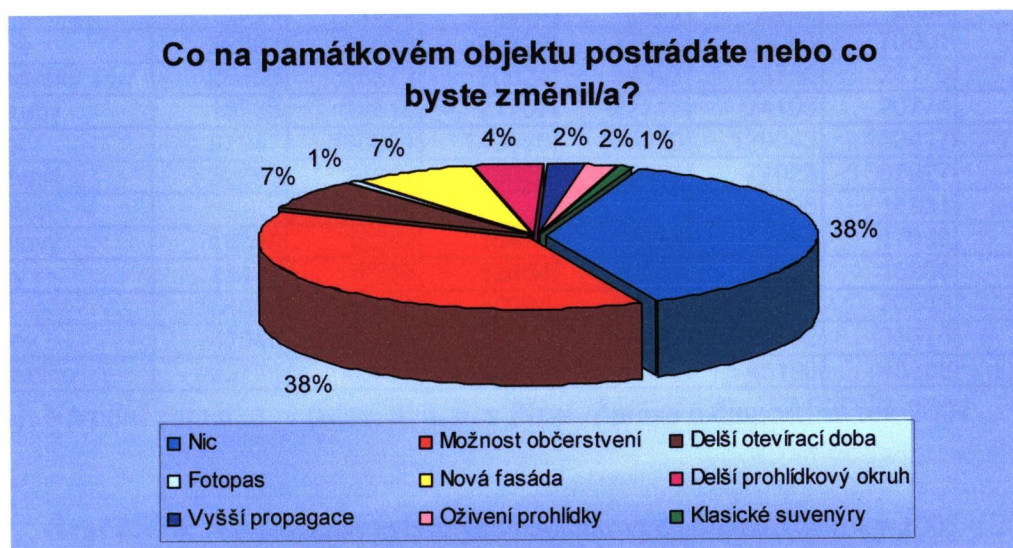
Graf č. 8: Spokojenost se službami

Zdroj: vlastní dotazníkové šetření

V následující otázce bylo zjišťováno, zda návštěvník na památkovém objektu něco **postrádá**, popř. zda by něco změnil. Více jak jedna třetina návštěvníků na památkovém objektu nic nepostrádala (viz [graf č. 9](#)). Další třetina postrádala možnost občerstvení. Sedm procent respondentů pak navrhovalo delší otevírací dobu a novou fasádu. V odpovědích figurovalo i možnost zakoupení fotopasu, oživení prohlídky, delší prohlídkový okruh, prodej klasických suvenýrů a vyšší propagace objektu.

Graf č. 9: Co by návštěvníci na památkovém objektu změnili

Zdroj: vlastní dotazníkové šetření

6.5.3. Využití mimo sezonu

Mimo sezonu je klášter pro veřejnost uzavřen a to zejména z ekonomických důvodů. Toto období je využíváno k údržbě, opravám, inventarizaci a přípravě na nadcházející sezonu. Výjimkou je pořádání Adventního koncertu v sále prelatury, který se koná každý rok.

6.6. Návštěvnost

V tabulce je uvedena návštěvnost objektů pod správou Národního památkového ústavu, územního odborného pracoviště v Plzni v letech 1998 až 2004 (viz [tabulka č. 6](#)).¹⁵⁰ Při použití komparativní metody lze říci, že Klášter Plasy patří mezi objekty s nejnižší návštěvností spolu s Manětínem a Nebílovou (viz [graf č. 10](#)).

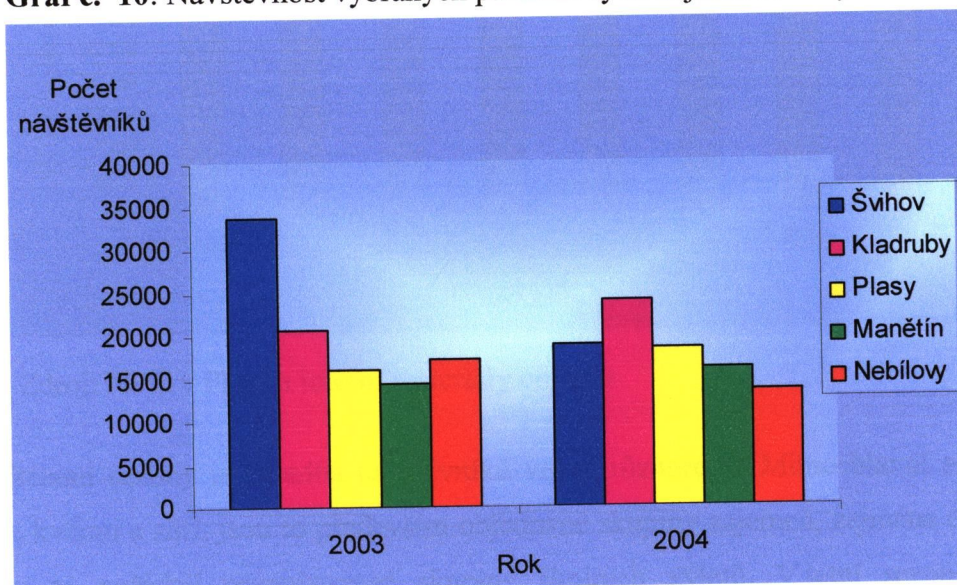
¹⁵⁰ Statistické údaje o návštěvnosti byly čerpány z: Národní památkový ústav, územní odborné pracoviště v Plzni, Zpráva o činnosti za rok 2004; vnitřní materiál správy kláštera.

Tabulka č. 6: Návštěvnost památkových objektů ve správě NPÚ v Plzni

Objekt/Rok	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004
Bečov	22892	25516	20629	27734	39058	70001	65980
Horšovský Týn	28406	28372	30024	34307	33756	28176	29646
Kladruby	18738	22815	21707	22517	24103	20774	23840
Kozel	97947	130814	143585	160970	129043	102417	113364
Kynžvart	32885	34031	78026	79671	72023	67927	58822
Manětín					15485	14331	15978
Nebílovy	10096	12347	16478	17934	12264	17099	13421
Plasy	15401	17077	12404	16540	14796	15966	18311
Rabí	54659	56637	40094	63396	57977	70543	74775
Švihov	42045	35300	30120	24462	24462	33676	18853
Velhartice	23771	40853	32347	44117	45190	48235	42842

Zdroj: Národní památkový ústav, ú. o. p. v Plzni, Zpráva o činnosti za rok 2004

Graf č. 10: Návštěvnost vybraných památkových objektů za roky 2003 a 2004

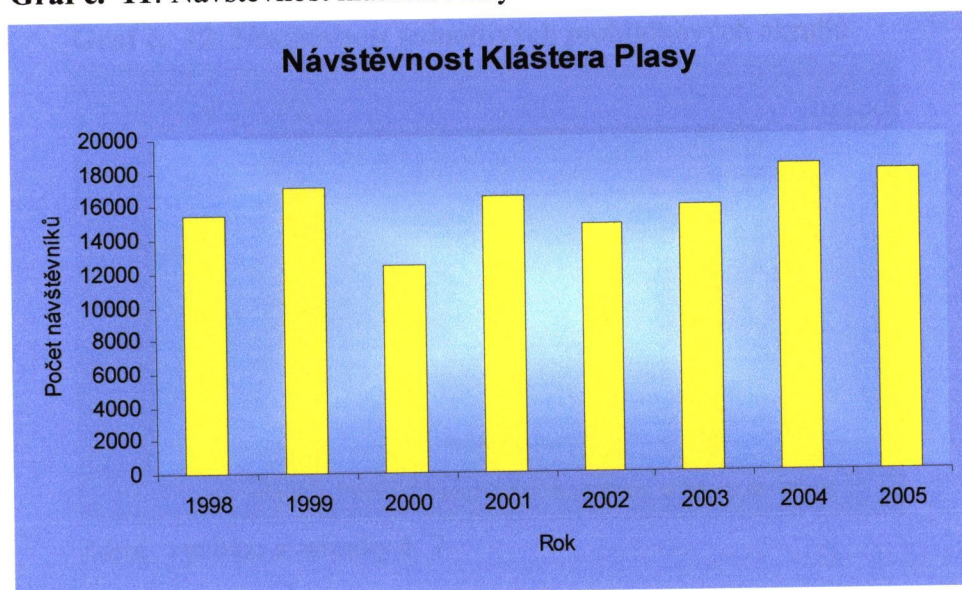

Zdroj: Vychází z tabulky č. 6

Kláster zaujímá mezi kulturně-historickými atraktivitami specifické místo. Nemá tak bohatou historii v porovnání s hrady nebo zámky. Obtížněji si proto hledá svoji klientelu. Zaujme spíše svojí bohatou architektonickou hodnotou. Své příznivce najde také v řadě turistů, kteří si chtějí obohatit vědomosti o církevní dějiny. Ke zjištění návštěvnického segmentu a zaměření se na jeho potřeby a přání by jistě přispělo provedení marketingového výzkumu. Tento návrh je více rozpracován v kapitole 7.1.5. Návštěvnost objektu se v průběhu let nijak dramaticky nemění (viz [graf č. 11](#)). Výjimku tvoří rok 2000. Poslední roky návštěvnost kláštera mírně stoupá. Příčiny kolísání návštěvnosti lze dnes zjistit a posoudit jen velmi těžko. Zda se návštěvníci rozhodnou či nerozhodnou daný objekt navštívit záleží na mnoha faktorech, např. aktuálním stavu počasí, počtu zavíracích

dnů v průběhu konání nějaké kulturní akce, pořádání kulturních a společenských akcí v okolí apod. Do návštěvnosti správa kláštera zahrnuje jen návštěvníky jednotlivých prohlídkových okruhů. Počet návštěvníků kulturních akcí se tedy do návštěvnosti nezahrnují. Výjimku tvoří kulturní akce typu nočních prohlídek (tzn. prohlídka konventu) apod.

Graf č. 11: Návštěvnost kláštera Plasy v letech 1998-2005

Zdroj: NPÚ v Plzni a interní materiály objektu

Během sezony je skladba návštěvníků velmi různorodá. Mimo hlavní sezonu, tzn. v dubnu, květnu a září, jsou to především objednané skupiny zájemců, zejména důchodců. V červnu se pořádají organizované skupiny školních výletů. V letní sezoně je pak navštěvován rodinami s dětmi i jednotlivci. Klášter je navštěvován i zahraničními turisty, avšak jejich podíl je oproti domácím turistům zanedbatelný¹⁵¹.

V [tabulce č. 7](#) je uvedena návštěvnost jednotlivých okruhů za roky 2004 a 2005. Je patrné, že nejnavštěvovanějším okruhem je prohlídka konventu (viz [graf č. 12](#)). Následuje Metternichova hrobka a barokní sýpky. Nejméně navštěvované jsou výstavy a galerie. Razantní snížení návštěvnosti galerie oproti roku 2004 může být způsobeno tím, že na její prohlídku je od roku 2005 nutná předchozí objednávka. Ke zvýšení návštěvnosti jednotlivých okruhů by mohlo přispět zavedení souhrnného vstupného na několik prohlídkových okruhů, které by bylo cenově zvýhodněné¹⁵².

¹⁵¹ Informace získány z osobního rozhovoru se správcem objektu panem Pavlem Duchoněm.

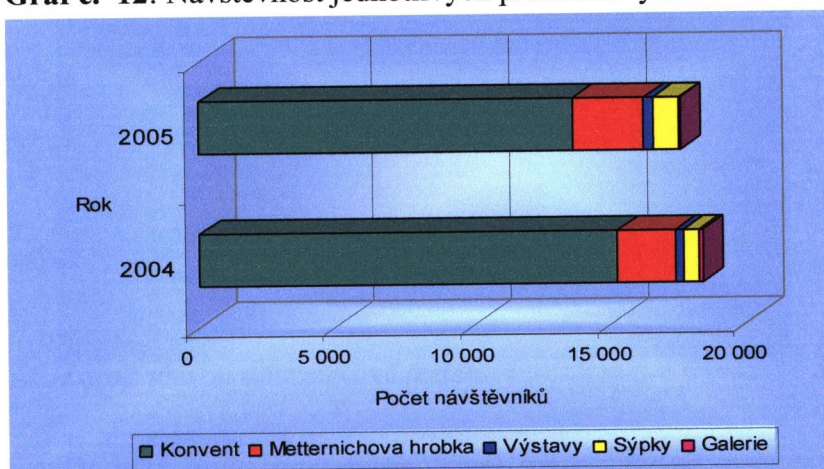
¹⁵² Návrh uveden v kapitole 7.1.1.

Tabulka č. 7: Návštěvnost jednotlivých prohlídkových okruhů

Rok	Konvent	Metternichov a hrobka	Sýpky	Galerie	Výstavy
2004	15 195	2 125	555	138	298
2005	13 579	2 633	948	22	338

Zdroj: vnitřní materiál kláštera

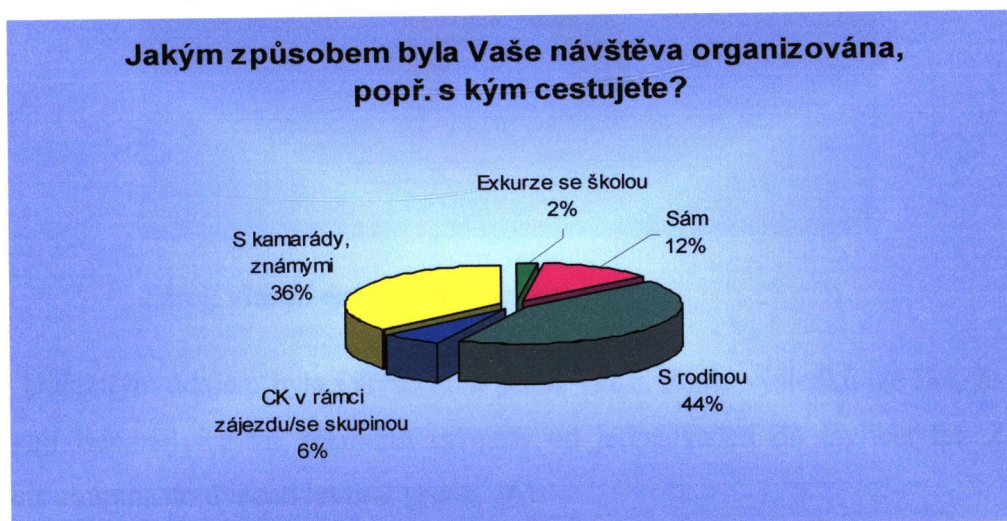
Graf č. 12: Návštěvnost jednotlivých prohlídkových okruhů

Zdroj: vychází z tabulky č. 7

V dotazníku byla zařazena otázka, s kým dotyčný cestuje, popřípadě jak je jeho cesta organizována. Čtyřicet čtyři respondentů odpovědělo, že cestuje s rodinou. 36 % navštívilo klášter s kamarády nebo známými (viz graf č. 13). Jen 6 % navštívilo objekt se skupinou a 12 % respondentů zde byli sami.

Graf č. 13: Způsob organizace návštěvy

Zdroj: vlastní dotazníkové šetření

Otázka v dotazníku se týkala i toho, **kolikrát již** návštěvníci klášter navštívili. Převážná většina návštěvníků zde byla poprvé (viz [graf č. 14](#)). Osmnáct procent dotazovaných pak klášter navštívilo více než dvakrát a třináct procent respondentů klášter navštívilo i více než pětkrát.

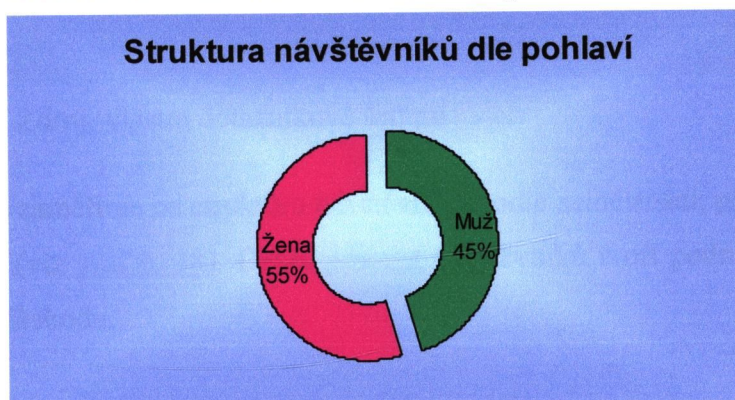
Graf č. 14: Četnosti návštěvy

Zdroj: vlastní dotazníkové šetření

V dotazníku byly umístěny i údaje, které měly upřesnit segmenty návštěvníků kláštera. **Struktura návštěvníků podle pohlaví** ukázala, že klášter navštěvují příslušníci obou ohlaví. Převaha žen nad muži je nepatrná (viz [graf č. 15](#)).

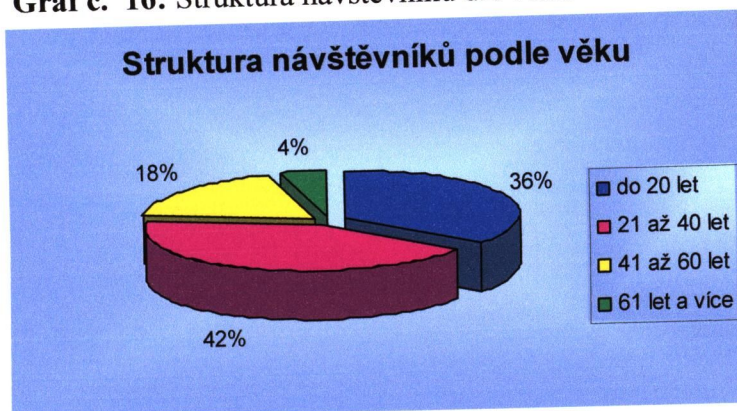
Graf č. 15: Struktura návštěvníků dle pohlaví

Zdroj: vlastní dotazníkové šetření

Důležitým údajem byla i **struktura podle věku**. Podle výsledků lze říci, že klášter navštěvují lidé nejvíce ve věkovém rozmezí od jednadvaceti do čtyřicet let. Za nimi následuje skupina do dvaceti let (viz [graf č. 16](#)).

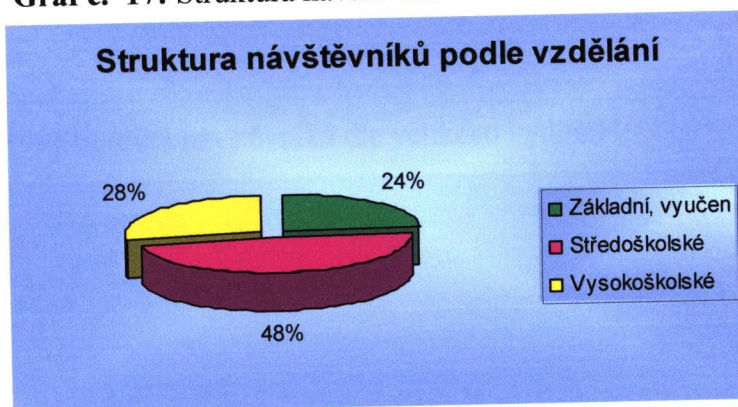
Graf č. 16: Struktura návštěvníků dle věku

Zdroj: vlastní dotazníkové šetření

Z pohledu vzdělání navštěvují klášter převážně středoškolsky vzdělaní lidé (viz [graf č. 17](#)). Návštěvníci se základním a vysokoškolským vzděláním jsou zastoupeni téměř ve stejném poměru.

Graf č. 17: Struktura návštěvníků dle vzdělání

Zdroj: vlastní dotazníkové šetření

Pokud se zaměříme na strukturu návštěvníků podle zaměstnání, převažují studenti a zaměstnaní lidé (viz [graf č. 18](#)). Devět procent návštěvníků tvoří podnikatelé a jen čtyři procenta lidé v důchodu.

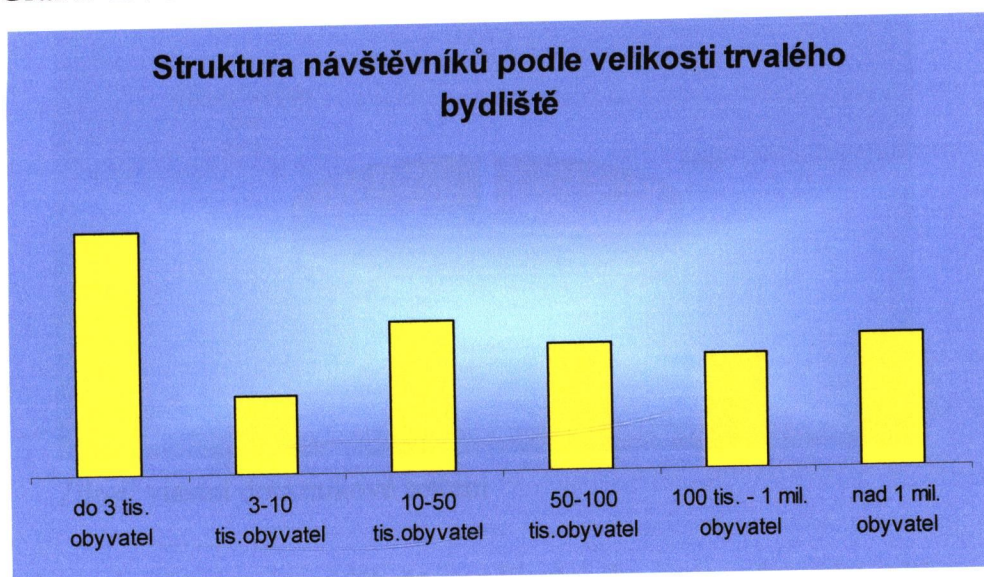
Graf č. 18: Struktura návštěvníků dle zaměstnání

Zdroj: vlastní dotazníkové šetření

Struktura návštěvníků byla zjišťována i z pohledu **trvalého bydliště**. Jednalo se o otázku na velikost sídla a kraje, ze kterého návštěvník pochází. Většina dotazovaných pocházela z malých měst do 3000 obyvatel nebo naopak z velkých měst od deseti do padesáti tisíc obyvatel (viz [graf č. 19](#)).

Graf č. 19: Struktura návštěvníků dle velikosti bydliště

Zdroj: vlastní dotazníkové šetření

Při porovnání zdrojové oblasti jednoznačně vede Plzeňský kraj. Další zdrojovou oblastí je Ústecký kraj a Praha. Větší skupinu tvořili ještě návštěvníci ze Středočeského kraje. Tyto kraje představují sousední regiony pro Plzeňský kraj. Ostatní dva sousední kraje (Karlovarský a Jihočeský) jsou zastoupeny minimálně (viz [graf č. 20](#)).

Graf č. 20: Struktura návštěvníků dle kraje

Zdroj: vlastní dotazníkové šetření

Graf č. 21: Bydliště návštěvníků Plzeňského kraje

Zdroj: vlastní dotazníkové šetření

Pokud návštěvník odpověděl, že je z Plzeňského kraje, odpovídal ještě na otázku zda **bydlí přímo v Plasích nebo v okolí Plas** do 20 km. Čtyřicet jedna procent dotazovaných bydlí v Plasích, třicet jedna procent v okolí Plas (viz [graf č. 21](#)). Zbytek pak bydlí v oblastech nacházejících se ve vzdálenosti nad 20 km od města Plasy.

6.6.1. Profil návštěvníka

Z provedeného dotazníkového šetření lze vyvodit, jak vypadá průměrný návštěvník Kláštera Plasy. Student nebo zaměstnaný, který pochází z Plzeňského kraje a to převážně z vesnice nebo města s méně než 3000 obyvateli. Další návštěvníci jsou převážně z Ústeckého, Středočeského kraje nebo z Prahy. Přijíždí autem a nevyužije žádné ubytovací zařízení v okolí. Pouze čtvrtina návštěvníků využije některé z přílehlých stravovacích zařízení, a to zejména restauraci Rudolf II. Dle věku převažuje segment od mladistvých až po dospělé do čtyřiceti let a jsou to příslušníci obou pohlaví. Jeho nejvyšší dosažené vzdělání je většinou středoškolské.

Návštěvník je v klášteře poprvé a hlavním účelem je prohlídka konventu. Cestuje s rodinou nebo se známými či kamarády. Převážná většina se chystá nebo již navštívili další objekty v okolí, a to zejména zámek Manětín a muzeum v Mariánské Týnici. Úroveň poskytovaných služeb v objektu je hodnocena jako vysoká. Výše ceny vstupného do konventu hodnotí jako vyhovující. Návštěvník postrádá možnost občerstvení, uvítal by delší otevírací dobu a také zlepšení vzhledu objektu. Klient, který do kláštera zavítá, doporučí tuto návštěvu i svým příbuzným a známým a sám má v úmyslu klášter opětovně navštívit.

Informace o Klášteře Plasy získal převážně od svých známých, z tisku a okolí. Je zde také velký počet návštěvníků, kteří se zde jen náhodně zastavili. Alarmující je také malý počet návštěvníků, kteří získali informace přes informační centra nebo internet.

6.7. Propagace

O propagaci památkového objektu se stará správa kláštera a také Národní památkový ústav, územní odborné pracoviště v Plzni.¹⁵³ Propagace se zaměřuje spíše na tisk. Používá se reklama v regionálních nebo celostátních denících a časopisech. Nejdůležitější formou jsou brožury a průvodce, které v maximální míře informují turisty a podněcují je k návštěvě památky. Národní památkový ústav vydává propagační brožurky¹⁵⁴ a další informační materiály, které jsou zaměřeny na propagaci objektu.

K propagaci kláštera vyšla brožura Plasy, unikátní encyklopedie na pokračování, kterou vydalo nakladatelství Fraus¹⁵⁵. V brožuře jsou obsaženy informace o historii,

¹⁵³ Informace byly získány na základě řízeného rozhovoru se správcem objektu, panem Pavlem Duchoněm.

¹⁵⁴ Hrad, zámky a kláštery západních Čech, kraj Karlovarský a Plzeňský, vydal NPÚ v Plzni, Plzeň 2005. Tato brožura má mutaci také v německém jazyce.

¹⁵⁵ Unikátní encyklopedie na pokračování, Památky Plasy, vydalo nakladatelství Fraus, Plzeň 2004.

architektuře a také o zajímavostech v okolí. V brožurě se nacházejí chyby (jméno opata na obrazu apod.), které však i přes upozornění správy kláštera nakladatelství neodstranilo. Správa kláštera ji takto nechtěla poskytovat ve své pokladně. Jelikož je to ale jediná brožura popisující objekt kláštera a jeho interiéry, je v pokladně umístěna.

Jedna z mála brožur nabízející popis kláštera i v jazykových mutacích je brožura Plasy¹⁵⁶. Tato brožura byla vydána nejméně před čtrnácti lety¹⁵⁷, a proto jsou zde informační nedostatky zejména co se týče aktuálního stavu objektu.

Kláster propaguje také Plzeňský kraj ve své brožurě Památky¹⁵⁸. K propagaci kláštera přispívá i město Plasy a mikroregion Dolní Střela, které objekt uvádí ve svých propagačních materiálech.

Kláster Plasy je také zahrnut v propagační brožurě, kterou vydalo CzechTourism¹⁵⁹. Je zde uvedeno 10 tras po církevních památkách v České republice. Východiskem pro hvězdicové výlety po západních Čechách je město Plzeň. Vedle kláštera v Plasích mohou turisté na trase navštívit klášter Kladruby, Teplou, Mariánskou Týnici a Rožmitál pod Třemšínem. CzechTourism také vypracovalo strategii¹⁶⁰, ve které uvádí Klášter Plasy v produktu Západočeské baroko A¹⁶¹. Produkt je prezentován zahraničním touroperátorům prostřednictvím zahraničního zastoupení CzechTourism.

Správa kláštera vydává jednoduché letáčky, na kterých je uvedena mapka, otevírací doba, prohlídkové trasy a bodově co vše může návštěvník v Plasích zhlédnout. Leták obsahuje samozřejmě adresu, telefon, e-mail a internetovou adresu. Letáky jsou vydávány pouze v českém jazyce. Jsou k dispozici u pokladny a v informačních centrech, kam je správa kláštera zasílá. Letáky jsou zasílány i na ostatní památkové objekty v kraji (např. Mariánská Týnice, Manětín).

6.7.1. Internet

V současnosti se k získání a poskytování informací hojně využívá internetová síť. Klášter Plasy má své vlastní internetové stránky¹⁶². Jsou zde uvedeny základní informace o provozu kláštera, jeho historii, kulturních akcích, cenách vstupného a vše je doplněno fotogalerií. Tato internetová stránka má své mutace v anglickém a německém jazyce.

¹⁵⁶ Plasy, vydalo ČTK-Pressfoto Praha, Červený Kostelec.

¹⁵⁷ Není uveden přesný rok vydání, avšak je uvedena cena 3,- Kčs.

¹⁵⁸ Plzeňský kraj Památky, vydal Plzeňský kraj, Plzeň 2005.

¹⁵⁹ Více o CzechTourism na stránkách www.czechtourism.cz.

¹⁶⁰ Strategie propagace České republiky pro období let 2004-2010.

¹⁶¹ Jsou zde zahrnuty objekty Manětín, Rabštejn nad Střelou, Býkov, Mariánská Týnice, Hořovice a další.

¹⁶² <http://cestujme.cz/plasy>

Údaje jsou ve značné míře neměnné, avšak v případě jakékoliv změny jsou stránky aktualizovány.

Chybí zde však návaznost na další objekty a zajímavosti v okolí. Zajímavé by také bylo zavést rubriku ohlasů návštěvníků kláštera, popř. novinové články týkající se objektu. Informace týkající se historie jsou minimální, neškodilo by je rozvést trochu více do hloubky (stavebně-historický vývoj kláštera a významní architekti, kteří se na stavbě podíleli, pověsti apod.). Stejně tak by se zde měli objevit informace a fotografie týkající se bývalých klášterních dvorů, popř. odkazy na ně. Zajímavá by jistě byla i panoramatická videosekvence.¹⁶³

6.7.2. Informační tabule

Na území města Plasy se nachází směrové tabule, které ukazují směr ke klášteru. Jsou umístěny na hlavních křižovatkách ve městě. O klášteře se lze dozvědět také z tabulí umístěných po Naučné stezce Plasy.

Typizované hnědé směrové tabule¹⁶⁴ ke kulturní památce kláštera chybí. Byl vypracován projekt na jejich osazení spolu ve spolupráci s Krajským úřadem Plzeňského kraje a Ředitelstvím silnic a dálnic, avšak tento projekt se i po několika letech stále nezrealizoval¹⁶⁵. Absence těchto tabulí u národní kulturní památky je závažná. Snižuje nejen významnou historickou a kulturní hodnotu kláštera, ale i atraktivitu blízkého okolí. Pokud se problémy ve spolupráci s výše uvedenými subjekty nikterak nezmění, bylo by nasnadě uvažovat o spolupráci s jinými památkami v okrese Plzeň-sever, kterým tyto tabule také chybí. Památky by však na jejich osazení musely čerpat finanční prostředky z vlastního rozpočtu.

Na propagaci objektu se určitou měrou podílí i celkový vzhled objektu. Klášter je již několik let opravován, novou fasádu má však jen nemocniční křídlo. Nejen nedostatek finančních prostředků, ale i blízkost frekventovaného silničního tahu objektů (znečištění spodních vod, narušení statiky, neustálá vlhkost zdiva apod.), komplikují opravy.

6.7.3. Ostatní média

Klášter spolupracuje s regionálními televizemi a rozhlasem, které propagují některé konané akce. Spolupráce probíhá i s regionálními deníky, kde jsou uváděny inzerce na

¹⁶³ Více o návrhu je popsáno v kapitole 7.1.3.

¹⁶⁴ Dopravní značky IS 23, IS 24, tzn. Kulturní cíle.

¹⁶⁵ Vyplývalo z rozhovoru se správcem objektu, Pavlem Duchoněm.

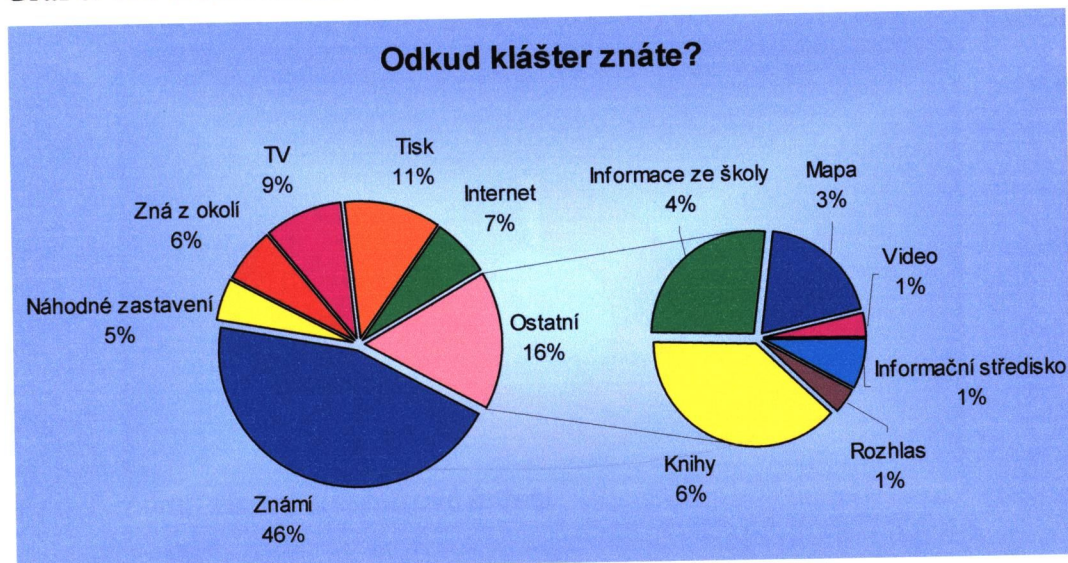
chystané akce. Objekt je využíván i pro natáčení různých televizních pořadů a filmů. V roce 1999 se zde natáčel film *Bídníci*¹⁶⁶.

6.7.4. *Veletrhy*

NPÚ se účastní veletrhů cestovního ruchu, kde propaguje památkové objekty ve své správě. Stejně tak se i město Plasy každoročně účastní veletrhu Regiontour v Brně. Klášter Plasy zaujímá v propagaci města dominantní úlohu neboť většina kulturních akcí má návaznost na objekt, který poskytuje vhodné prostory pro jejich konání.

V dotazníku byla uvedena otázka **odkud se návštěvníci o klášteře dozvěděli**. Nejvíce z dotazovaných mělo informace z okruhu svých známých (viz [graf č. 22](#)). Dalšími prostředky jsou tiskové zprávy a televizní vysílání. Někteří se zde jen náhodně zastavili, popř. se o klášteře dozvěděli z knih, map a ze školy. Naopak nejmenší procento zde zaujímá získání informace o objektu přes internet a informační středisko.

Graf č. 22: Odkud získali informace o klášteře

Zdroj: vlastní dotazníkové šetření

Všem byla také položena otázka, jestli mají v úmyslu se do kláštera někdy v budoucnu **vrátit**. Polovina dotazovaných odpověděla, že pokud bude mít možnost, jistě klášter znovu navštíví (viz [graf č. 23](#)). Pouze šest procent respondentů o opětovné návštěvě kláštera neuvažují.

¹⁶⁶ Francouzský film (*Les Misérables*), kde si hlavní roli zahrál G. Depardieu.

Graf č. 23: Opětovná návštěva kláštera

Zdroj: vlastní dotazníkové šetření

Byla zde položena i otázka, zda by respondenti **doporučili** svým známým či přátelům návštěvu tohoto objektu. Jen tři procenta uvedla, že by spíše nedoporučila (viz [graf č. 24](#)). Většina respondentů tento objekt svým známým a přátelům doporučí, čímž se zaslouží o vyšší a účinnější propagaci kláštera. Ústní reklama je totiž nejúčinnějším prostředkem propagace.

Graf č. 24: Doporučení přátelům a známým

Zdroj: vlastní dotazníkové šetření

6.8. Spolupráce

Partnership představuje vzájemnou spolupráci mezi organizacemi v cestovním ruchu. Spokojenost zákazníků někdy závisí na činnostech jiných organizací, nad kterými objekt nemá kontrolu. Proto je vhodné udržovat se všemi subjekty dobré vztahy, aby bylo zajištěno, že služby budou zákazníkům poskytnuty kvalitně a podle jejich přání.

Spolupráce kláštera probíhá s Národním památkovým ústavem, ú.o. p. v Plzni a týká se zejména finanční oblasti a propagace objektu.¹⁶⁷

Velmi dobrá spolupráce se vyvíjí s městem Plasy, Základní uměleckou školou Plasy, Fotoklubem Plasy, Gymnáziem Plasy a s Městskou knihovnou Plasy. Spolupráce s těmito subjekty probíhá zejména při pořádání kulturních a společenských akcí. Jediné kulturní akce, které si klášter zajišťuje sám je pořádání Netradičních prohlídek. Město Plasy a mikroregion Dolní Střela se velkou měrou zasazují o propagaci kláštera ve svých propagačních letácích a podílí se na financování některých akcí, které se konají v prostorách kláštera.

Velmi dobré vztahy navázala správa kláštera s nadací Hermit. V současnosti však tato nadace již nefunguje. Dobrá spolupráce probíhá i s občanskými sdruženími města a dalšími objekty v okolí (Mariánská Týnice).

6.9. Legislativa a management

Činnost kláštera upravuje zákon č. 219/2000 Sb.¹⁶⁸, který upravuje způsoby a podmínky hospodaření státu s majetkem České republiky. Nejdůležitějším zákonem pro postavení kulturních památek je zákon č. 20/1987 Sb.¹⁶⁹ o státní památkové péči. Péče státu o kulturní památky je vykonávána prostřednictvím státních orgánů a odborné organizace památkové péče. Orgány státní památkové péče jsou Ministerstvo kultury, krajské úřady a obecní úřady obcí s rozšířenou působností. Ministerstvo kultury představuje ústřední orgán státní správy pro kulturní památky, je mu podřízena odborná organizace státní památkové péče, kterou představuje Národní památkový ústav.

Ten vznikl k 1. lednu 2003 a podle § 7 zákona č. 20/1987 Sb. vede Ústřední seznam kulturních památek České republiky. Pro výkon státní památkové péče má k dispozici územní odborná pracoviště. Pro Plzeňský kraj je vyčleněno územní odborné pracoviště v Plzni. Ředitel územního odborného pracoviště je oprávněn jednat jménem ústavu při výkonu veškerých činností pro řádnou péči o nemovitý a movitý majetek, s nímž je ústav příslušný hospodařit, jde-li o majetek, který se nachází na území stanoveného kraje nebo o

¹⁶⁷ Pro kapitolu byly informace získány na základě řízeného rozhovoru se správcem objektu, panem Pavlem Duchoněm, dne 13. 2. 2006.

¹⁶⁸ Zákon č. 219/2000 Sb. o majetku České republiky a jejím vystupování v majetkových vztazích.

¹⁶⁹ Zákon č. 20/1987 Sb. o státní památkové péči ve znění zákona č. 242/1992 Sb., zákona č. 361/1999 Sb., zákona 122/2000 Sb., zákona č. 132/2000 Sb., zákona 146/2001 Sb., zákona 320/2002 Sb.

majetek svěřený do péče příslušnému územnímu pracovišti. Ředitel může toto oprávnění přenést na jemu podřízeného zaměstnance.¹⁷⁰

Klášteř Plasy je národní kulturní památka ve smyslu zákona č. 20/1987 § 4 odst. 1 zapsaná ve státním seznamu nemovitých památek pod registračním číslem 1507. Vlastníkem je Český stát, uživatelem Národní památkový ústav, územní odborné pracoviště v Plzni. Areál byl prohlášen národní kulturní památkou v roce 1995 Ministerstvem kultury České republiky.

Správa klášteřa byla zřícena jako příspěvková organizace k obnově, údržbě a prezentaci kulturního majetku. Všechny činnosti, které má správa klášteřa v úmyslu provést, musí být předem schváleny nadřícenými orgány. V čele správy stojí kastelán, který vede její činnost a hospodaření, zastupuje klášteř navenek a jedná jeho jménem. Je odpovědný NPÚ, ú. o. p. v Plzni. Od roku 2004 je kastelánem pan Pavel Duchoň. Zaměstnáno je zde celkem 13 zaměstnanců a během sezony jsou přijímáni průvodci zejména z řad studentů. Náplní práce zaměstnanců jsou kromě průvodcovských služeb i úklidové, stavební a další práce pro zajištění provozu památkového objektu. Zaměstnance přijímá NPÚ, ú. o. p. v Plzni na základě výběrového řízení.

Organizační struktura památkového objektu Klášteřa Plasy¹⁷¹

➤ Správce

- zámečník a bezpečnostní pracovník
- správce depozitáře a průvodce
- 2 provozáři
- 2 bezpečnostní pracovníci na částečný úvazek
- mistr a provozář
- provozář a zedník
- bezpečnostní pracovník
- provozář a bezpečnostní pracovník
- 2 uklízeči

¹⁷⁰ Čerpáno ze Sdělení Ministerstva kultury ze dne 2. ledna 2003, č. j. 20.294/2002, o vzniku Národního památkového ústavu a jeho statutu.

¹⁷¹ Informace čerpány z: Národní památkový ústav, územní odborné působíště v Plzni, Zpráva o činnosti za rok 2004.

6.10. Ekonomické zajištění

Kláster Plasy patří pod správu Národního památkového ústavu, který je z právního hlediska příspěvkovou organizací, jejímž zřizovatelem je Ministerstvo kultury.¹⁷²

K zajištění své činnosti dostává příspěvek ze státního rozpočtu a část financí si objekt získává vlastní činností (např. tržby ze vstupného, pronájem prostor, komisioní prodej zboží v pokladně, pořádání kulturních akcí). Prostředky přidělené ze státního rozpočtu jsou používány k úhradě provozních nákladů (nákup materiálu, energie, voda apod.) a prezentaci památky pro veřejnost, která představuje odborný výklad průvodce o objektu. Do příjmů si správa kláštera zahrnuje i úroky z bankovního účtu, popř. příjmy z uskutečněného natáčení pořadů a filmů¹⁷³ v objektu.

Dále klášter využívá financí z vládních programů Ministerstva kultury, a to zejména z Programu záchrany architektonického dědictví (PZAD). Z tohoto programu čerpá správa kláštera na obnovu střech v průměru tři miliony korun ročně. Tyto finance však nestačí na celkovou opravu havarijního stavu kláštera po stavební stránce. Získané peněžní prostředky jsou použity jen na nejnnutnější opravy.

Prostředky navíc je možné získat také ze zdrojů Národního památkového ústavu a to v případě, že získá finance od některé památky, která je již provozně soběstačná a vykazuje vysoké zisky ze své činnosti. Část těchto prostředků je odváděna na jednotlivá územní pracoviště a ty pak mají pravomoc finance přerozdělit. Bere se ohled především na nutné opravy jednotlivých objektů, kterým jsou pak potřebné finanční prostředky poskytnuty.

Finanční prostředky lze získat i z fondů Plzeňského kraje a Evropské unie, avšak klášter tuto možnost nevyužívá. Je to dáno chybějícími kvalifikovanými pracovníky, v jejichž pracovní náplni by bylo sledování vypsaných výzev kraje a sestavování projektů na čerpání finančních prostředků.¹⁷⁴

Každoročně je sestavován plán příjmů na nadcházející sezonu. V případě, že správa kláštera tento plán překročí, může peněžní prostředky použít dle vlastního uvážení, např. na nákup movitého majetku.

Objekt získává finanční prostředky ze své hlavní činnosti, tzn. z prohlídek klášterních prostor, a dále z jiné činnosti, kterou představují pořádané kulturní akce, svatební obřady či jiné akce. Další příjmy získává z pronájmu svých prostor, které

¹⁷² Informace byly získány z osobního rozhovoru se zaměstnanci NPÚ v Plzni, s panem Tomášem Petrem dne 27. 2. 2006 a s paní Bartůňkovou dne 6. 3. 2006.

¹⁷³ V roce 1999 se zde natáčel film Bídníci.

¹⁷⁴ Návrh je uveden v kapitole 7.1.7.

schvaluje NPÚ v Plzni. V současné době jsou v pronájmu prostory v konventu a část prostor v klášterním dvoře.

Veškeré získané finanční prostředky však nestačí na celkovou rekonstrukci a obnovu památky, což výrazně brzdí další rozvoj a využití objektu.

V [tabulce č. 9](#) jsou uvedeny příjmy za poslední 3 roky. Částky obsahují jen příjmy z tržeb ze vstupného, z pronájmů a z pořádaných kulturních akcí, tzn. není zde zahrnut příspěvek ze státního rozpočtu.

Tabulka č. 8: Příjmy Kláštera Plasy v Kč

Rok	Příjmy
2003	643. 299
2004	700. 000
2005	882. 000

Zdroj: interní údaje NPÚ, ú. o. p. v Plzni

7. Zhodnocení provozu objektu a návrhy na zlepšení

Kláster Plasy je národní kulturní památka, jejímž vlastníkem je Český stát a uživatelem Národní památkový ústav, odborné územní pracoviště v Plzni. Areál byl prohlášen národní kulturní památkou v roce 1995 Ministerstvem kultury České republiky. Objekt má historický význam pro celou Českou republiku. Láká svou architektonickou hodnotou a unikátním vodním systémem.

Je přístupný jen v sezoně od dubna do října, mimo sezonu je přístupný po předchozí objednávce (pro min. desetičlennou skupinu). Vedle prohlídkových okruhů je objekt využíván při pronajímání prostor pro pořádání kulturních a společenských akcí (semináře, výstavy, rauty, koncerty apod.). V objektu se nachází i další prostory, které nejsou nijak využívány. Je to dáno zejména jejich havarijním stavem a nedostatkem finančních prostředků na jejich opravu. K dalším službám, které klášter poskytuje, patří prodej upomínkových předmětů v pokladně kláštera a konání svatebních obřadů. Návštěvníci při návštěvě prohlídkového okruhu konventu hodnotí výši vstupného jako vyhovující. Výše vstupného tak není překážkou k návštěvě objektu. Pro určité skupiny návštěvníků je stanoveno snížené vstupné, které umožňuje návštěvu co nejširšímu okruhu zájemců. S kvalitou služeb, které jim správa kláštera poskytuje, jsou návštěvníci spokojeni, neboť je hodnotí převážně na vysoké úrovni. Z dotazníkového šetření vyplynulo, že na památkovém objektu postrádají možnost občerstvení, delší otevírací dobu či novou fasádu.

Při porovnání návštěvnosti s ostatními objekty pod správou NPÚ v Plzni je zřejmé, že se klášter řadí mezi objekty s nejnižším počtem návštěvníků (spolu se zámek Manětín a Nebílovy). Z prohlídkových okruhů je nejvíce navštěvovaný konvent. Návštěvnost kláštera se v průběhu let 1998-2005 nijak dramaticky nemění. Počet zahraničních návštěvníků je zanedbatelný i přes to, že je objekt spojen s postavou kancléře Metternicha, osobností významnou v mezinárodním měřítku. Stejně tak je zanedbatelný i počet konaných svatebních obřadů v průběhu roku. Příčinou může být celorepublikové snižování počtu uzavíraných manželství, ale i celkový vzhled objektu.

Problémem stejně jako u většiny památkových objektů jsou omezené finanční prostředky, které jsou nutné nejen na provoz ale i opravu památky. Pro opravu a zlepšení celkového vzhledu památky je třeba velké množství finančních prostředků. Objekt se snaží najít i jiné cesty pro získání financí než pouze příspěvky ze státního rozpočtu. Jednou z možností je pronajímání prostor kláštera pro konání kulturních a společenských akcí.

Spolupráce objektu probíhá s různými organizacemi města Plasy, které pomáhají správě kláštera při pořádání těchto akcí. Další důležitá spolupráce by měla být mezi jednotlivými památkovými objekty v okrese. Klášter nespolupracuje ani s cestovními kanceláři. Tato spolupráce by jistě byla přínosná. Cestovní kanceláře by mohly nabízet Klášter Plasy ve svých poznávacích zájezdech a postarat se tak o větší propagaci kláštera.

Významnou úlohu v propagaci kláštera přebírá i samotné město Plasy a mikroregion Dolní Střela. Město se prezentuje na veletrhu RegionTour v Brně, vydává propagační materiály, které jsou umístěné i v pokladně kláštera a spolupracuje se správou kláštera při pořádání kulturních akcí. O propagaci objektu se stará NPÚ v Plzni (účast na veletrzích cestovního ruchu, vydávání brožurek) i samotná správa kláštera. Správa vydává jednoduché letáčky, které jsou pro ni finančně nenáročné. Památka se prezentuje na internetových stránkách, kde však lze najít jen minimální informace o objektu. Výhodou je jistě jejich jazyková mutace v anglickém a německém jazyce. Památka se zapojila do projektu nakladatelství Fraus, které vydalo brožuru Plasy. Tato brožura je v současnosti jedinou, ve které jsou veškeré informace o objektu, tj. jeho historie, architektura, expozice, zajímavosti v okolí. Nevýhodou je však to, že se v ní i přes upozornění nakladatelství vyskytují chyby. Na přístupových komunikacích k městu Plasy chybí typizované hnědé cedule (IS 23, IS 24 – Kulturní cíle). Absence těchto tabulí u národní kulturní památky je zarážející. Snižuje nejen významnou historickou a kulturní hodnotu kláštera, ale i atraktivitu blízkého okolí.

K obnově, údržbě a prezentaci kulturního majetku byla zřízena správa kláštera jako příspěvková organizace. V čele správy stojí kastelán, který vede její činnost a hospodaření. Vedle zaměstnanců na stálý pracovní poměr jsou v průběhu sezony přijímáni další průvodci na výpomoc.

K zajištění své činnosti objekt dostává příspěvek ze státního rozpočtu a část financí získává vlastní činností (např. tržby ze vstupného, pronájem prostor, komisioní prodej zboží v pokladně, pořádání kulturních akcí). Správa využívá financí i z vládních programů Ministerstva kultury, a to zejména z Programu záchrany architektonického dědictví. Získané finanční prostředky však nestačí na celkovou rekonstrukci a obnovu památky, což výrazně brzdí další rozvoj a využití objektu.

Klášter Plasy má jako kulturně historická atraktivita cestovního ruchu nadregionální význam. Vlastní dotazníkové šetření však prokázalo, že většina návštěvníků pochází z nejbližšího okolí, tj. z Plzeňského kraje. Návštěvníci z jiných krajů se zde objeví jen ojediněle.

Nespornou výhodou účasti objektu na cestovním ruchu je jeho geografická poloha a návaznost na krajské město Plzeň. Dopravní dostupnost kláštera je na velmi dobré úrovni. Klášter je bez potíží dostupný železniční i silniční dopravou. Umístění objektu v bezprostřední blízkosti silnice první třídy má také negativní důsledky, zejména pro stavební práce. Ve městě je málo rozvinutá infrastruktura cestovního ruchu¹⁷⁵. Ubytovací zařízení jsou ve městě nejen z hlediska kvantity ale i kvality nedostatečně zastoupena, což může být také důvodem k jednodenním návštěvám města a jeho atraktivit. Stravovacích zařízení je ve městě více, avšak měla by se zaměřit na zvýšenou úroveň poskytovaných služeb. Služby na kvalitní úrovni poskytují jen některé z nich. Přestože se ve městě nachází společensko-kulturní a sportovní zařízení, nepatří mezi ta, která by mohla přilákat větší počet turistů. Zařízení jsou využívána zejména místními obyvateli. Nevýhodou těchto zařízení je jejich nedostatečná nabídka, vzdálenost od centra a u některých i neudržovaný vzhled. Některá zařízení jsou v provozu jen v letní sezoně nebo je lze navštívit až po předešlé objednávce. Naopak výhodou je jistě přítomnost orientačních a informačních tabulí ve městě. Chybí však komplexnější nabídka sportovního vyžití ve městě pro návštěvníky, např. ve formě letáčků.

Návštěvníci mohou využít služeb informačního střediska v městské knihovně a při Městském úřadu Plasy. Zájemci zde získají informace o kulturním dění ve městě i okolí, tipech na výlety, ubytovacích a stravovacích možnostech v regionu. Tato informační centra však v žádném případě nemohou být srovnávána s klasickými informačními centry. Ačkoliv zaměstnanci těchto institucí jsou velmi ochotní, chybí zde kvalifikovaný pracovník, v jehož náplni práce by bylo nejen podat požadovanou informaci, ale také např. zajistit návštěvníkovi ubytování apod. Problém mohou mít turisté také s umístěním těchto center, neboť poutače na informační centrum chybí. Stávající informační systém města Plasy tvoří rozcestníky, mapa města, značené turistické cesty a internetové stránky s aktuálními informacemi.

¹⁷⁵ Dle M. Páskové, J. Zelenky, Výkladový slovník cestovního ruchu, vydalo Ministerstvo pro místní rozvoj, Praha 2002, str. 120: infrastruktura cestovního ruchu je souhrn organizačně-technických předpokladů pro uspokojování potřeb účastníků cestovního ruchu v dané destinaci.

7.1. Návrhy na zlepšení

7.1.1. Zavedení souhrnné ceny za všechny (popř. některé) prohlídkové okruhy

V současnosti platí návštěvníci za každou požadovanou prohlídkovou trasu samostatnou položku. Pokud chce návštěvník zhlédnout všechny nabízené prohlídkové okruhy není souhrnná suma nikterak zvýhodněna. Souhrnná cena by mohla motivovat návštěvníky ke zhlédnutí všech nabízených okruhů. Současně by se tak zvýšila návštěvnost dalších prohlídkových okruhů. Mezi jednotlivými okruhy by mohla být stanovena pauza, aby si návštěvníci mohli odpočinout, popř. prohlédnout si okolí kláštera. To by jistě přispělo i ke zvýšené pozornosti při dalším výkladu. Cena bývá hlavním faktorem, který ovlivňuje chování zákazníků a slevy proto mohou návštěvníka motivovat.

Návrh výše souhrnné ceny: sleva 15-20 % ze součtu výše vstupného na jednotlivé prohlídkové okruhy.

Výhody: zvýšení návštěvnosti ostatních méně navštěvovaných prohlídkových okruhů, vyšší tržby při stejném počtu návštěvníků, prodloužení návštěvy ve městě.

Nevýhody: potřeba další pracovní síly, náročnost na udržení pozornosti a časová náročnost pro návštěvníky.

7.1.2. Nabídka packagů

Ve svých prostorách pořádá správa kláštera kulturní nebo jiné akce a prohlídky interiérů. Pro zájemce by oba tyto produkty mohly být nabízeny souhrnně jako package¹⁷⁶. Při účasti na některé z akcí by jim byla nabídnuta i prohlídka kláštera za souhrnnou zvýhodněnou cenu.

Návrh výše souhrnné ceny: sleva 20-30 % ze součtu ceny vstupného na prohlídkový okruh konventu a vstupného na kulturní akci.

Výhody: zvýšení návštěvnosti kláštera i jednotlivých kulturních akcí, prodloužení návštěvy ve městě.

Ve městě se nachází Výstavní síň plaské litiny v obnovené bývalé huti. Tuto hut' nechal postavit kancléř Metternich. Návštěvníkům by mohl být nabízen balíček za zvýhodněnou cenu, který by obsahoval vstup do Metternichovy hrobky a do této huti. Návštěvníci by tak dostali ucelený obraz o kancléři a jeho působení v Plasích a existence nově otevřené huti by se více zapsala do všeobecného povědomí návštěvníků Plas.

¹⁷⁶ Dle M. Páskové, J. Zelenky, Výkladový slovník cestovního ruchu, vydalo Ministerstvo pro místní rozvoj 2002, str. 205-206: package je termín používaný pro dvě nebo více služeb rezervovaných nebo zakoupených podle přání zákazníka za jednu cenu, resp. pro předem připravený soubor služeb.

7.1.3. Zlepšení propagace a zvýšení celkové informovanosti

Internetové stránky Kláštera Plasy

Zlepšit jejich vizuální stránku, přidat odkazy na další významná místa v okolí (Železářská huť, Alej vzdechů, Naučná stezka Plasy, možnosti turistiky v okolí-cyklo, vodní, pěší, muzeum Mariánská Týnice, zámek Manětín, hospodářské dvory – Býkov, Kaceřov, přírodní atraktivity – Hromnické jezírko, Odlezelské jezero apod.). Rozvést více popisnou část – stavebně-historický vývoj kláštera, prohlídkové okruhy, významní architekti, pověsti) a odkazy na dopravní spojení. Zavést rubriku ohlasy návštěvníků a rubriku novinové články (např. píší o nás). Dodat lepší fotografie, které účastníkům více přiblíží kulturní dění v klášteře. Zajímavá by jistě byla i panoramatická videosekvence.

Výhody: zvýšení informovanosti návštěvníků internetových stránek, ohlasy návštěvníků by mohly pomoci při rozhodování (např. opětovné pořádání oblíbených kulturních akcí), v porovnání s cenou propagace v podobě tištěných materiálů je finanční náročnost na provoz internetových stránek zanedbatelná.

Rizika a nevýhody: vyšší administrativní náročnost při vkládání aktuálních novinových článků a sledování ohlasů, větší pracovní nasazení odpovědného pracovníka.

Typizované hnědé směrové tabule – kulturní cíl

Nezbytné je usilovat o jejich osazení¹⁷⁷. Pokud i nadále budou trvat problémy s jejich osazením, naskýtá se možnost spolupráce památkových objektů v okrese, které by se na jejich osazení finančně podílely.

Výhody: zvýšení informovanosti projíždějících turistů, zvýšení atraktivity regionu, prohloubení spolupráce s dalšími objekty v oblasti, zajištění jednotné formy grafického značení turistických cílů.

Rizika a nevýhody: potřebný souhlas příslušné správy ředitelství dálnic a silnic k jejich osazení, pro samotný objekt finančně náročné (v řádech tisíců až desetitisíců korun¹⁷⁸).

¹⁷⁷ Postup při osazování uveden v: Metodický pokyn Označování kulturních a turistických cílů na dálnicích a silnicích, vydalo Ministerstvo dopravy ČR 2005.

¹⁷⁸ Dopravním značením a vším co souvisí s výrobou a umístěním těchto značek se zabývá firma DoZnač <http://www.doznac.cz/>.

Brožura Plasy od nakladatelství Fraus

Nakladatelství opětovně upozornit na chyby v prospektu a snažit se o jejich odstranění.

Výhody: návštěvníci, kteří si koupí brožuru, již nebudou dále mateni faktografickými chybami, správa kláštera bude mít při poskytování této brožury ve své pokladně jistotu, že obsahuje pravdivé informace.

Rizika a nevýhody: neochota ke spolupráci zainteresovaných stran, potřeba kompetentní osoby, která by označila chyby a nový návrh brožury opět zkontrolovala, finančně náročné.

7.1.4. Zlepšení vzhledu kláštera a jeho okolí

První dojem z památky ovlivňuje další hodnocení návštěvníků. Každý návštěvník si ho podvědomě vytváří ihned po setkání s kulturním objektem. Má na něj vliv celkový vzhled kláštera, jeho upravenost, personál a mnoho dalších faktorů. Z dotazníkového šetření vyplynulo, že památka udělala na návštěvníky celkem velký dojem. Přesto do návrhů zlepšení uváděli novou fasádu objektu a více vhodných míst pro odpočinek.

Vzhled kláštera lze částečně zlepšit novou **fasádou průčelí**. Finančně méně náročnější by jistě bylo zlepšit vzhled parku před vstupem do objektu, tj. jeho celková revitalizace. Na **revitalizaci parku** by se mohli podílet nejen zaměstnanci objektu, ale i podnikatelské subjekty ve městě. V parku by pak mohly být umístěny lavičky.

Výhody: zvýšení atraktivnosti, možné zvýšení počtu konaných svatebních obřadů, upoutání pozornosti projíždějících turistů (klášter leží u hlavní silnice), zvýšení image města, rozvinutí spolupráce s podnikatelskými subjekty ve městě.

7.1.5. Zlepšení kvality poskytovaných služeb

- Z dotazníkového šetření vyplynulo, že jedna třetina návštěvníků hodnotí úroveň poskytovaných doplňkových služeb jako nízkou. Zlepšení těchto služeb by jistě přispělo k větší spokojenosti návštěvníků. Správa kláštera by se tedy měla zaměřit na poskytování **většího sortimentu suvenýrů**, map, pohlednic apod.
- **Prodloužení otevírací doby se nedoporučuje**, ačkoliv toto návštěvníci uvedli do návrhů na zlepšení objektu. Stejnou otevírací dobu má např. zámek Kozel¹⁷⁹, či

¹⁷⁹ <http://cestujme.cz/kozel/>

klášter Kladruby¹⁸⁰, co jsou památky s vyšší návštěvností¹⁸¹ než má Klášter Plasy. Delší otevírací doba by tak zjevně nepřispěla ke zvýšení návštěvnosti kláštera.

- Mezi dalšími návrhy figurovalo **oživení prohlídek**. Správa kláštera pořádá jednou ročně netradiční prohlídky (tzn. prohlídka vzdušnickového systému apod.) a noční prohlídky. Častější konání takovýchto prohlídek by jistě přilákalo větší počet návštěvníků. Pořádání těchto akcí však záleží na finančních možnostech kláštera.
- Správa kláštera nezjišťuje spokojenost návštěvníka s poskytovanými službami. Jedinou možností je zápis do návštěvní knihy, popř. ústní sdělení průvodci. Bez souladu s přáním návštěvníků nelze efektivně rozvíjet další využití objektu. Řešením by bylo **provedení marketingového výzkumu**, na kterém by se podíleli žáci místních škol, popř. studenti Západočeské univerzity v Plzni. Důsledkem by jistě bylo prohloubení spolupráce s těmito vzdělávacími zařízeními. Na základě zjištěných výsledků by pak správa kláštera mohla poskytovat služby, které by byly v souladu s přáním návštěvníků. Marketingový výzkum by se mohl zaměřit také na segment zahraničních návštěvníků. Tento segment je v návštěvnosti kláštera zastoupen jen ojediněle. Výzkum by jistě pomohl při rozhodování jaké služby tomuto segmentu nabídnout, aby jeho zastoupení v návštěvnosti bylo vyšší než doposud.
- Z marketingového výzkumu bylo zjištěno, že návštěvníci postrádají možnost občerstvení v objektu, přestože se v areálu nachází Zámecká pivnice. Naproti vchodu do kláštera je budova, ve které je tato pivnice umístěna. Vchod a tudíž i označení zařízení je však z druhé strany budovy. Je tedy velmi pravděpodobné, že návštěvníci o existenci tohoto zařízení nevěděli. Řešením by tedy bylo umístit na viditelném místě pro návštěvníky ceduli, která by na existenci tohoto stravovacího zařízení upozorňovala. Provozovateli tohoto zařízení se doporučuje **rozšířit sortiment nabídky** (alespoň v sezoně), tj. zavést nabídku teplých jídel, popř. občerstvení ve formě fast foodu¹⁸².
- Podnikatelské subjekty ve městě se mohou zapojit do projektu **Cyklisté vítáni**¹⁸³. Cílem projektu je zlepšování kvality služeb cestovního ruchu pro specifickou

¹⁸⁰ <http://kladruby.euweb.cz/>

¹⁸¹ viz kapitola 6.6.

¹⁸² Dle M. Páskové, J. Zelenky, Výkladový slovník cestovního ruchu, vydalo Ministerstvo pro místní rozvoj, Praha 2002, str. 86: fast food je typ restaurace podávající rychlé občerstvení. Typický je pro ni úzký sortiment jídel dokončovaných a servírovaných před zraky hostů a doplněný nabídkou nealkoholických nápojů.

¹⁸³ Více o tomto projektu na internetových stránkách: <http://www.cyklistevitani.cz>.

skupinu cyklistů a cykloturistů a zavedení národní **certifikace** těchto služeb pod názvem "Cyklisté vítání". Do projektu se mohou zapojit poskytovatelé ubytovacích a stravovacích služeb, kempy a turistické cíle. Podmínkou získání certifikace je splnění určitých kritérií. Kritéria nejsou vysoká, proto by jistě procedura certifikace nebyla náročná. Pomohlo by to jistě zvýšit atraktivitu regionu pro sportovní vyžití.

7.1.6. Zvýšení a rozvinutí spolupráce

- **S cestovními kancelářemi** specializujícími se na domácí cestovní ruch a na incoming, které by zahrnovaly objekt do svých poznávacích zájezdů. Na incoming se např. orientuje cestovní kancelář Martin Tour Praha¹⁸⁴, která pořádá výlety za památkami po České republice. Výlety po památkách zajišťuje i cestovní a dopravní agentura EuroAtour¹⁸⁵, která se zaměřuje na zahraniční i domácí klientelu a cestovní kancelář Mayer a Crocus¹⁸⁶ specializující se na poznávací zájezdy. Vedle zvýšené propagace by mezi další výhody patřilo zvýšení počtu zahraničních návštěvníků, popř. prodloužení sezony.
- Prohloubení spolupráce s **ostatními kulturně-historickými objekty v oblasti a městem Plasy**. Spolupráce by neměla spočívat jen v umístění propagačních letáků do pokladen jako dosud. Objekty by měly více spolupracovat při pořádání kulturních akcí na regionálním významu apod. Aktivity města i správy objektu by se i nadále měly doplňovat a prohlubovat, směřovat jedním směrem, např. zaměřit se na dobu Metternicha a zapsat město a jeho památky do povědomí návštěvníků jako destinaci s bohatým kulturním životem spojeným s pořádáním divadelních představení, tanečních vystoupení, koncertů, konferencí a významných událostí. To by se samozřejmě neobešlo bez podpory místních obyvatel a podnikatelských subjektů. Nutností by bezesporu bylo zavedení společného loga, které by bylo součástí stávajících propagačních materiálů.
- Se **vzdělávacími instituty**, které by mohly prostory kláštera využít k pořádání konferencí, seminářů a přednášek. Kongresový cestovní ruch však má vysoké nároky na poskytované kongresové služby (související s jednáním, s pobytem a

¹⁸⁴ <http://www.martintour.cz>

¹⁸⁵ <http://www.euroatour.cz/>

¹⁸⁶ <http://www.poznavaci-zajezdy.cz/>

ostatní služby). Pořádání takovýchto akcí by vyžadovalo zlepšit infrastrukturu cestovního ruchu ve městě.

- Vytvořit spolupráci s **agenturou**, která by zajišťovala pronájmy volných prostor. V současnosti jsou poskytovány jen případným zájemcům, správa kláštera nevyvíjí soustavnou činnost na jejich vyhledávání.

7.1.7. Vytvoření pracovního místa na pozici projektový manager

Na provoz a opravu objektu lze získat finanční prostředky z fondů Plzeňského kraje a Evropské unie. Kvalifikovaný pracovník by sledoval nově vypsané výzvy kraje a sestavoval by ve spolupráci se správami objektů projekty na čerpání financí z těchto zdrojů. Pracovníka by zaměstnával NPÚ v Plzni a v jeho kompetenci by byly všechny objekty pod jeho správou.

7.1.8. Zlepšení infrastruktury cestovního ruchu

- Zkvalitnit stav stávajících **cyklotras**, přehodnotit vedení těchto tras po silnici I. třídy, vybudovat odpočívadla. Opravit tabule umístěné po **Naučné stezce Plasy** a dbát na jejich neustálou kontrolu a údržbu. Výsledkem jistě bude další rozvoj ekoturismu pro něhož jsou typické ekoturistické aktivity jako je pěší turistika, fotografování, cykloturistika, pozorování ptactva apod.¹⁸⁷
- Zlepšení kvality nabízených služeb **stravovacích zařízení** a rozšíření jejich sortimentu. Snažit se o certifikaci některých těchto zařízení¹⁸⁸.
- Vybudování **informačního střediska** se sezonní působností. Stávající informační centra v městské knihovně a při městském úřadu jsou pro další rozvoj cestovního ruchu v oblasti nevhodná. Zejména co se týče otevíracích dob a omezených možnostech při poskytování služeb. Ve středisku by mohla být zřízena také **půjčovna kol a sportovních potřeb**.
- Vybudování kvalitního **ubytování** ve městě.
- Rozšířit možnosti sportovního vyžití např. vybudováním minigolfu v areálu Velké louky, zřízení půjčovny kol, lodí. Vytvořit komplexní nabídku možností sportovního vyžití ve městě a jeho okolí, např. vytvořením informačního letáku.

¹⁸⁷ Viz pozn. č. 182, str. 75.

¹⁸⁸ Viz kapitola 7.1.5.

7.1.9. **Snaha o zapojení kláštera do projektu Hradní stezky (Burgenstrasse)**

Burgenstrasse patří k nejstarším turistickým produktům v Německu. V současnosti tato stezka spojuje na tisíci kilometrech hrady, zámky a kláštery od německého Mannheimu až do Prahy. Na české straně se do projektu zařadilo 13 hradů a zámků a jeden klášter¹⁸⁹. Zapojením do projektu by klášter získal jméno významné památky mezinárodního významu. Jistě by to přispělo i ke zvýšení počtu zahraničních návštěvníků.

7.1.10. **Vytvoření produktu Barokní perly**

Produktem cestovního ruchu rozumíme komplex vnitřně provázaných seriózně fungujících základních a doplňkových služeb pro turisty zaměřený na určitý okruh turistické nabídky dané oblasti.

Dvě možné podoby produktu:

- Slevová karta, která by obsahovala cenově zvýhodněné vstupy do kulturně-historických objektů v okrese a slevy na vybrané služby ubytovacích, stravovacích a doplňkových zařízení. Kartu s omezenou platností by si mohli návštěvníci zakoupit v informačních centrech a cenově zvýhodněné služby by mohli čerpat během víkendu stráveného v oblasti, popř. týdne. Po předložení této karty návštěvníci obdrží slevu ve výši, která byla sjednána. Vedle této karty by turistům byl poskytnut seznam všech poskytovatelů služeb cestovního ruchu, kde mohou čerpat slevy.
- Trhací bloček, který by obsahoval seznam všech poskytovatelů služeb cestovního ruchu a výši slevy, kterou mohou čerpat. Jednotlivé listy by pak obsahovaly názvy kulturně-historických objektů a výši slevy z ceny vstupného.

Návrh kulturně-historických objektů:

- Klášter Plasy, zámek Manětín, Muzeum a galerie severního Plzeňska Mariánská Týnice, zámek Kaceřov, zámek Rabštejn nad Střelou, Muzeum zemědělských strojů v Býkově, Muzeum Dr. Eduarda Beneše v Kožlanech.

¹⁸⁹ <http://www.parkhotel-sokolov.cz/cesky/district.php?sp=burgenstrasse> - Chebský hrad, Zámek Kynžvart, Hrad a zámek Bečov, Hrad Loket, Klášter Teplá, Vodní hrad Švihov, Zámek Nebílovy, Zámek Kozel, Zámek Hořovice, Hrady Žebrák a Točnick, Hrad Karlštejn, Hrad Křivoklát a Pražský hrad.

Návrh ubytovacích a stravovacích zařízení:

- Priváty v Plasích, hotely v Kralovicích, Býkov, kempy. Restaurace Rudolf II., na Býkově, v zámku Manětín, pizzerie Na Barrandově, cukrárny v Kralovicích a Manětíně.

Návrh kulturních, sportovních a ostatních zařízení:

- Aeroklub Plasy, jízdárna v Pláních u Plas, kino Střela (popř. kino v Kralovicích, Kaznějově), půjčovny kol, lodí, zařízení poskytující komunální služby (Plasy, Kralovice, Manětín).

Návrh slev:

- sleva 40 % ze vstupného do vybraných kulturně-historických objektů,
- sleva 15-20 % ze služeb čerpaných v ubytovacích a stravovacích zařízení,
- sleva 5-10 % ze služeb poskytnutých ostatními zařízeními.

Návrh ceny slevové karty, popř. trhacího bločku:

- platnost 3 dny (72 hodin) 99,-Kč,
- platnost 7 dní (168 hodin) 160,- Kč.

Návrh financování rozdílu z cen vstupného do kulturně- historických objektů:

- Města a obce by se podílely na rozdílu v cenách vstupného do objektů, popř. jen z části. V tomto případě by produkt měl podobu trhacího bločku. V případě poskytnutí cenově zvýhodněné služby si správa objektu ponechá útržek z bločku, který bude sloužit ke kontrole při proplacení částky městem či obcí.
- Objekty by si tuto částku hradily samy ze svých vlastních zdrojů, tzn. nedostanou žádnou částku z rozpočtu města. V tom případě by produkt mohl mít podobu slevové karty. Sleva ze vstupného by byla poskytnuta při jejím předložení.

Rozdíl v cenách u ubytovacích, stravovacích a doplňkových zařízení by si hradili sami poskytovatelé těchto služeb. Slevy z ceny za poskytnuté služby by jistě byly menšího rozsahu než kdyby tyto prostředky použili na propagaci svého zařízení.

Podmínkou realizace takového produktu by byla úzká spolupráce mezi městy a obcemi v oblasti¹⁹⁰ a určení kompetentního subjektu (město, sdružení měst), který by tento produkt zastřešoval. Určený subjekt by financoval výrobu a distribuci produktu.

¹⁹⁰ Město Plasy je již členem mikroregionu Dolní Střela, ostatní města v okrese jsou také sdružena v mikroregionech (Kralovicko, Manětínsko-nečtinský – mapa těchto mikroregionů je na internetových stránkách <http://www.risy.cz/>).

Produkt by byl nabízen v informačních centrech v Plasích, Plzni a v Kralovicích i v ostatních zařízeních poskytujících služby cestovního ruchu.

Výhody:

- přilákání návštěvníků a prodloužení délky jejich pobytu v oblasti, zapojení poskytovatelů služeb cestovního ruchu do rozvoje cestovního ruchu v regionu, zvýšení kvality nabízených služeb, propagace regionu se všemi jeho atraktivitami jako celek, všechny objekty leží v blízkosti a proto nevyžadují velké nároky na návštěvníky,
- pro Klášter Plasy - vyšší propagace objektu, zvýšení návštěvnosti, v případě dotování rozdílu z ceny městem Plasy i vyšší tržby, vyšší spolupráce s ostatními podnikatelskými subjekty v oblasti, prohloubení spolupráce s ostatními památkovými objekty a městem Plasy,
- pro ostatní subjekty – zvýšení propagace, zvýšení vytíženosti kapacit, zvýšení tržeb, zvýšení návštěvnosti, prohloubení spolupráce mezi subjekty navzájem, zvýšení kvality nabízených služeb.

Rizika a nevýhody:

- riziko nezaplacení rozdílu cenově zvýhodněného vstupného do objektu, vyšší náročnost na administrativu, negativní dopad na celý produkt v případě, že jeden či více subjektů poskytnou nekvalitní služby, nedostatečná informovanost všech zainteresovaných subjektů.

7.1.11. Možnosti využití nevyužívaných prostor v areálu kláštera

Tyto prostory jsou po stavební stránce v havarijním stavu. Finanční prostředky na jejich opravu jsou však nedostačující. Objekty nemohou být tedy využívány do té doby, než se opraví. Jediná možná šance je najít investora, který by se zasloužil o jejich opravení a následné využívání.

Klášterní dvůr

Prostory lze využít pro ustájení koní (vytvořit zde např. pobočku jezdeckého klubu v Pláních u Plas). Místo placení pronájmu by se uživatel zavázal starat o údržbu objektu. Návštěvníci by pak mohli spojit návštěvu kláštera s vyjížděkami na koních, více by se jim přiblížila atmosféra života v klášteře v minulosti. Výsledkem by pak byl intenzivnější zážitek z návštěvy města.

Výhody: přilákání návštěvníků do města, rozvoj ekoturismu, údržba a oprava chátrajících prostor.

Rizika a nevýhody: nevýhodné smluvní podmínky pro investory (pronájem prostor na určitou dobu), riziko poškození objektu, omezení stavebních prací vyplývající z příslušných zákonů.

Prelatura

Vhodná na vybudování zámeckého ubytování. Je nutné vypracovat projekt na investiční záměr.

8. MOŽNOSTI FINANCOVÁNÍ

8.1. Společný regionální operační program (SROP)

Financuje projekty, které přispívají k rozvoji cestovního ruchu (oprava a rekonstrukce kulturní památky, výstavba či obnova ubytovacích a stravovacích kapacit).¹⁹¹ SROP podporuje především aktivity, jejichž realizace spadá do působnosti obcí nebo krajů. Určitou výjimku tvoří jeho čtvrtá priorita, 4.2 Rozvoj cestovního ruchu, kde jsou podporovány i aktivity, které mají horizontální či nadregionální charakter. Veškeré dotace ze strukturálních fondů (mimo drobné výjimky) jsou propláceny zpětně, až po ukončení realizace projektu. Je tedy nutné si zajistit finanční krytí z jiných zdrojů.

Podopatření 4.2.1 Podpora nadregionální infrastruktury CR

Podopatření je zaměřeno na podporu omezeného počtu projektů cestovního ruchu nadregionálního významu.¹⁹² Minimální velikost projektů, pokud jde o celkové uznatelné náklady, musí přesáhnout 3 miliony €. Jsou podporovány investiční projekty, zaměřené na rozvoj infrastruktury potřebné pro cestovní ruch, zejména pokud jde např. o produkty kongresové, lázeňské, kulturní, církevní turistiky a ekoturistiky, revitalizaci kulturních, technických a průmyslových památek a kulturního dědictví, výstavba či obnova vybavenosti v oblasti sportu, rekreace a lázeňství, obnova a rozvoj turistických stezek, infrastruktury rekreační plavby a cyklostezek včetně doplňkových zařízení.

Podopatření 4.2.2 Podpora regionální a místní infrastruktury cestovního ruchu

Podopatření je zaměřeno na podporu ucelenějších projektů regionálního či místního významu, zaměřených na rozvoj infrastruktury pro cestovní ruch v obcích a regionech.¹⁹³ Celkové uznatelné náklady jednotlivých podporovaných projektů nesmí překročit tři miliony eur. Podporovány jsou individuální projekty připravené veřejnými subjekty na místní či regionální úrovni (projekty obcí, svazků obcí, krajů) a nestátními neziskovými organizacemi. Dále jsou podporovány i projekty malých a středních podnikatelů, podnikajících v odvětví cestovního ruchu.

¹⁹¹ <http://www.strukturalni-fondy.cz/index.php?show=000007&stranka=dot&dot=143>

¹⁹² <http://www.kr-plzensky.cz/article.asp?itm=13048>

¹⁹³ <http://www.kr-plzensky.cz/article.asp?itm=12148>

8.2. Finanční mechanismus Evropského hospodářského prostoru a Norska

Na základě uvedených mechanismů se státy EHP a Norsko zavazují přispívat ekonomicky slabším zemím v EHP¹⁹⁴. Prostřednictvím mechanismu přispívají státy ESVO¹⁹⁵ v letech 2004-2009 zemím přistupujícím do EHP na projekty v rozšířeném vnitřním trhu. Norsko navíc přispívá i pomocí bilaterálního tzv. zvláštního norského finančního nástroje¹⁹⁶.

Priorita 1 - Uchování evropského kulturního dědictví

- 1.1 Ochrana a obnova nemovitého kulturního dědictví
- 1.2. Zlepšení péče a ochrana movitého kulturního dědictví
- 1.3 Obnova historických městských území a historických území v regionech
- 1.4. Obnova historického a kulturního dědictví v regionech
- 1.5 Odstraňování starých ekologických zátěží na pozemcích menšího rozsahu ve městech a obcích (brownfield).

Tento fond se zaměřuje na investiční a rozvojové projekty ve schválených prioritních oblastech. Výhodou tohoto mechanismu je jednodušší implementační struktura než např. u čerpání podpory ze strukturálních fondů. Spolufinancování se vyžaduje v minimální výši 15 %. Finance z mechanismů lze žádat i na akce, které jsou již financovány např. z Programu záchrany architektonického dědictví.

8.3. Programy Ministerstva kultury ČR

Program záchrany architektonického dědictví

Je jím podporována obnova kulturních památek tvořících nejcennější součást architektonického dědictví, jako jsou hrady, zámky, kláštery, historické zahrady, kostely a podobně.¹⁹⁷ Zamýšlené práce přitom musejí směřovat k záchraně kulturní památky nebo záchraně těch jejích částí, které tvoří podstatu kulturní památky. Celková částka příspěvku na obnovu památek v rámci Programu se stanoví každoročně na základě zprávy ministra kultury pro vládu a na základě možností státního rozpočtu.

¹⁹⁴ V souladu s usnesením vlády ČR č. 1011 z 13. října 2003 byla podepsána Dohoda o účasti České republiky v Evropském hospodářském prostoru. Informace čerpány z internetových stránek http://www.mfcr.cz/cps/rde/xchg/mfcr/hs.xml/fm_norska.html.

¹⁹⁵ Islandská republika, Lichtenštejnské knížectví a Norské království.

¹⁹⁶ Norsk finansieringsordning

¹⁹⁷ <http://www.mkcr.cz/article.php?id=903>

Program péče o vesnické památkové rezervace, vesnické památkové zóny a krajinné památkové zóny

Zaměřuje se na podporu obnovy a zachování kulturních památek, zejména památek lidové architektury, jako jsou například zemědělské usedlosti, chalupy, kapličky a boží muka, které se nacházejí v památkově chráněných územích.¹⁹⁸

Program restaurování movitých kulturních památek

Z tohoto programu jsou poskytovány finanční příspěvky na náklady spojené s obnovou (restaurováním) movitých kulturních památek, zejména takových, které jsou významnými díly výtvarných umění nebo uměleckořemeslnými pracemi a jsou umístěny v budovách zpřístupněných veřejnosti pro kulturní, výchovně-vzdělávací nebo náboženské účely.¹⁹⁹ Poskytnutí příspěvku je podmíněno finanční spoluúčastí vlastníka movité památky, popř. jejího uživatele nebo organizace, která vykonává k památce právo hospodaření. Celková částka výdajů pro Program ze státního rozpočtu na příslušný rok se stanoví na základě zprávy každoročně předkládané ministrem kultury ministru financí a na základě možností státního rozpočtu.

8.4. Programy kraje a spoluúčast města

Prostřednictvím kraje může kulturně historický objekt obdržet finanční podporu v podobě tzv. grantů. Ty jsou vyhlašovány každoročně zastupitelstvem krajského úřadu. Aktuální programy Plzeňského kraje lze najít na jeho internetových stránkách²⁰⁰.

Město může poskytnout ze svého rozpočtu příspěvek na opravy objektu, popř. se finančně podílet na konání kulturních akcí.

¹⁹⁸ <http://www.mkcr.cz/article.php?id=904>

¹⁹⁹ <http://www.mkcr.cz/article.php?id=905>

²⁰⁰ <http://www.plzensky-kraj.cz>

9. Závěr

Diplomová práce se věnovala Klášteru Plasy, který se nachází v bývalém okrese Plzeň-sever. Cílem práce bylo zhodnotit postavení objektu v cestovním ruchu a analýza možností jeho dalšího využití. V úvodu byly stanoveny cíle a metody jak těchto cílů dosáhnout. V dalších kapitolách pak autorka krátce charakterizovala oblast, ve které se tento objekt nachází a podrobila analýze město Plasy. Zaměřila se na jeho lokalizační a realizační podmínky rozhodující pro rozvoj cestovního ruchu. Město Plasy je členem a současně i centrem mikroregionu Dolní Střela. Jedním z výsledků tohoto sdružení jsou i čtyři místní cyklotrasy. Pro turisty byla ve městě obnovena i Naučná stezka Plasy. Nejdůležitější kapitola se pak věnovala samotnému klášteru. Analýze byl podroben jeho provoz, využití, ekonomické zajištění, skladba návštěvnosti a úroveň poskytovaných služeb. Kapitola se věnovala i produktům, které klášter svým návštěvníkům nabízí a formám propagace a spolupráce s ostatními subjekty. Na základě této analýzy pak byly zpracovány návrhy na zlepšení a uvedeny možnosti jejich financování.

Klášter Plasy je národní kulturní památka, která láká svou architektonickou hodnotou a unikátním vodním systémem. Vedle několika prohlídkových okruhů je objekt využíván při konání kulturních a společenských akcí a svatebních obřadů. V objektu se nachází i další prostory, které nejsou nijak využívány. Je to dáno zejména jejich havarijním stavem a nedostatkem finančních prostředků na jejich opravu. Výši vstupného jednotlivých prohlídkových okruhů schvaluje ředitel NPÚ, ú. o. p. v Plzni a pro určité skupiny návštěvníků je stanoveno snížené vstupné, což umožňuje návštěvu co nejširšímu okruhu zájemců. Návštěvníci kláštera jsou s kvalitou poskytovaných služeb spokojeni. Při porovnání návštěvnosti s ostatními objekty pod správou NPÚ v Plzni je zřejmé, že se klášter řadí mezi objekty s nejnižším počtem návštěvníků. Z prohlídkových okruhů je nejvíce navštěvovaným konvent. Počet zahraničních návštěvníků je zanedbatelný i přes to, že je objekt spojen s postavou kancléře Metternicha-osobností významnou v mezinárodním měřítku.

Správa spolupracuje s městem Plasy a různými organizacemi ve městě. Snaha je i o spolupráci mezi jednotlivými památkovými objekty v okrese. Propagaci zajišťuje NPÚ v Plzni, správa kláštera, město Plasy a mikroregion Dolní Střela a to formou jednoduchých letáčků, internetových stránek a účastí na veletrzích cestovního ruchu. K zajištění své činnosti objekt dostává příspěvek ze státního rozpočtu a část financí získává vlastní činností (např. tržby ze vstupného, pronájemy prostor, komisní prodej zboží v pokladně,

pořádání kulturních akcí). Správa využívá financí i z vládních programů Ministerstva kultury, a to zejména z Programu záchrany architektonického dědictví. Finanční prostředky lze získat i z fondů Plzeňského kraje a Evropské unie, avšak klášter tuto možnost nevyužívá, neboť chybí pracovník, v jehož pracovní náplni by bylo sledování vypsaných výzev kraje a sestavování projektů na čerpání finančních prostředků. Získané finanční prostředky nestačí na celkovou rekonstrukci a obnovu památky, což výrazně brzdí další rozvoj a využití objektu.

Převážná většina návštěvníků pochází z Plzeňského kraje, návštěvníci z jiných krajů se zde objeví jen ojediněle. Dopravní dostupnost kláštera je na velmi dobré úrovni, je bez potíží dostupný železniční i silniční dopravou. Ve městě je však nedostatečně rozvinutá infrastruktura cestovního ruchu. Ubytovací zařízení jsou ve městě nejen z hlediska kvantity ale i kvality nedostatečně zastoupena, což je také zřejmě důvodem k jednodenním návštěvám města a jeho atraktivit. Stravovací zařízení jsou ve městě zastoupena ve větší míře, avšak měla by se zaměřit na zvýšenou úroveň poskytovaných služeb. Služby na kvalitní úrovni poskytují jen některé z nich. Přestože společensko-kulturní a sportovní zařízení jsou ve městě zastoupena, nepatří mezi ta, která by mohla přilákat do města větší počet turistů. Lákadlem pro turisty je bezesporu místní letiště, kde se pořádají vyhlídkové lety. Ve městě však chybí komplexnější nabídka sportovního vyžití pro návštěvníky, propagovaná např. ve formě letáček. Stávající informační systém je na poměrně dobré úrovni (mapa města, značené turistické cesty, rozcestníky, internetové stránky). Návštěvníci mohou využít i služeb informačního střediska v městské knihovně a při Městském úřadu Plasy. Tato střediska však nemohou být srovnávána s klasickými informačními centry neboť jejich nabídka je velmi omezena. Turista má možnost si zde zakoupit brožury a mapky, dostane požadovanou informaci, avšak v náplni pracovníků již není zajistit mu např. ubytování. Problémem je také jejich otevírací doba a chybějící značení.

Na základě těchto zjištění pak byly doporučeny návrhy na zlepšení. Správa kláštera by se měla zaměřit na vyšší propagaci a spolupráci se subjekty podnikajícími v oblasti cestovního ruchu. Zejména s cestovními kancelářemi, které se orientují na domácí cestovní ruch a incoming. Tím by se jistě zvýšil i počet zahraničních turistů. Spolupráce města a objektu by měla směřovat jedním směrem, např. propagovat město a jeho památky jako oblast s bohatým kulturním životem spojený s pořádáním divadelních představení, tanečních vystoupení, koncertů, konferencí a významných událostí, tzn. zaměřit se na dobu kancléře Metternicha. Nutností by bylo zapojení místních obyvatel a podnikatelů a

vytvoření společného loga, které by bylo součástí stávajících propagačních materiálů. Ke zvýšenému počtu konaných konferencí a seminářů by jistě přispěla spolupráce se vzdělávacími instituty.

Internetové stránky kláštera by měly obsahovat více informací. Jde zejména o popisnou část – historie, prohlídkové okruhy, významní architekti. Uvedeny by mohly být rubriky ohlasy návštěvníků a novinové články, odkazy na dopravní spojení. Zajímavá by jistě byla i panoramatická videosekvence a více fotografií. K větší propagaci a informovanosti projíždějících turistů by přispělo také osazení hnědých typizovaných směrových tabulí IS24 a IS23 – Kulturní cíl. Ke zvýšení návštěvnosti by také pomohlo zavedení souhrnné ceny za všechny prohlídkové okruhy, popř. nabídka packagů, např. při konání kulturních akcí nabídnout i prohlídku kláštera za souhrnnou cenu. Projíždějící turisty by mohla přilákat i nová fasáda průčelí, či pěkně upravený park.

Navrženo bylo i zlepšení kvality poskytovaných služeb, zejména rozšíření nabídky sortimentů v pokladně kláštera a častější konání oživených prohlídek. Provedení marketingového výzkumu by umožnilo zjistit přání a potřeby návštěvníků, zejména zahraničních turistů, kteří jsou mezi návštěvníky zastoupeni jen ojediněle. Výzkum by pomohl při rozhodování jaké služby tomuto segmentu nabídnout, aby jeho zastoupení v návštěvnosti bylo vyšší než doposud. Pro větší uspokojení přání a potřeb návštěvníků se doporučuje umístit na viditelném místě informační ceduli o existenci stravovacího zařízení Zámecká pivnice, které se nachází v areálu kláštera. Doporučuje se také rozšířit sortiment nabídky tohoto zařízení. Pro zvýšení kvality podnikatelských subjektů ve městě pro cyklisty se doporučuje jejich zapojení do projektu Cyklisté vítáni. Projekt by pomohl zvýšit atraktivitu regionu pro sportovní vyžití. Pro lepší využití prostor určených k pronájmu se doporučuje navázat kontakt s agenturou, která by zajišťovala jejich pronájmy. Pro získávání finančních prostředků z fondů Evropské unie a Plzeňského kraje by přispělo vytvoření pracovního místa na pozici projektový manager. Tento pracovník by měl v kompetenci všechny objekty pod správou NPÚ v Plzni. Ke zlepšení infrastruktury cestovního ruchu pro turisty by přispělo vybudování kvalitního ubytování, nové informační středisko se sezonní působností s půjčovnou kol a sportovních potřeb, zkvalitnění služeb stravovacích zařízení a rozšíření jejich sortimentu a oprava a přehodnocení vedení stávajících cyklotras. Pro větší možnosti sportovního vyžití ve městě se doporučuje vybudování minigolfu v areálu Velké louky a vytvoření komplexnější nabídky sportovního vyžití např. ve formě letáku.

Kláster by se mohl zapojit i do německého projektu Hradní stezky-Burgenstrasse, což by vedlo k jeho větší propagaci a zvýšené návštěvnosti ze strany zahraničních turistů. Pro ucelenější pohled na oblast severního Plzeňska by se pro návštěvníky mohl vytvořit produkt Barokní perly. Ten by měl podobu slevové karty či trhačského bločku. Nabízel by cenově zvýhodněné vstupy do kulturně-historických objektů v okrese a slevy na vybrané služby ubytovacích, stravovacích a doplňkových zařízení. Karta (bloček) by měla omezenou platnost (3 a 7 dní) a turisté by si ji mohli zakoupit v informačních centrech a dalších zařízeních poskytující služby cestovního ruchu. Podmínkou realizace takového produktu by bylo vytvoření sdružení měst a obcí v oblasti, které by bylo zastřešujícím subjektem produktu a financovalo by výrobu a distribuci produktu. Pro nevyužívané prostory v areálu kláštera se nabízí otázka najít vhodného investora, který by se zasloužil o jejich opravení a následné vhodné využívání.

V minulosti se Klášter Plasy podílel velkou měrou na historickém vývoji západních Čech. V současnosti se bezesporu podílí nemalou měrou na rozvoji cestovního ruchu v oblasti. Jeho pozice v cestovním ruchu však zatím dosahuje pouze regionálního významu. Nejen správa kláštera, město Plasy, ale i samotní podnikatelé podnikající v cestovním ruchu by se měli snažit o to, aby klášter dosáhl významné pozice v národním a mezinárodním měřítku. Jak již bylo řečeno v úvodu, památky jsou našim mořem či velehorami a Klášter Plasy má potenciál zařadit se mezi nejvýznamnější turistické cíle cestovního ruchu v České republice.

Diplomová práce bude dána k dispozici správě kláštera, starostovi města Plasy a NPÚ v Plzni.

Summary

My dissertation work “The closter of Plasy as a culture-historical attractivity in tourism” concerns with the importance, possible contribution and use of the closter in tourism.

The introductory chapters describe the Plzeň region and the town Plasy, its history and presents. The following chapters characterize lokalization and realization conditions which radically influence development of tourism in the locality. The main chapter is devoted to the the closter and describes its operation, utilization, visit rate, promotion and cooperation.

The main content of the diploma dissertation was to find out the particular proposals of how to improve the current state of the closter and the area. These proposals arise from realization and location presumptions and from statements gained by the implemented marketing research. The proposals are about to deal with growth of local tourism and increasing of the area attraction for all the visitors.

Seznam použité literatury

Knižní tituly:

1. BAUM W.: Císař Zikmund: Kostnice, Hus a války proti Turkům, Praha 1996
2. BĚLOHLÁVEK, M.: Dějiny Plzně I. Od počátků do roku 1788, Plzeň 1965
3. BĚLOHLÁVEK, M.: Hrady, zámky a tvrze v Čechách, na Moravě a ve Slezsku IV. Západní Čechy, Praha 1985
4. BRICHTA, V.: Dějiny Plzně III. Od roku 1918 do roku 1948, Plzeň 1982
5. BUKAČOVÁ, I., FÁK, J., FOUĐ, K.: Severní Plzeňsko I., historicko-turistický průvodce č. 6, Domažlice 1996
6. BUKAČOVÁ, I., FÁK, J., FOUĐ, K.: Severní Plzeňsko II., historicko-turistický průvodce č. 7, Plzeň, Domažlice 1997
7. BUKAČOVÁ, I. A KOL.: Mariánská Týnice historie poutního místa a muzea, Mariánská Týnice 2002
8. BUKAČOVÁ, I.: Zámek Manětín, katalog zámecké obrazárny I. část, Domažlice 1999
9. BUKAČOVÁ, I.: 800 let Kralovic, Praha 1983
10. BURGOING, J.: Vom Wiener Kongress, Wien 1964
11. CIHELKOVÁ, I. A KOL.: Poutní místa v Čechách, Praha 2004
12. ČEČIL, F. A KOL.: Chráněná území ČR – Plzeňsko a Karlovarsko, svazek XI., Praha 2004
13. ČEPELÁK, V.: Dějiny Plzně II. Od roku 1788 do roku 1918, Plzeň 1967
14. ČIPERA, J.: Nové divadlo královského města Plzně, Plzeň 1902
15. ČORNEJ, P.: Panovníci českých zemí, Praha 1992
16. DAVID, P., SOUKUP, V.: 444 historických měst a městeček České republiky, Praha 2004
17. DAVID, P., SOUKUP, V.: 555 památek lidové architektury České republiky, Praha 2000
18. EWANS, R. J. W.: Rudolf II. a jeho svět, Praha 1997
19. FRÝDA, F.: Západočeské muzeum v Plzni: 1878-1998, Plzeň 1999
20. FRÝDA, F.: Plzeňská městská zbrojnice, Plzeň 1988
21. HESKOVÁ, M.: Cestovní ruch, Jindřichův Hradec 1997
22. HERRE, F.: Metternich, Praha 1996
23. HRALA, V.: Geografie cestovního ruchu, Praha 2002

24. HORYNA, M.: Jan Blažej Santini-Aichel, Praha 1998
25. HRUDNÍKOVÁ, M.: Řeholní život v Českých zemích, Řeholní řády kongregace sekulární instituty a společnosti apoštolského života v České republice, Kostelní Vydří 1997
26. HUMBERGER, J.: Petr Brandl, Praha 1971
27. HURT, M., HUBKA P., SOUTNER O.: Plasy, Horní Bříza 1994
28. JANATA, J.: Hrad Krašov, Kralovice 2000
29. JANÁČEK, J.: Valdštejn a jeho doba, Praha 1978
30. JANÁČEK, J., SKÁLA, P.: Historie česká, Od defenestrace k Bílé hoře, Praha 1984
31. KALISTA, Z.: České baroko, Praha 1941
32. KADLEC, J.: Přehled českých církevních dějin 1., Praha 1991
33. KAVKA, F.: Poslední Lucemburk na českém trůně: králem uprostřed revoluce, Praha 1998
34. KOTRBA, V.: Česká barokní gotika, Praha 1976
35. KRAUS, F.: Dějiny kostela a fary v Žihli, Plzeň 1996
36. KNOFLÍČEK, Z.: Pivovarské muzeum v Plzni, Praha 1995
37. KOČKA, V.: Dějiny politického okresu karlovického, Kralovice 1930
38. KORECKÝ, M.: Tvorba Kiliána Ignáce Dienzenhofera, Praha 1951
39. KUMPERA, J.: Řeky a říčky Plzeňského kraje, Plzeň 2002
40. KUTHAN, J.: Počátky a rozmach gotické architektury v Čechách, Praha 1983
41. KUČA, K.: Města a městečka v Čechách, na Moravě a Slezsku V. díl: Par-Pra, Praha 2002
42. LIŠKA, V.: Neslavné konce mocných, Praha 1999
43. LOUDA, L. A KOL.: Plzeň, kolébka českého knihtisku, Plzeň 1940
44. MASTNÝ, D., HURT, M. A KOL.: Na kole a pěšky okresem Plzeň-sever, Plzeň 1999
45. MAY, A. J.: The age of Metternich 1814-1848, New York 1967
46. MOJŽÍŠOVÁ, O.: Bedřich Smetana: doba, život, dílo, Praha 1998
47. MRKVIČKA, J.: Plasy, Plzeň 1964
48. MUDROVÁ, I.: Kam značky nevedou, Praha 2004
49. MÜLLER, K.: Quellen zur Geschichte des Wiener Kongresses 1814/1815/, Darmstadt 1986
50. NEJEDLÝ, Z.: Dějiny české hudby, Praha 1903
51. NOVÁK, I.: Berounka vodácký průvodce, mapa 1:50 000, Zlín 1996

52. ORIEŠKA, J.: Technika služeb cestovního ruchu, Praha 1999
53. PÁSKOVÁ, M., ZELENKA, J.: Výkladový slovník cestovního ruchu, vydalo Ministerstvo pro místní rozvoj, Praha 2002
54. PELANT, J.: Města a městečka západočeského kraje, Plzeň 1984
55. PODMOL, J.: Keramika, Praha 1985
56. POŘÍZKA, J.: Řád maltézských rytířů: z Palestiny na Via Condotti, Praha 1997
57. POŘÍZKA, J.: Maltézští rytíři v Čechách a na Moravě 1870-1998: české velkopřevorství řádu maltézských rytířů a jeho představitelé, Olomouc 2002
58. POŘÍZKA, J.: Maltézští rytíři u nás: tři studie historii českého velkopřevorství řád maltézských rytířů, Brno 1990
59. PROCHÁZKOVÁ, J.: Plzeňský kraj bez hranic, Plzeň 2004
60. PROCHÁZKA, Z. A KOL.: Plzeňský kraj, Průvodce po České republice, Praha 2004
61. ROŽMBERSKÝ, P.: Dvory plaských cisterciáků, Plzeň 1999
62. SAUVIGNY, G.: Metternich: Staatsmann und Diplomat für Österreich und den Frieden, Gernsbach 1988
63. STEHLÍK, E. A KOL.: Základy marketingu, Praha 1999
64. STRUSKA, B.: Jiří Radim rychtář ze Dřevce: historický obraz ze XVII. století, Kralovice 1927
65. STRETTI-ZAMPONI, J.: Deset litografií z Prahy 1914 a 1915, Praha 1915
66. STRETTI-ZAMPONI, J.: Jaromír Stretti-Zamponi: Výstavy, Praha 30. listopadu 1982-2. ledna 1983, Praha 1982
67. ŠEDIVÝ, J.: Metternich kontra Napoleon, Praha 1998
68. ŠTĚPÁNEK, V. A KOL.: Geografie cestovního ruchu, Praha 2000
69. URBAN, M.: Santiniho jazyk, Praha 2005
70. VLČEK, P. A KOL.: Encyklopedie českých klášterů, Praha 1997
71. VOREL, J.: Klášterní poklad a jiné plaské pověsti, Kralovice 1992
72. VOREL, J.: Průvodce Rabštejnem, Rabštejn 1993
73. WAJS, M.: Prokop Lažanský a jeho učitel Karel Čapek, Rakovník 1988
74. WARD, D.: 1848: The Fall of Metternich and the Year of Revolution, London 1970
75. WIRTH, Z.: Antonín Wiehl a česká renesance, Praha 1921
76. WURM, B.: Krásy a tajemství České republiky Plzeňský kraj, Praha 2003
77. ZBOŘIL, K.: Marketingový výzkum, Metodologie a aplikace, Praha 1998
78. ZETEK, F. J.: Kralovice a okolí, Kralovice 1933

Periodika:

1. DOUŠA, J.: Mansfeld v Plzni v letech 1618-1620, Plzeňský deník ročník 5, 1996, str. 13
2. DOUŠA, J.: Plzeň hostitelkou císaře Rudolfa II. a jeho dvora, Plzeňský deník ročník 14, 2005, str. 26
3. MAG CONSULTING: Domáci versus zahraniční dovolená. COT Business, č. 3, Praha 2004 str. 26

Sborníky:

1. Gryspekové a předbělohorská šlechta, sborník příspěvků ze semináře konaného v Mariánské Týnici ve dnech 21. – 23. května, 1997, Mariánská Týnice 1998
2. HOUŠKOVÁ, D.: Řád cisterciáků v českých zemích ve středověku: sborník vydáný k 850. výročí založení kláštera v Plasech, Praha 1994
3. KUMPERA, J.: Obležení a dobytí Plzně Mansfeldem na podzim 1618, in: B. Chocholáč-L. Jan-T. Knoz (edd.), Brno 1999
4. Městské památkové zóny Manětín a Rabštejn : sborník příspěvků ze semináře konaného v Manětíně 15.-17. května 1996, Mariánská Týnice 1997
5. Plaský klášter a jeho minulý i současný přínos pro kulturní dějiny, Sborník příspěvků ze semináře konaného v Plasích a v Mariánské Týnici ve dnech 11. – 13. května 2005, Plzeň 2005

Propagační materiál:

1. Hrady, zámky a kláštery západních Čech, kraj Karlovarský a Plzeňský, vydal NPÚ v Plzni, Plzeň 2005
2. Hurt, M. a kol.: Plán města Plasy
3. Plasy, vydalo ČTK-Pressfoto Praha, Červený Kostelec
4. Plzeňský kraj Památky, vydal Plzeňský kraj, Plzeň 2005
5. Ubytování-restaurace Severní Plzeňsko, vydána ve spolupráci obcí a měst Kralovice, Interní materiály Správy Kláštera Plasy
6. Kožlany, Plasy, Kaznějov, Rybnice a Žihle
7. Unikátní encyklopedie na pokračování, Památky Plasy, vydalo nakladatelství Fraus, Plzeň 2004

Ostatní publikace:

1. Metodický pokyn Označování kulturních a turistických cílů na dálnicích a silnicích, vydalo Ministerstvo dopravy ČR 2005
2. Národní památkový ústav, územní odborné působíště v Plzni, Zpráva o činnosti za rok 2004
3. Nařízení vlády č. 262/1995 Sb. ze dne 16. srpna 1995 o prohlášení a zrušení prohlášení některých kulturních památek za národní kulturní památky ve znění zákona č. 171/1998 Sb.
4. BENEŠ, P. A KOL.: Nadregionální cyklistické trasy Plzeňského kraje, zpracovala Regionální rozvojová agentura Plzeňského kraje, o.p.s., Plzeň 2004
5. Povodí Střely: turistická mapa 1:50 000, Praha 2002
6. Program rozvoje cestovního ruchu v Plzeňském regionu, Ostrava 2002
7. SACHUNSKÁ, P.: Využití kulturně historické atraktivity v cestovním ruchu na příkladě státního zámku Kozel u Plzně, Tábor 2004
8. Sdělení Ministerstva kultury ze dne 2. ledna 2003, č. j. 20.294/2002, o vzniku Národního památkového ústavu a jeho statutu
9. Zákon č. 219/2000 Sb. o majetku České republiky a jejím vystupování v majetkových vztazích
10. Zákon č. 20/1987 Sb. o státní památkové péči ve znění zákona č. 242/1992 Sb., zákona č. 361/1999 Sb., zákona 122/2000 Sb., zákona č. 132/2000 Sb., zákona 146/2001 Sb., zákona 320/2002 Sb.

Internetové stránky:

1. www.akplasy.cz - informace o Aeroklubu Plasy
2. www.brutus.cz – informace o bigbítové skupině Brutus
3. www.czso.cz/xp/redakce.nsf/i/charakteristika_plzenskeho_kraje - údaje z Českého statistického úřadu
4. www.czechtourism.cz
5. www.cestujme.cz/plasy - stránky Kláštera Plasy
6. www.cestujme.cz/kozel - stránky zámku Kozel
7. www.cestujme.cz/manetin - stránky zámku Manětín
8. www.cs.wikipedia.org/wiki/Kongresovka - informace o památné Lípě Kongresovce
9. www.cyklistevitani.cz – certifikace poskytovatelů služeb cestovního ruchu
10. www.djkt-plzen.cz - divadlo J. K. Tyla v Plzni

11. www.doznac.cz – firma zabývající se dopravním značením
12. www.euroatour.cz – cestovní a dopravní agentura EuroAtour
13. <http://fotoklub-plasy.wz.cz>
14. www.fburda.cz/maj/ - rekreační středisko Máj Plasy
15. www.rekreace-deti.cz/strediska.htm - rekreační střediska v Plasích
16. <http://info.plzen-city.cz> – město Plzeň
17. www.kladruby.euweb.cz – klášter Kladruby
18. www.knihovna.plasy.cz
19. www.kr-plzensky.cz – portál Plzeňského kraje
20. www.lfp.cuni.cz/HomePg_cz.html - Lékařská fakulta v Plzni
21. www.ludusmusicus.cz – údaje o souboru Ludus musicus
22. www.marianskatynice.cz – poutní místo a Muzeum a galerie severního Plzeňska
23. www.mestoplasy.cz – informace o městě Plasy
24. www.martintour.cz – cestovní kancelář Martin Tour Praha
25. www.metternich-rekreacni-stredisko.cz – Zámecký statek Býkov
26. www.mkcr.cz – Ministerstvo kultury České republiky
27. www.mujweb.cz/www/jk-aris - jezdecký klub Aris
28. www.nadacevia.cz
29. www.parkhotel-sokolov.cz – informace o Hradní stezce
30. www.plzensky-kraj.cz
31. <http://www.poznavaci-zajezdy.cz> – internetové stránky CK Mayer a Crocus
32. www.pruvodce.com/plasy - informace o Klášteře Plasy
33. www.pilsner-urquell.cz/cs/homepage/o-pivovaru/pivovarske-muzeum
34. www.pilsedu.cz – seznam škol v Plzni
35. www.radovanek.cz – Domov dětí a mládeže Plasy
36. www.rra-pk.cz - Regionální rozvojová agentura Plzeňského kraje
37. www.regionplzen.cz – informace o Plzeňském regionu
38. https://registr.cvut.cz/o_karta.php?zaznam=V001904&obr=0 – technické památky v Plasích
39. www.risy.cz – Regionální informační servis
40. www.strukturalni-fondy.cz
41. www.sweb.cz/sokolplasy - informace o TJ Sokol Plasy
42. www.sweb.cz/hradkrasov/hrad.html - hrad Krašov
43. www.sweb.cz/farnispolecenstvi - Římskokatolická farnost Plasy

44. www.volny.cz/zoplzen/ - informace o Velké synagoze v Plzni
45. www.zcm.cz/ - Západočeské muzeum v Plzni
46. www.zooplzen.cz – informace o ZOO Plzeň
47. www.zcu.cz – Západočeská univerzita v Plzni

Seznam grafů a tabulek

Graf č. 1: Návštěva dalších objektů v okolí.....	30
Graf č. 2: Jaký objekt byl navštíven	30
Graf č. 3: Použitý dopravní prostředek.....	36
Graf č. 4: Využití ubytovacích nebo stravovacích služeb v okolí	41
Graf č. 5: Využitá stravovací zařízení	42
Graf č. 6: Výše vstupného.....	54
Graf č. 7: Účel návštěvy	62
Graf č. 8: Spokojenost se službami.....	63
Graf č. 9: Co by návštěvníci na památkovém objektu změnili.....	64
Graf č. 10: Návštěvnost vybraných památkových objektů za roky 2003 a 2004	65
Graf č. 11: Návštěvnost kláštera Plasy v letech 1998-2005	66
Graf č. 12: Návštěvnost jednotlivých prohlídkových okruhů.....	67
Graf č. 13: Způsob organizace návštěvy.....	67
Graf č. 14: Četnosti návštěvy.....	68
Graf č. 15: Struktura návštěvníků dle pohlaví	68
Graf č. 16: Struktura návštěvníků dle věku	69
Graf č. 17: Struktura návštěvníků dle vzdělání.....	69
Graf č. 18: Struktura návštěvníků dle zaměstnání	70
Graf č. 19: Struktura návštěvníků dle velikosti bydliště.....	70
Graf č. 20: Struktura návštěvníků dle kraje	71
Graf č. 21: Bydliště návštěvníků Plzeňského kraje	71
Graf č. 22: Odkud získali informace o klášteře	75
Graf č. 23: Opětovná návštěva kláštera	76
Graf č. 24: Doporučení přátelům a známým.....	76
Tabulka č. 1: Trasy vyhlídkových letů	44
Tabulka č. 2: Ceník vyhlídkových letů.....	44
Tabulka č. 3: Provoz kláštera.....	53
Tabulka č. 4: Prohlídkové trasy Kláštera Plasy	53
Tabulka č. 5: Další služby.....	54
Tabulka č. 6: Návštěvnost památkových objektů ve správě NPÚ v Plzni.....	65
Tabulka č. 7: Návštěvnost jednotlivých prohlídkových okruhů	67
Tabulka č. 8: Příjmy Kláštera Plasy v Kč.....	80

Seznam příloh

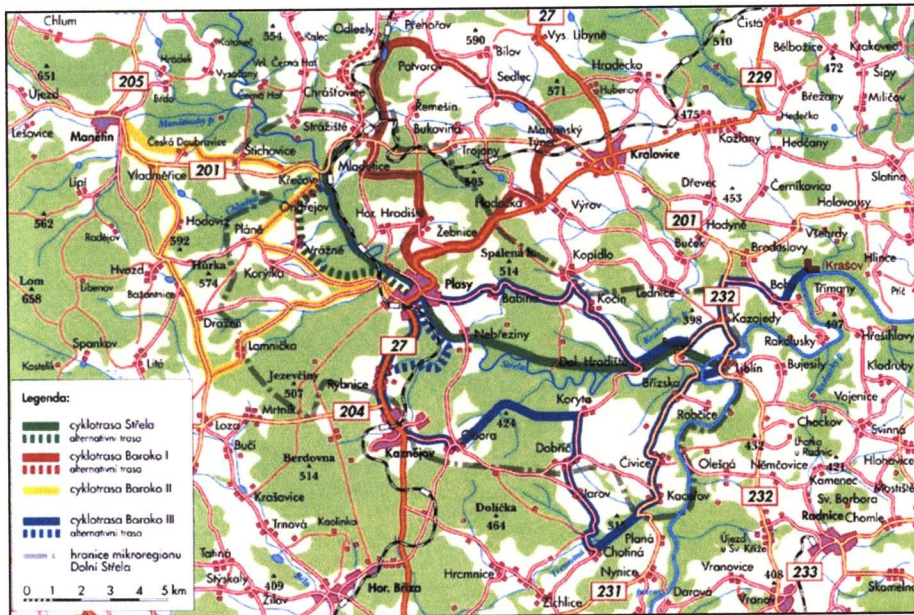
Příloha č. 1: Mapy

Příloha č. 2: Fotodokumentace

Příloha č. 3: Kulturní akce

Příloha č. 4: Dotazník

Cyklotrasy

Zdroj: <http://www.plasy.cz/Sekce/Mapy.aspx?DocID=D1F041C2C&ColID=MAPY>

Naučná stezka Plasy

Zdroj: <http://www.plasy.cz/Sekce/Mapy.aspx?DocID=D1F041C2C&ColID=MAPY>

Příloha č. 2: Fotodokumentace

Klášter Plasy

Zdroj: http://www.pruvodce.com/hrady_zamky_pohlednice/napsani.php3?id_poh=673

Vchod do kláštera a park před klášteřem

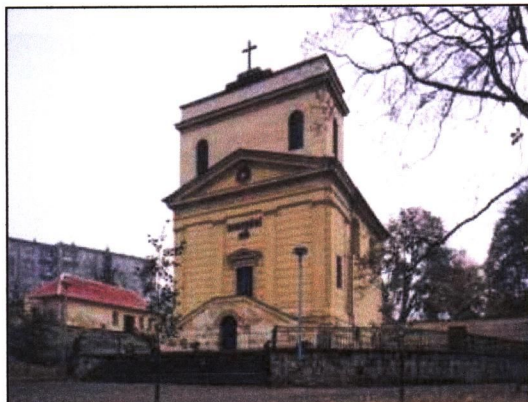
Zdroj: <http://www.hrady.cz/index.php?OID=880>

Barokní sýpka s hodinovou věží

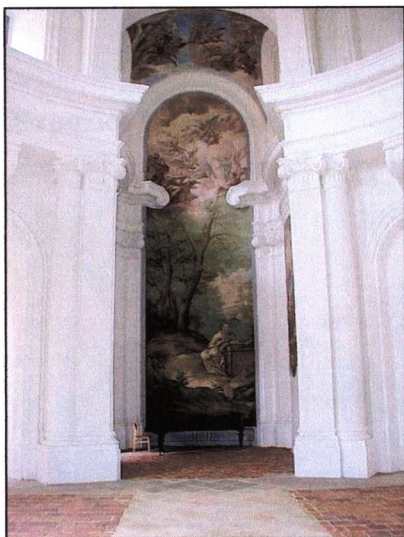
Zdroj: <http://vcervinka.superhosting.cz/plasy/plasy.htm>

Kostel sv. Václava

Zdroj: <http://cestujme.cz/plasy/fotogalerie.php?jaz=0>

Kaple sv. Bernarda

Zdroj: <http://vcervinka.superhosting.cz/plasy/plasy.htm>

Kaple sv. Benedikta

Zdroj: <http://vcervinka.superhosting.cz/plasy/plasy.htm>

Nemocniční křídlo

Zdroj: <http://vcervinka.superhosting.cz/plasy/plasy.htm>

Santiniho samonosné schodiště

Zdroj: <http://vcervinka.superhosting.cz/plasy/plasy.htm>

Knihovna

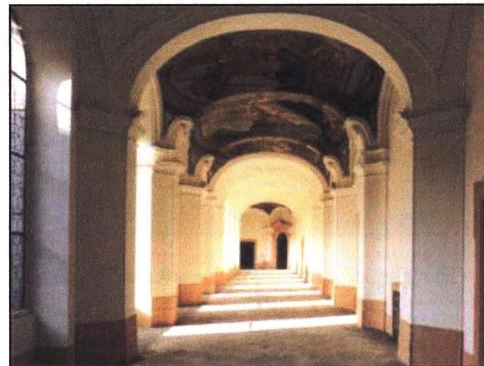
Zdroj: <http://www.vitejte.cz/objekt.php?oid=2453&j=cz>

Expozice lékárenství

Zdroj: <http://www.vitejte.cz/objekt.php?oid=2453&j=cz>

Ambitová chodba

Zdroj: <http://cestujme.cz/plasy/fotogalerie.php?jaz=0>

Zámecký statek Býkov

Zdroj: <http://www.metternich-rekreacni-stredisko.cz/>

Zámek Manětín

Zdroj: <http://www.gvp.cz/zemepis/lexikon/strela/index.htm>

Mariánská Týnice

Zdroj: <http://cs.wikipedia.org>

Zámek Kaceřov

Zdroj: <http://www.hrady.cz/index.php?OID=1248>

Řeka Berounka a hrad Krašov

Zdroj: <http://www.hrady.cz/index.php?OID=187>

Hromnické jezírko

Zdroj: <http://www.vokno.cz/LEXIKON/show.asp?id=3969>

Příloha č. 3: Kulturní akce

Kulturní akce v Plasích v roce 2005

Datum	Název akce	Pořadatel	Místo konání
23. 6.	Školní akademie žáků ZŠ Plasy	ZŠ Plasy	Kino Střela
25. 6.	Brutus-koncert rockové skupiny	TJ Sokol Plasy	Velká louka
2. 7.	3. kolo ZČHL Horní Hradiště	SDH Horní Hradiště	Horní Hradiště
2. 7.	Tradiční pouť v Lomničke	SDH Lomnička	Lomnička
16. 7.	Výstava koní Kinských, koncert	JK Aris Pláně	Velká louka
16. 7.	II. ročník jízdy přes rybník	SDH Horní Hradiště	Horní Hradiště
23. 7.	Traktoriáda	SDH Žebnice	Žebnice
30. 7.	Brutus-koncert rockové skupiny	TJ Sokol Plasy	Velká louka
6. 8.	12.ročník Czech rock block	Sokol's Power Voice	Velká louka
6. 8.	Turnaj v nohejbalu	SDH Žebnice	Žebnice
13.-14. 8.	Tradiční pouť - Na královnu	Město Plasy	Velká louka
27. 8.	Turnaj minigolf	SDH Žebnice	Žebnice
9.-10. 9.	Pozdní léto, divadelní festival	p. Čiháková	Lomany
28. 9.	Svatováclavská pouť a vysvěcení kříže	p. Čiháková	Lomany
3.-9. 10.	Amnestie čtenářům, kteří včas nevrátili půjčené knihy	Městská knihovna	Městská knihovna Plasy
4. 10.	Den otevřených dveří, školení pro zájemce o internet	Městská knihovna	Městská knihovna Plasy
10. 10.	Hudebně poslechový pořad, beseda pro žáky ZŠ	Městská knihovna	Městská knihovna Plasy
15. 10.	Posvícenská zábava SDH Žebnice	SDH Žebnice	Žebnice
15. 10.	Posvícenská zábava SDH Horní Hradiště	SDH Horní Hradiště	Horní Hradiště
19. 10.	Kreativní podvečer	DDM Radovánek	DDM Radovánek
21. 10.	Přednáška léčitele Ing. Mojžiše na téma "Proč jsou lidé nemocní"	Městská knihovna	Městská knihovna Plasy
26. 10.	Bruslení ve sportaréně	DDM Radovánek	Třemošná
27. 10.	Lampionový průvod, vystoupení žáků ZUŠ	Městská knihovna	Plasy
28. 10.	Drakiáda DDM Radovánek	DDM Radovánek	Letiště Plasy
9. 11.	Kreativní podvečer	DDM Radovánek	DDM Radovánek
11. 11.	Hudebně poslechový pořad	Městská knihovna	Městská knihovna Plasy
18. 11.	Zábavný program Zabřichopopadání Z. Trošky a J.	Město Plasy	Kino Střela
19. 11.	Karetní hra Prší	SDH Žebnice	Žebnice
23. 11.	Vánoční seminář pro děti	DDM Radovánek	DDM Radovánek
1. 12.	Rozsvěcení stromečku	Město Plasy	Areál kláštera
1. 12.	Vánoční bludičky - stezka pro skupiny a rodinné týmy	DDM Radovánek	DDM Radovánek
4. 12.	Adventní koncert absolventů plzeňské konzervatoře		Kostel v Žebnici
7. 12.	Vánoční seminář pro děti	DDM Radovánek	DDM Radovánek
10. 12.	Dětská vánoční besídka		Žebnice
14. 12.	Vánoční seminář pro mládež a dospělé	DDM Radovánek	DDM Radovánek
21. 12.	III. Ročník šachového turnaje pro základní a střední školy		DDM Radovánek
21. 12.	Notičky - vánoční koncert	Město Plasy	Kino Střela
26. 12.	Vánoční pochod Liblín-Plasy	Aeroklub Plasy	Plasy
31. 12.	Silvestr - setkání pod věží	Město Plasy	Klášteří sýpky
31. 12.	Silvestr	SDH Žebnice	Žebnice

Zdroj: www.mestoplasy.cz

Kulturní akce konané v Klášteře Plasy v roce 2005

25. 3.	Zpěvy Velkého pátku	Soubor Ludus Musicus
27. 3. - 28. 3.	První možnost návštěvy kláštera	Prohlídka konventu a hrobky Metternichů
11. 5. - 13. 5.	Konference k výročí 860ti let od založení kláštera	Dne 11. 5. všechny okruhy uzavřeny, vstup na konferenci volný
11. 5. - 19. 6.	Já na bráchu - brácha na mě	Fotografie Ivo Komatovského zachycující detaily plaského kláštera
1. 6. - 4. 9.	Křížem krážem dějinami umění	Tradiční výstava výtvorů dětí ZUŠ v prostorách letního refektáře
12. 6.	Koncert klasické hudby	Vystoupení absolventek místní ZUŠ v sále prelatury
18. 6.	Canticorum ve východní Evropě	Koncert smíšeného komorního pěveckého sboru mládeže Canticorum v sále prelatury
25. 6. - 10. 7.	Řeka Střela od pramene k ústí	Kolektivní výstava členů Fotoklubu Plasy v sále prelatury
1. 7. - 2. 7.	VIII. Klášterní noc	Historia Bohemiae ožíví noční konvent
8. 7.	Slavnostní koncert	Hudební exkurz pánů Tůmy a Sporcky do historie kláštera v sále prelatury
12. 7.	Koncert souboru Prelude	Benefiční koncert na záchranu areálu kláštera v sále prelatury
26. 7. - 18. 9.	Plaský klášter v dobových fotografiích	Výstava fotografií za posledních sto let
9. 8. - 18. 9.	Zvířata mezi stromy	Výstava fotografií J. Vogeltanze a M. Ptáka v ambitu konventu
13. 8. - 14. 8.	Netradiční prohlídky	Prohlídky zavedou návštěvníka do míst, kam se běžně nedostane
13. 8. - 14. 8.	Plaská pouť	Prostor před konventem ožije dobovými řemesly, stánky s historickým zbožím a vystoupeními šermířských, divadelních a kejklířských uskupení
3. 9. - 18. 9.	Plaská Lípa	Druhý ročník celostátní fotografické soutěže v sále prelatury na téma "Ekologické zdroje energie"
16. 9.	Odkazy řeholního života	Setkání se členy mnišských řádů působících v Čechách v zimním refektáři
18. 11. - 20. 11.	Vánoční prodejní výstava v Keramice v konventu	Trendy vánočních dekorací, adventní věnce, ozdoby a dárky
17. 12.	Adventní koncert	Tradiční adventní setkání při koncertu Richarda Sporcky v sále prelatury

Zdroj: <http://www.cestujme.cz/plasy/akce.php?jaz=0>

8. Jaká se Vám zdá výše vstupného při prohlídce (týká se prohlídky konventu)?
(základní vstupné 50,-- Kč, zlevněné vstupné 30,-- Kč)

- příliš vysoké vyhovující oproti jiným objektům nízké

9. Co na památkovém objektu postrádáte nebo co byste změnil/a?

- možnost občerstvení delší otevírací doba jiné

.....

10. Navštívil/a (navštívíte) jste i další objekt v okolí? Pokud ano, jaký? (např. Mariánská Týnice, Chyše, Manětín...)

- ano ne

11. Doporučil/a byste Vaším známým či přátelům návštěvu Konventu?

- určitě ano spíše ano neutrální postoj
 spíše ne určitě ne, proč.....

12. Chystáte se klášter ještě někdy navštívit?

- ano, bude-li možnost nevím ne, nechystám se

13. Pohlaví muž žena

Věk do 20 let 21 až 40 let 41 až 60 let 61 let a více

Vzdělání základní, vyučen střední vysokoškolské

Zaměstnání student zaměstnaný podnikatel
 nezaměstnaný mateřská dovolená v důchodu

Trvalé bydliště do 3 tis. obyvatel 3-10 tis. obyvatel
 10-50 tis. obyvatel 50-100 tis. obyvatel
 100 tis. – 1 mil. obyvatel nad 1 milion obyvatel

Kraj..... (např. Plzeňský, Karlovarský...)

Vaše bydliště Plasy okolí Plas (do 20 km)

Děkuji Vám za vyplnění dotazníku.